BBC

GORĄCY TEMAT: **RECEPTY NA ZDROWĄ GLEBĘ**

Listopad/Grudzień 11-12 (72)/2024

Gardeners' World

EDYCJA POLSKA

10 odmian DYŃ OZDOBNYCH

ZŁAP OKAZJĘ
Rośliny bez ziemi

Nowości z wystawy Zieleń to Życie

POMYSŁY NA Święta

- Dekoracje z roślin ogrodowych
- Przysmaki z warzywnika
- Najlepsze żywe choinki

Listopad-grudzień 11-12/2024
cena 17,90 zł (w tym 8% VAT)
ISSN 2391-8381 Indeks 403636
9 772391 838142 11

JESIENNE PRACE
Alan podpowiada, co posadzić pod koniec sezonu

OWOCE Z OGRODU
Pomysł **Rukmini** na rozgrzewający deser z jeżyn i jabłek

ROŚLINY DOMOWE
Monty doradza, jak zadbać o zieleń w pomieszczeniach

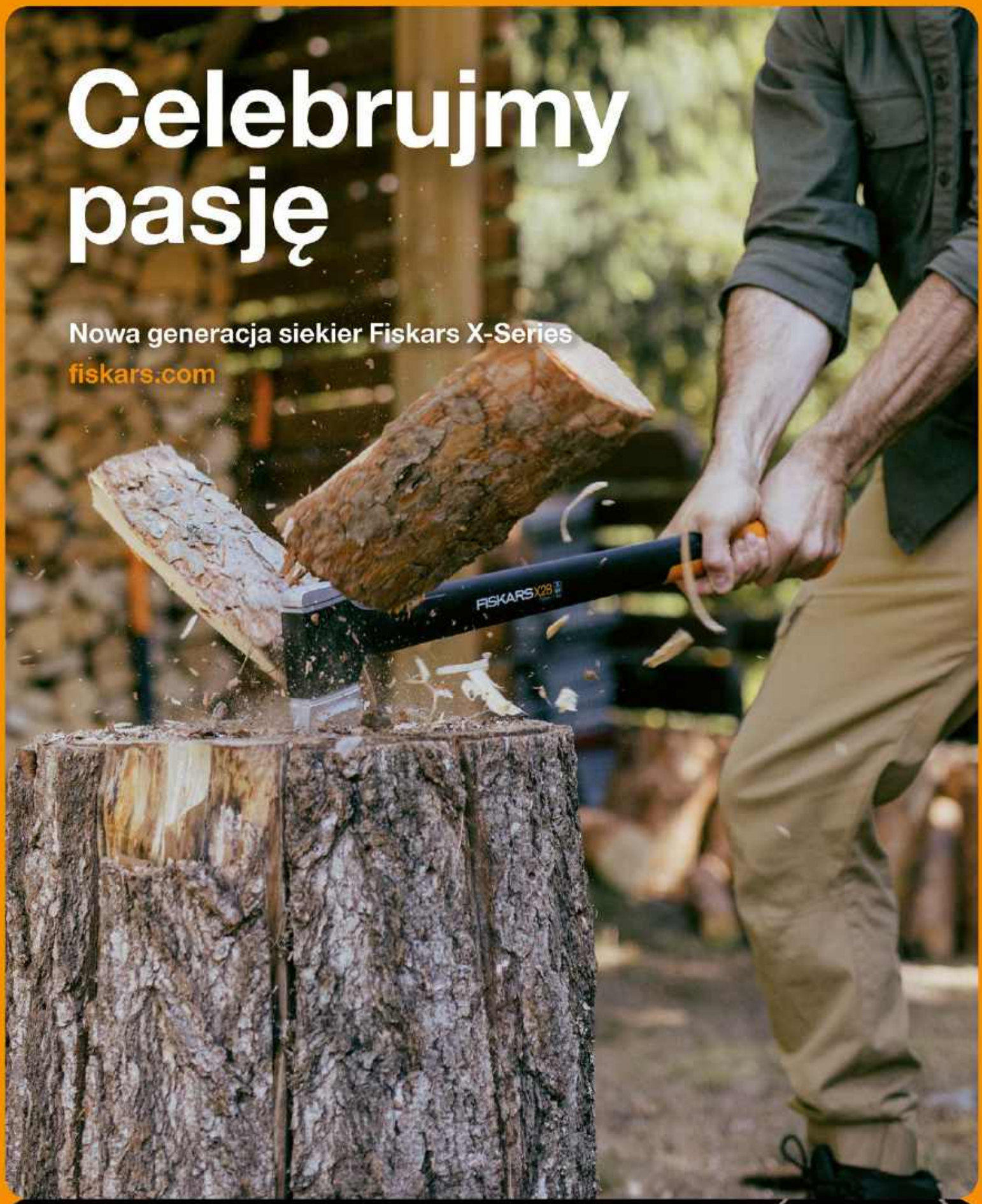

FISKARS

QUALITY SINCE 1649

Prenumerata

Gardeners' World. Edycja Polska to wydanie licencyjne największego brytyjskiego magazynu ogrodniczego BBC *Gardeners' World Magazine*. W polskiej edycji dzielimy się z wami naszymi odkryciami – od inspirujących ogrodów (angielskich i polskich) i zachwycających roślin, po zakupowe wskazówki i podpowiedzi, co zrobić, by ogród był zawsze w kwitnącej formie.

Zamów prenumeratę *Gardeners' World. Edycja Polska* w wersji drukowanej lub elektronicznej na

www.UlubionyKiosk.pl

Welcome

Ogrodnicy i właściciele ogrodów coraz częściej starają się działać w taki sposób, by jak najmniej szkodzić przyrodzie. Ekologiczne podejście do każdej wykonywanej czynności powoli wchodzi nam w krew. I choć jeszcze kilka lat temu późną jesienią prawie zapominaliśmy o istnieniu ogrodu, w tej chwili nasze podejście do ziemi i roślin jest już nieco inne.

Dlatego w tym wydaniu magazynu mamy dla Was mnóstwo propozycji odpowiadających obecnym trendom – jak spędzić czas wśród roślin domowych (str. 72), ale również na zewnątrz. Od porad Monty'ego dotyczących uprawy odpornych na przymrozki warzyw, które możemy podać na świąteczny stół (str. 44), przez pomysły na bożonarodzeniowe dekoracje z roślin znalezionych w ogrodzie (str. 48), po proste ozdoby z gwiazdami betlejemskimi (str. 68).

Proponujemy też niecodzienną „wycieczkę" w głąb ziemi – rozpoczynamy cykl dotyczący gleby. W pierwszej części (str. 81) Becky Searle opisuje, co żyje pod naszymi stopami i w jaki sposób ten fantastyczny mechanizm funkcjonuje. Aby od razu ruszyć do działania i jeszcze w tym sezonie wzbogacić glebę w swoim ogrodzie polecamy poradnik Adama (str. 30).

Jeśli jesienna pogoda na to pozwoli, warto jeszcze uzupełnić ogrodowe nasadzenia. Można skorzystać z tanich sadzonek z gołym korzeniem (str. 106) lub stworzyć miłe dla oka kompozycje w donicach – efektowne zimą (str. 18) lub takie, których urodą będziemy cieszyć się wiosną (str. 38).

Ponieważ przed nami Boże Narodzenie i Nowy Rok, w tym numerze przedstawiamy ponad 50 propozycji na prezenty dla ogrodniczek i ogrodników (str. 61). Doskonałym podarunkiem będzie też magazyn Gardeners' World Edycja Polska!

Wesołych Świąt!
Małgorzata Wójcik
Redaktor naczelna
malgorzata.wojcik@avt.pl

Podaruj prezent

Spraw przyjemność wybranej osobie i wyślij jej magazyn Gardeners' World. Edycja Polska za darmo. Przygotowaliśmy dla Was 100 egzemplarzy bieżącego numeru.

Wystarczy napisać e-mail* na listy@magazyngardenersworld.pl i podać adres osoby, do której mamy wysłać egzemplarz magazynu.

* Na e-maile czekamy do końca listopada.

Eksperci Gardeners' World

Monty Don
Ogrodnik-samouk, główny prowadzący Gardeners' World. Entuzjasta psów i upraw ekologicznych, z czytelnikami spotyka się w swoim ogrodzie w Longmeadow.

Carol Klein
Ogrodniczka, łączy występy w telewizji z pisaniem i obowiązkami w jej własnym ogrodzie w Glebe Cottage. Inspiruje nas niezwykłą energią i bogatym doświadczeniem.

Alan Titchmarsh
Autor poczytnych poradników i kilku programów telewizyjnych. Dzieli się bogactwem wiedzy o uprawie roślin, dba o swoje grządki w Hampshire.

Rekha Mistry
Ogrodniczka, influencerka i prezenterka. Z zapałem uprawia na działce warzywa, zioła i owoce w zgodzie z naturą. Prezentuje przepisy na dania z ich udziałem.

Adam Frost
Utytułowany architekt krajobrazu, zdobywca wielu nagród na Chelsea Flower Show. Pokazuje, że pielęgnacja ogrodu wcale nie musi być skomplikowana.

eprasa.pl a704a3fade

SPIS TREŚCI

listopad–grudzień 2024

LUBIMY

6 **Gwiazdy późnej jesieni**
18 **Kompozycje w donicach**
26 **Roślinne nowości**

INSPIRACJE

30 **Dodaj mocy ziemi**
Jak zadbać o glebę
35 **Jesienne prace**
Ostatnie nasadzenia
38 **Ogród w pojemnikach**
Przygotowania do wiosny
44 **Świąteczne przysmaki**
Prosto z warzywnika Monty'ego
48 **Oszczędne Święta**
Dekoracje na Boże Narodzenie
56 **Choinki**
W domu i ogrodzie
61 **Pomysły na prezenty**
Dla ogrodniczek i ogrodników
68 **Gwiazdy betlejemskie**
Kompozycje do wzięcia
72 **Fantastyczne wnętrza**
Rośliny doniczkowe Monty'ego
76 **Szczęśliwe rośliny domowe**
Poradnik zakupowy
81 **Gleba bez tajemnic**
Co dzieje się pod ziemią
96 **Dekoracyjne dynie**
10 ozdobnych odmian
106 **Oszczędny ogrodnik**
Sadzonki z gołym korzeniem
110 **Rozmnażanie roślin**
Sadzonki korzeniowe

WŁASNE UPRAWY

85 **Bezproblemowe zbiory**
88 **Szklarnia późną jesienią**
92 **Uprawiaj i jedz**

FAUNA W OGRODZIE

102 **Lis rudy**
104 **Myszarka zaroślowa**

FELIETON

24 **Cały Monty**
121 **Opowieści Titchmarsha**

44
Spokój warzywnika jest idealnym antidotum na gorączkowe przygotowania świąteczne, a plony jakie zapewnia, są atrakcją każdego posiłku, wyznaje Monty

56
Jeśli chcesz, aby twoje tegoroczne świąteczne drzewko było najpiękniejsze ze wszystkich dotychczasowych choinek, wybierz je, przygotuj i pielęgnuj zgodnie z przejrzystymi wskazówkami Alana

48
W nadchodzącym okresie świątecznym powitaj gości przyjaznymi dla planety dekoracjami. Rich pokazuje, jak skorzystać z obfitości materiałów, które znajdziesz w swoim ogrodzie

eprasa.pl a704a3fade

TEMATY Z OKŁADKI

Zdjęcie: Dawid Słowiński / Szkółka Słowińscy

81
96
26
35, 92, 72
106
48, 44, 56

Plan działań

114 Posadź żywopłot z buka
115 Uporządkuj bambusy
116 Oczyść rojniki
117 Posadź ostatnie tulipany
118 Przytnij i przechowuj pelargonie
119 Wyeksponuj pędzone cebulki
120 Zbierz gałązki do świątecznych dekoracji

30
Porządne, coroczne ściółkowanie gleby może zdziałać cuda, a niezbędne do tego materiały często mamy tuż przed nosem, przekonuje Adam

76
W pierwszej z siedmiu części nowej serii Jane Perrone dzieli się fachowymi poradami jak zapewnić roślinom domowym najlepszy start oraz długie i zdrowe życie w domu

PRENUMERATA s. 100

106
Zachowaj umiar w wydatkach tej jesieni. Wybierz rośliny z odkrytym korzeniem zamiast tych uprawianych w doniczkach. Będziesz zachwycony tym, ile pieniędzy możesz zaoszczędzić przy odrobinie planowania i zakupom w okolicy, mówi Andy

96
Mają różne kształty, kolory i rozmiary, ale wszystkie dodadzą uroku jesiennym dekoracjom. Łukasz wybiera najlepsze odmiany dyń ozdobnych

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE, JASON INGRAM, PAUL DEBOIS, NEIL HEPWORTH, TORIE CHUGG, ŁUKASZ SKOP

eprasa.pl a704a3fade

„Próbę listopada niech nogi twe udźwigną. Mamy książki i przyjaciół, i płomienie, co nie stygną”

Alexander L Fraser

eprasa.pl a704 Biała

Lubimy późną jesień

Późną jesienią mamy przynajmniej jeden ważny powód do świętowania: powrót solidnych posiłków. Koniec z deszczowymi grillami i lekkimi sałatkami, ponieważ zaczyna się sezon na treściwe dania. Ziemniaki w mundurkach nie sprawdzą się w czerwcu, parujący gulasz (z kluskami) to nie jest lipcowa potrawa, a mięsno-warzywna zapiekanka (z ketchupem lub bez) nie znajdzie wielu zwolenników w sierpniu. Ale teraz z czystym sumieniem możemy rozkoszować się potrawkami i zupami, kruszonkami i pasztecikami, bo potrzebujemy wielu kalorii, aby stawić czoła chłodom i przerzucić pryzmy kompostowe.

TEKST JAMES ALEXANDER-SINCLAIR

GWIAZDA PÓŹNEJ JESIENI

Winobluszcz trójklapowy
(*Parthenocissus tricuspidata*)

Cała północna ściana mojego domu w Oxfordshire jest porośnięta tym pnączem, które rośnie niezwykle bujnie i przez większą część lata usiłuje zablokować rynny i wślizgnąć się pomiędzy dachówki, aby dostać się na strych. Wymaga to ode mnie spędzenia co najmniej jednego letniego popołudnia na balansowaniu na drabinie z sekatorem w ręku, aby winobluszcz przyciąć i utrzymać pod kontrolą. Wybaczam mu to wszystko o tej porze roku, bo gdy temperatury spadają, jego duże liście mienią się kolorami, od bordo do karmazynu i od żurawinowej do karminowej czerwieni.

Winobluszcz trójklapowy (ma liście z trzema klapami); nie należy go mylić z winobluszczem pięciolistkowym (*P. quinquefolia*), który ma pięć listków w każdym liściu. Oba gatunki są wspaniałymi samoczepnymi pnączami.
Wysokość x Szerokość 20 m x 10 m

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE

epresa.pl a704 fade

ŻYCIE NA FALI

To jedno z moich ulubionych drzew: obok ścieżki niedaleko mojego domu jest ogród, w którym rosną dwa wspaniałe okazy – tak wspaniałe, że czasami o tej porze roku można mnie spotkać siedzącego na murze i przepełnionego zazdrością. Zmiana koloru liści zwykle zaczyna się od wierzchołka i przechodzi stopniowo od żółci do głębokiej czerwieni na dolnych gałęziach. Muszę uważać, bo mogę zostać aresztowany za czyhanie z niecnym zamiarem.

Ambrowiec amerykański (*Liquidambar styraciflua*) 'Worplesdon'

Zawiązuje kolczaste owoce, które zostają na drzewie przez całą zimę. Nie nadaje się do mniejszych ogrodów.
W x S 20 m x 10 m

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE

BŁYSK I BLASK

Możesz pomyśleć, że kamelia to wiosenny krzew – ma mnóstwo różowych i czerwonych kwiatów obwieszczających nadejście wiosny. Oczywiście masz rację. Ale jest też czymś więcej, ponieważ istnieją kamelie (takie jak ta), które kwitną przez całą zimę. Mają błyszczące, zimozielone liście i dobrze rosną w lekko kwaśnej glebie (lub dużym pojemniku), dostarczając iskierki, która pomoże ci przetrwać ponure dni tej pory roku.

Kamelia mała (*Camellia sasanqua*) 'Blanchette'

Rozmnażaj ją późnym latem z półzdrewniałych sadzonek. Najlepiej rośnie w osłoniętym miejscu, a szczególnie dobrze sprawdzi się w miejskim ogrodzie [Wytrzymuje krótkotrwałe spadki temperatur do około -10°C; w Polsce najlepiej uprawiać ją w donicy, którą na zimę można przenieść do chłodnego pomieszczenia - red.].
W x S 3 m x 2 m

eprasa.pl a704a3fade

ZAWSZE NA CZAS

„Bodziszek?" – wykrztusisz, „w listopadzie? Dobrzy ludzie z *Gardeners' World* z pewnością się pomylili". Ale zanim sięgniesz po długopis i zaczniesz pisać surowy list do redaktora, pozwól mi zauważyć, że to nie jest byle jaki bodziszek – to jest bodziszek Rozanne, Roślina Stulecia według RHS. Ma tak zdumiewającą siłę kwitnienia, że z łatwością może mieć kwiaty jeszcze w listopadzie.

Bodziszek (*Geranium*) Rozanne
Lekkie przycięcie pod koniec lata pomoże mu znacznie dłużej kwitnąć. Jest to dość duża roślina, więc daj jej sporo przestrzeni.
W x S 60 cm x 80 cm

SUSZ NA ODPOWIEDŹ

Ściśle biorąc kard jest warzywem, ale przygotowanie go do spożycia jest dość żmudne (łodygi należy wcześniej owinąć tkaniną, aby je wybielić), więc większość z nas uprawia go jako roślinę ozdobną. Warto go mieć ze względu na duże, srebrzyste liście i wytrzymałe kwiaty, które pięknie pachną i przywabiają pszczoły. A teraz, gdy przemija letni splendor i zbliża się zima, mamy te muskularne przekwitnięte kwiatostany, które dostarczają trochę pożywienia i zapewniają schronienie dzikim zwierzętom.

Kard, karczoch hiszpański (*Cynara cardunculus*)

Okazała roślina, która sprawdzi się na większych rabatach. Potrzebuje pełnego słońca i dużo miejsca. Ciężkie kwiatostany mogą wymagać podparcia. **W x S** 2 m x 1,5 m

GORĄCE DANIE

W tym miesiącu nasze ogrody powoli bledną, a wiele roślin wybarwia się na beżowo. Ma to swoje zalety, ale szczypta późnojesiennego koloru od czasu do czasu przyda się każdemu. Zaślaz (zwany też klonikiem) załatwi sprawę, bo ma kwiaty w kolorze płomieni. Jedynym problemem jest to, że uda mu się to tylko w najbardziej osłoniętych ogrodach.

Zaślaz (*Abutilon*) 'Orange Hot Lava'

Do prawidłowego przezimowania najczęściej wymaga szklarni lub oranżerii. Można go uprawiać w donicy i wnosić do środka na zimę.
W x S 1,5 m x 70 cm

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE, JASON INGRAM

eprasa.pl a704a3fade

CHRONOS

ARCHITEKTURA OGRODOWA

ŚCIANY WODNE • FONTANNY KLASYCZNE I NOWOCZESNE • FONTANNY DO WNĘTRZ
DONICE • KWIETNIKI • POSTUMENTY • ŁAWKI • RZEŹBY OGRODOWE • ZEGARY SŁONECZNE

PTASIA UCZTA

Nie sposób nie pokochać jarzębiny: piany białych kwiatów wiosną, jej bajecznych kolorów jesienią i wspaniałych owoców. I nie chodzi tu tylko o ciebie – możesz zaoszczędzić fortunę na karmie dla ptaków, jeśli masz w ogrodzie jarzębinę. Dokarmiaj ptaki przez cały rok, ale ciesz się, że przynajmniej przez krótki czas będą się objadać również bardzo odżywczymi owocami.

Jarząb (*Sorbus*) 'Eastern Promise'
Sprawdzi się w małych i dużych ogrodach. Toleruje zanieczyszczenia. Lubi pełne słońce lub lekki cień.
W x S 5 m x 3 m

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; JASON INGRAM

OSTRY Z NATURY

No tak. Ostrokrzew. Bardzo przydatny, zimozielony krzew dodający struktury, idealny do większości ogrodów. Boże Narodzenie nie byłoby Bożym Narodzeniem bez ostrokrzewu. Potrzebujemy go do wieńców na drzwi, dekorowania puddingów i ogólnie do świętowania. Ostrokrzew spryskany sztucznym śniegiem, ostrokrzew ozdobiony światełkami, ostrokrzew z ciasteczkami i gałązki ostrokrzewu do szopki. Jego jedyną wadą jest mocno kłująca natura: przypadkowo zgubiony liść ostrokrzewu to nie jest coś, na co chciałbyś nadepnąć!

Ostrokrzew kolczasty (*Ilex aquifolium*)
Zimozielony. Bardzo wytrzymały, chociaż nie znosi mokrego podłoża. Łatwo go przyciąć do pożądanej wielkości.
W x S 10 m x 5 m

eprasa.pl a704a3fade

Gdybyśmy mieszkali we Francji około 1800 roku, nie mówilibyśmy, że lubimy zimę. Zamiast tego powiedzielibyśmy „Nous Aimons Nivôse", ponieważ w przypływie rewolucyjnego zapału nazwy wszystkich miesięcy zostały tymczasowo zmienione, aby lepiej odzwierciedlać nowe społeczeństwo. Każdy tydzień miał dziesięć dni, a nazwa każdego dnia w roku nawiązywała do początku czegoś związanego z rolnictwem. Na przykład, w zależności od terminu równonocy jesiennej w Paryżu, 25 grudnia nazwano Dniem Asfaltu, podczas gdy 30 grudnia tego samego roku byłby Dniem Obornika. Nie było w tych nazwach świątecznej radości, ale to i tak nie najgorzej, biorąc pod uwagę ówczesne powszechne użycie gilotyny. Wesołych Świąt!

Rozplenica japońska (*Pennisetum alopecuroides*) 'Dark Desire'

Cóż to za niezwykła trawa, nawet pomimo tego, że sporo z jej „mrocznego pożądania" [tłumaczenie nazwy odmiany – red.] przygasa o tej porze roku. Zimowe wiatry i mrozy dały jej w kość, ale ona wciąż jest niepokonana. W młodości (dawno temu, w ciepłych miesiącach lata) jej przypominające szczotki do butelek kwiatostany w odcieniach purpurowej czerni i głębokiej, ciemnej czerwieni dodawały naszym rabatom odrobinę zmysłowej zuchwałości. Teraz są już tylko upiornymi cieniami unoszącymi się nad zmrożoną ziemią: wciąż są piękne, ale kruche i wyczerpane. Obawiam się, że nikt przed tym nie ucieknie!

Wymaga dużo słońca, aby w pełni się wybarwić. Rozmnażaj ją wiosną przez podział kęp.
W x S 80 cm x 50 cm

ZDJĘCIA: JASON INGRAM

ewasa.pl/704a3fade

KOLORODRZEWINA

Twój ogród może wyglądać w tym miesiącu na nieco zaniedbany, ale nadal możesz mieć atrakcyjne pojemniki. Solidny zimozielony krzew wzmocniony kilkoma zimozielonymi trawami i bratkami podniesie poziom świątecznej radości. Jeśli posadzisz pomiędzy nimi cebulki, przyjęcie w donicy przeciągnie się do wiosny.

Sosna górska, kosodrzewina (*Pinus mugo*) 'Winter Gold'

Wolno rosnąca karłowata sosna, która sprawdzi się na rabacie i w donicy. Zimą jej szpilki są złotożółte.
W x S 1,2 m x 2 m

Bratek (*Viola*) Antique Gem Mix

Ma piękny, lekko sprany kolor – to bardzo elegancki bratek! Łatwo otrzymasz go z wysiewu nasion.
W x S 15 cm x 10 cm

DOMOWE FAJERWERKI

Grudzień nie byłby grudniem bez *Wham!* śpiewających *Last Christmas* przy każdej okazji lub bez niepokoju związanego z zastanawianiem się, czy twoja zwartnica zakwitnie na święta. Jeśli nie, to będziesz mieć na pocieszenie o wiele barwniejszy styczeń, szczególnie jeśli uprawiasz tę odmianę. Jest tak pomarańczowa, jak kibic holenderskiej drużyny piłkarskiej jedzący pomarańczowy sorbet w czapce zrobionej z marchewek i resztek dyni.

Zwartnica (*Hippeastrum*) 'Naranja'

Wyrośnie z dużej cebuli posadzonej w piaszczystym, przepuszczalnym podłożu. Unikaj podlewania od góry. Jeśli chcesz, możesz ją rozmnożyć przez podział.
W x S 50 cm x 30 cm

ZDJĘCIA: JASON INGRAM

eprasa.pl a704a3fade

PRZEBUDZENIE MOCY

Niektóre dni grudnia są naprawdę ponure i ciemne, ale co jakiś czas pojawia się promień słońca, który przebija się przez ołowiane niebo. Jeśli byłeś sprytny (lub miałeś szczęście), ten promień światła trafi w kępę derenia, a wtedy jego różowopomarańczowe pędy rozbłysną jak miecze świetlne na peryferiach planety Tatooine. To pewny sposób na (przynajmniej tymczasowe) pozbycie się zimowej chandry.

Dereń świdwa (*Cornus sanguinea*) 'Anny's Winter Orange'
Nie wszystkie derenie rosną bujnie, ale ten jest jednym z najlepszych. Rozmnażaj jesienią z sadzonek półzdrewniałych. **W x S** 170 cm x 170 cm

ZDJĘCIA: PAUL DEBOIS

eprasa.pl a704a3fade

RÓŻOWE MARZENIE

Jeśli lubisz otrzymywać w prezencie kwiaty doniczkowe, to istnieje duża szansa, że znasz już ten cyklamen. To wielkokwiatowa odmiana o dwukolorowych płatkach – białych u nasady i różowych na końcach. Jeśli go nie posiadasz, to jeszcze zdążysz poprawić list do Świętego Mikołaja. Nie wierzysz, że istnieje? Widziałem go na własne oczy! Zapytaj Mikołaja, z pewnością potwierdzi.

Cyklamen perski (*Cyclamen persicum*) Super Serie® Fusion Large Neon Pink

Jest wrażliwy na nadmiar wody – podlewaj przez podsiąkanie od dołu i dopiero wtedy, gdy podłoże zaczyna wysychać. Najlepiej służą mu chłodne i jasne pomieszczenia, takie jak przedsionek domu lub hol. Kwitnie obficie od września do grudnia.

W x S 35 cm x 30 cm

TEKST ŁUKASZ SKOP
ZDJĘCIA BOŻKA PIOTROWSKA

ILEX INCOGNITO

W zimie znany jest przede wszystkim w postaci ciętych, pozbawionych liści, ale obsypanych owocami gałązek wykorzystywanych do świątecznych dekoracji. Nie przypomina innych ostrokrzewów, bo nie dość, że jego liście opadają jesienią, to jeszcze są miękkie w dotyku i pozbawione charakterystycznych kolców. Doskonale nadaje się do bukietu – nie tylko z marketu, lecz najlepiej z własnego ogrodu.

Ostrokrzew okółkowy (*Ilex verticillata*) Magical® Citronella
Jest rośliną dwupienną – dla uzyskania owoców należy posadzić blisko siebie okaz męski i żeński. Jest wytrzymały nawet na silny mróz. Ptaki lubią zjadać jego owoce.
W x S 2,2 m x 2,2 m

ŚWIĄTECZNA OTOCZKA

Tego prezentu nie trzeba pakować do pudełka i owijać w papier, bo już jest odpowiednio zapakowany w woskową otoczkę – cebula hippeastrum nie ma jeszcze korzeni, ale i tak zakwitnie, więc w ferworze przygotowań do świąt nie musisz zaprzątać sobie głowy jej sadzeniem i podlewaniem. Po prostu zaczekaj, aż rozwinie kwiaty – możesz trenować, czekając na pierwszą gwiazdkę.

Zwartnica (*Hippeastrum*)
Ustaw cebulę w jasnym miejscu, najlepiej blisko okna – zakwitnie bez ziemi. Po przekwitnięciu usuń woskową powłokę i posadź cebulę, zagłębiając ją w podłożu do 1/3 wysokości. Podlewaj oszczędnie.
W x S 50 cm x 30 cm

eprasa.pl a704a3fade

Kompozycja na późną jesień

Ociepl swój ogród pełną jesiennych barw aranżacją w glinianej misie

TEKST GABRIELLE SHAY **ZDJĘCIA** PAUL DEBOIS

Kolory jesieni z pomysłem

Wprowadź trochę ekscytujących kolorów do ogrodowej przestrzeni dzięki tej kompozycji inspirowanej sorbetem. Tęgosz skupia na sobie uwagę dzięki fontannie liści, a żurawki i żuraweczki utrzymują kolorowe liście przez całą zimę, kiedy jest mało kwiatów. Aby uzyskać dodatkowy akcent kolorystyczny, dodaj z przodu pernecję (nazywaną również golterią), aby jej przypominające cukierki jagody przewieszały się przez krawędź doniczki.

Tęgosz to doskonały wybór do długoterminowej kompozycji w doniczce, bo przez cały rok można dosadzać do niego sezonowe rośliny rabatowe. Żurawka i żuraweczka lubią świetlisty cień, ale uważaj na opuchlaki, których larwy lubią zjadać ich korzenie. Parnecja dobrze rośnie w kwaśnym podłożu, a jej efektowne kwiaty są świetne dla zapylaczy.

DOBRE RADY

Podlej rośliny na godzinę przed posadzeniem ich w donicy, a później nawadniaj regularnie, aby mieć pewność, że dobrze się ukorzenią.

Parnecje umieść pod kątem, aby ich łodygi z kolorowymi jagodami delikatnie przewieszały się przez krawędź pojemnika.

WYKORZYSTALIŚMY

1. **Tęgosza Cooka (*Phormium cookianum*) 'Flamingo'** x 1
2. **Żuraweczkę (× *Heucherella*) 'Sweet Tea'** x 2
3. **Żurawkę (*Heuchera*) 'Lime Marmalade'** x 2
4. **Pernecję chilijską (*Gaultheria mucronata*) 'Mulberry Wine'** x 4
5. Glinianą misę o średnicy 40 cm

eprasa.pl a704a3fade

1
2
3
4
5

Kompozycje na zimę

Stwórz radosną kompozycję z zimozielonych roślin na pożegnanie jesieni i powitanie zimy

TEKST GABRIELLE SHAY **ZDJĘCIA** PAUL DEBOIS

Trwała zimozielona kompozycja

Poszukaj zimozielonych roślin i wykorzystaj te, które uda ci się znaleźć do stworzenia długotrwałej kompozycji z ostrokrzewem w kształcie kuli. Lśniące, skórzaste liście magnolii i gałązki iglaków w różnych odcieniach zieleni, uzupełnione świątecznymi owocami golterii tworzą piękny kontrast z surowymi barwami końca sezonu. Liście magnolii są doskonałe do trwałych dekoracji, ponieważ ładnie zasychają.

Ciemierniki dodają odrobinę wyrazistego koloru i dobrze rosną w półcieniu. Golteria znosi lekki cień i najlepiej rośnie w kwaśnym podłożu do roślin wrzosowatych, więc wykorzystaj je do stworzenia tej kompozycji. Kulisty ostrokrzew będzie służyć jako centralny element strukturalny dla innych aranżacji przez cały rok, więc pamiętaj, aby nawieźć go wiosną.

DOBRE RADY

Kulisty ostrokrzew umieść z tyłu, zostawiając dużo miejsca dla mniejszych roślin i dodatków – liści i gałęzi

Usuń dolne pędy z zebranych gałęzi iglaków, a następnie wepchnij je mocno w podłoże w pojemniku.

WYKORZYSTALIŚMY

1. **Ostrokrzew karbowanolistny (*Ilex crenata*) Dark Green** (odporny na chłód i szkodniki zamiennik bukszpanu)
2. **Gałązki iglaków i szyszki**
3. **Liście magnolii wielkokwiatowej (*Magnolia grandiflora*)**
4. **Ciemiernik (*Helleborus* x *ericsmithii*) Joker** x 2
5. **Golterię rozesłaną (*Gaultheria procumbens*) Big Berry** x 4
6. **Pojemnik w kształcie beczki** o średnicy ok. 50 cm

eprasa.pl a704a3

1
2
3
4
5
6

Pomysły na kompozycje w pojemnikach

Stwórz w donicach te trzy proste kompozycje, aby zimą ożywić swój taras lub próg przy drzwiach wejściowych

Świąteczna niespodzianka

To klasyczna kompozycja świąteczna do donicy: skimia wprowadza namiastkę zimozielonej struktury, podczas gdy cyklamen zapewnia wybuch uroczystej czerwieni, która jest mile widzianym, radosnym akcentem. Całość dopełnij dwubarwną turzycą dla wprowadzenia dodatkowego dreszczyku ekscytacji!

Elementy kompozycji

1. **Skimia japońska (*Skimmia japonica*) Thereza** x 1
2. **Miniaturowy cyklamen** x 1
3. **Turzyca oszimska (*Carex oshimensis*) 'Evergold'** x 1
4. **Bluszcz (Hedera) 'Ann Ala'** x 1
5. **Donica w kolorze limonkowej zieleni** o średnicy ok. 30 cm

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; JASON INGRAM

eprasa.pl a704a3fade

Prostota i harmonia

Ta szykowna dekoracja nada elegancji zadaszonej werandzie. Ciemiernik cieszy oczy o tej porze roku, a kiedy przyjdzie czas na rozmontowanie aranżacji, można go przenieść w lekko zacienione miejsce w ogrodzie. Psianka koralowa z niedojrzałymi jeszcze jagodami stanowi punkt centralny kompozycji. Kalocefalus Browna zmiękcza krawędzie naczynia, jednocześnie nadając całości piękną strukturę. Kalocefalusa należy zabezpieczyć przed mrozem.

Elementy kompozycji

1. **Ciemiernik biały (*Helleborus niger*)** x 2
2. **Kalocefalus Browna (*Leucophyta brownii*)** x 2
3. **Psianka koralowa (*Solanum pseudocapsicum*)** x 1
4. **Ocynkowane wiadro** o średnicy ok. 30 cm

Oryginalna i pomysłowa

Prawie każde naczynie może służyć do uprawy roślin: ta kompozycja dowodzi, że świetnie nadaje się do tego stara skrzynia na wino. Rośliny również są tu dobrze dobrane – delikatne kwiaty i drobne liście, które aż proszą, by je pogłaskać. Rośliny nie służą jedynie do tego, by na nie patrzeć i je wąchać – należy je także dotykać! Pamiętaj tylko, by ich nie ściskać.

Elementy kompozycji

1. **Zastrzalin (*Podocarpus*) 'Kilworth Cream'** x 1
2. **Wrzosiec darlejski (*Erica x darleyensis*) 'Silberschmelze'** x 2
3. **Cyklamen dyskowaty (*Cyclamen coum*)** x 3
4. **Tatarak trawiasty (*Acorus gramineus*)** x 2
5. **Drewniana skrzynia po winie** o rozmiarach ok. 40 cm x 30 cm x 20 cm

reprasa.pl a704a3fade

Felieton

Cały Monty

Gdy zimowa tyrania błota nęka Longmeadow, **Monty** korzysta z sezonowego przestoju, uprawiając ogród w swoim umyśle

W mojej relacji z ogrodem w grudniu zaczyna panować odpowiadający pogodzie chłód – pojawia się wzajemny brak zaufania, a nawet pogarda. Często to jedynie lojalność wynikająca ze wspomnień związanych z wcześniejszymi porami roku i nadzieja utrzymują ten związek przy życiu. Jeśli na początku tego miesiąca widać jeszcze okruchy jesieni, znikają one bez śladu, gdy grudzień się kończy. Dni robią się absurdalnie krótkie, a 21 grudnia słońce zachodzi dokładnie na linii drewnianej szklarni, która – jeśli akurat nie jest zbyt bardzo pochmurno – rozświetla się pomarańczowym blaskiem przypominającym mroźne płomienie. Do miejsc, które są pełne słońca od kwietnia do października teraz nie dociera światło i jeśli nie wyjdę z psami na spacer przed 15:30, prawie na pewno wrócę do domu, gdy już zrobi się ciemno.

ZDJĘCIA: JASON INGRAM

Longmeadow nie jest w grudniu radosnym miejscem. Jeśli nie jest pogrążone po kostki w wyjątkowo brejowatym błocie, jest zmrożone na kość lub, choć bardzo rzadko, leży pod czapą śniegu. Przez jakieś pół godziny wygląda to pięknie, ale śnieg zapada się, załamuje i dławi wszystko, a gdy nadchodzi odwilż, przynosi jeszcze więcej błocka. Większość grudniowych dni jest jednak mokra, szara i nieprzyjemnie nijaka, a ogród kuli się pod ponurym niebem. Dość często deszcz padający gdzieś w środkowej Walii podnosi poziom rzeki płynącej w dole ogrodu, która podtapia pola wokół nas i połowę ogrodu. Nawet to lubię, bo pokryte krostami błota pola stają się jeziorem, a Aleja Lipowa, Ogród Podmokły i spora część Ogrodu Wiejskiego i Ogrodu Wiosennego chowają się pod wodą jak zielone koralowce. A jednak to krótka przyjemność, bo wody zostawiają po sobie jeszcze więcej błota i wyglądający jak listwa przypodłogowa ślad na żywopłotach, pokazujący, jakiej wysokości sięgnęły.

> *Potrafię realizować zadania – i niekiedy to robię – w hurraoptymistyczny, harcerski sposób*

Potrafię realizować zadania – i niekiedy to robię – w hurraoptymistyczny, harcerski sposób. Trzeba zebrać liście i zasadzić ostatnie tulipany, a może też jakieś drzewka czy krzewy, choć normalnie duża ilość wilgoci to wyklucza. Ale to tak naprawdę pozory. Poza tulipanami, które dobrze jest zasadzić przed Bożym Narodzeniem – a prawie zawsze udaje mi się to zrobić przed końcem listopada – nie ma nic, z czym nie można by zaczekać do Nowego Roku, a wiele rzeczy można zostawić z pożytkiem, aż ziemia trochę przeschnie.

Piszę codziennie przez wiele godzin. Uważam się za pisarza, który związany jest też z telewizją, a nie odwrotnie. W praktyce telewizja zawsze wygrywa i między marcem a listopadem muszę dostosowywać moje pisanie do wymogów produkcji *Gardeners' World* i innych programów, nad którymi pracuję (obecnie *Spanish Gardens* – ten program będzie emitowany w Nowym Roku oraz *British Gardens* – zdjęcia do tej serii będziemy kręcić jeszcze przez rok i będzie ją można zobaczyć na początku roku 2025), ale o ile nie kręcimy akurat materiału gdzieś na drugim końcu świata, zimą piszę – pracuję teraz nad dwiema książkami i mam w planach dwie kolejne. Będę miał z nimi co robić do roku 2027. Dlatego moje fantazjowanie o ogrodzie to ucieczka przed długą, powolną, praktyczną koniecznością ułożenia słów w przyzwoitym porządku.

Dużo czytam. Rysuję plany sytuacyjne – zarówno strukturalne, jak i dotyczące nasadzeń i robię listy prac – których w większości nigdy nie realizuję. Uprawiam ten mentalny ogród z przyjemnością i entuzjazmem, jakie wzbudza we mnie prawdziwy ogród wiosną i latem.

Gdy czytam o ogrodach, rzadko zagłębiam się w informacje o grupach roślin, nie mówiąc już o pojedynczych gatunkach. Nie jestem ekspertem od roślin, tylko obsesyjnym ogrodnikiem, który je kocha, bo tworzą ogrody. Najlepiej zdefiniowała to Lesley Jenkins, która ze swoim mężem Johnem stworzyła wysublimowany ogród Wollerton Old Hall Garden w Shropshire. Powiedziała mi: „Ja wykorzystuję rośliny, ale to John je uprawia". Innymi słowy, jej rośliny, bez względu na to, jak bardzo uwielbia je indywidualnie, są zawsze środkiem do celu, jakim jest zakomponowanie pięknego ogrodu, podczas gdy John zapewni każdej roślinie najlepsze warunki uprawy, aby osiągnęła swój potencjał i stała się najlepszą wersją siebie. Obydwa podejścia są niezbędną częścią tworzenia ogrodu i choć uwielbiam kontakt z ziemią związany z uprawą każdej rośliny, uważam, że wszyscy mamy inklinację to preferowania jednej z tych opcji.

Czytam o ogrodach, poznaję związane z nimi historie i jestem odpowiednio zainspirowany i wyposażony, aby wyjść znów na powietrze po Nowym Roku i spotkać się z moim ogrodem, zachwycając się nim jak radosnym kompanem, a nie tyranem drwiącym ze mnie za grudniowym oknem. Dlatego pamiętając o tym, życzę wam wszystkim wesołych, bezogrodowych Świąt Bożego Narodzenia.

Monty

eprasa.pl a704a3fade

AURORA
garden

ODKRYJ MAGIĘ NASZYCH WYJĄTKOWYCH DEKORACJI

www.aurora-garden.pl • tel. 796 881 848

eprasa.pl a704a3fade

Medaliści roku 2024

Międzynarodowa Wystawa Zieleń to Życie w tym roku odbyła się już po raz 31. Hasło tegorocznej edycji brzmiało „Poznaj siłę synergii" i dotyczyło szeroko rozumianego współdziałania na rzecz rozwoju zielonej branży. Podobnie jak w ubiegłych latach, jednym z najważniejszych punktów wystawy był **Konkurs Roślinnych Nowości**. W tym roku o nagrody ubiegało się 30 roślin. Jury przyznało dwa złote medale, trzy srebrne i jeden brązowy oraz trzy wyróżnienia. Głosowanie odbywało się również wśród dziennikarzy i internautów. Oto zwycięzcy tegorocznej edycji konkursu.

Miskant chiński (*Miscanthus sinensis*) 'Lady in Red' PBR

Polska odmiana osiągająca 1,6 m wysokości. Rozpoczyna kwitnienie na przełomie sierpnia i września; utrzymuje je aż do wiosny. Wyróżnia się wśród innych miskantów liśćmi, które zmieniają barwę – od głębokiej, butelkowej zieleni, poprzez intensywnie bordową, aż po jaskrawą czerwień jesienią. Kwiatostany efektownie kontrastują z liśćmi. Roślina przyciąga wzrok i znajduje w ogrodzie wiele zastosowań, pasuje do ogrodów w różnych stylach, nadaje się do sadzenia pojedynczo i w kompozycjach z innymi gatunkami.

ZŁOTY MEDAL Nowości 2024

WYRÓŻNIENIE Wybór Dziennikarzy

WYRÓŻNIENIE Konkurs Internetowy

Dereń kousa (*Cornus kousa*) FLOWER TOWER

Holenderska odmiana o bardzo wąskim, kolumnowym pokroju. Osiąga 4 m wysokości i zaledwie 1 m szerokości. Ma wzniesione pędy główne i rozgałęzienia. Ciemnozielone liście tej rośliny jesienią stają się czerwone. Żółtozielone, przypominające pomponiki kwiaty są zebrane w kwiatostany i rozwijają się na przełomie maja i kwietnia. Czerwone, jadalne, kuliste owoce dojrzewają we wrześniu. Wartościowa roślina do wykorzystania w małych ogrodach, sadzenia pojedynczo na rabatach lub w szpalerach.

ZŁOTY MEDAL Nowości 2024

Dereń biały (*Cornus alba*) NIGHTFALL

SREBRNY MEDAL Nowości 2024

Krzew o wyprostowanym pokroju, dorastający do 2 m wysokości i efektowny przez cały rok. Wyróżnia się wyjątkową, jesienną barwą liści, które pod koniec sezonu stają się ciemnopurpurowe, prawie czarne. Zimą przyciąga uwagę czerwonymi pędami, a wiosną purpurowymi przyrostami. Krzew ma małe wymagania uprawowe i jest w pełni odporny na mrozy. Odmiana polecana do tworzenia żywopłotów, sadzenia w grupach i do barwnych kompozycji.

Bez czarny (*Sambucus nigra*) LACED UP

SREBRNY MEDAL Nowości 2024

Pierwsza odmiana tego gatunku o kolumnowym i zwartym pokroju oraz o ciemnopurpurowych, mocno powcinanych liściach. Kwitnie na jasnoróżowo i ma błyszczące, czarne owoce. Roślina o małych wymaganiach uprawowych i odporna na mrozy. Lubi żyzne, stosunkowo wilgotne gleby i wymaga słonecznego stanowiska. Może być uprawiana na rabatach oraz w pojemnikach na balkonach i tarasach.

Turzyca pospolita (*Carex nigra*) BALAYAGE

SREBRNY MEDAL Nowości 2024

Polska odmiana o dwukolorowych liściach. Osiąga 70-100 cm wysokości. Wiosną (IV-V) wytwarza ciemne, prawie czarne kwiatostany. Liście tej turzycy są długie, wąskie i ładnie się przewieszają. Roślina niekłopotliwa w uprawie i odporna na mrozy. Lubi umiarkowanie wilgotne, przepuszczalne podłoża. Sprawdzi się w ogrodach w różnych stylach i nadaje się do uprawy w pojemnikach na tarasach i balkonach.

eprasa.pl a704a3fade

Krzewuszka cudowna (*Weigela florida*) VINHO VERDE
Odmiana amerykańska o ciekawych, dwubarwnych liściach – limonkowo-zielonych z ciemnobrązowym, prawie czarnym obrzeżeniem. Kwitnie na czerwono od końca maja do lipca; wewnątrz kwiaty są jaśniejsze. Pokrój zwarty. Dorasta do 1,5 m wysokości i szerokości. Roślina odporna na mrozy, do sadzenia na słonecznych stanowiskach.

BRĄZOWY MEDAL Nowości 2024

Golteria (*Gaultheria*) FLORRY
Zimozielony krzew o płożących pędach i ciemnozielonej barwie liści. Dorasta do 30 cm wysokości. Kwitnie wiosną na biało, natomiast jesienią i zimą jest ozdobiony czerwonymi jagodami. Odmiana odporna na mrozy i choroby grzybowe. Roślina do sadzenia na wrzosowiskach, do dekoracji balkonów i tarasów oraz do kompozycji w donicach.

WYRÓŻNIENIE Nowości 2024

eprasa.pl a704a3fade

WYRÓŻNIENIE Nowości 2024

Rozchodnik wielki (*Sedum telephium*) LA VIE EN ROSE

Bylina o grubych, wyprostowanych łodygach pokrytych mięsistymi, szarozielonymi liśćmi z białoróżowym brzegiem. Tworzy półkoliste kępy i mocno się krzewi u podstawy. Osiąga 20 cm wysokości. W lipcu kwitnie na jasnoróżowo. Lubi przepuszczalne, umiarkowanie wilgotne i słoneczne stanowiska. W pełni odporna na mrozy. Do sadzenia na rabatach i w pojemnikach.

WYRÓŻNIENIE Nowości 2024

Hortensja piłkowana (*Hydrangea serrata*) DAREDEVIL

Odmiana hortensji piłkowanej o ciemnoczerwonych liściach, zachowująca barwę przez cały sezon. Pochodzi z Francji. Ma zwarty pokrój i wolno rośnie. Osiąga 50-80 cm wysokości. Liście od ciemnozielonych i ciemnoczerwonych, przez bordowe do prawie czarnych. Kwitnie w czerwcu na dwuletnich pędach i powtarza kwitnienie w połowie lata. Kwiatostany złożone z kwiatów płonnych i płodnych, od jasnoróżowych, przez czerwone do fioletowych. Roślina odporna na mrozy, na stanowiska półcieniste i słoneczne.

ODWIEDŹ
www.zielentozycie.pl
po więcej informacji na temat wystawy, konkursu i roślin

eprasa.pl a704a3fade

Dodaj mocy ziemi

Czy masz ciężką, gliniastą glebę czy suchy piasek, porządne coroczne ściółkowanie może zdziałać cuda, a niezbędny do tego materiał mamy często tuż przed nosem – przekonuje **Adam Frost**

Gdy sięgam myślami do czasów, gdy miałem 21 lat – już ładnych parę lat temu – przypominam sobie, co powiedział mi Geoff Hamilton: „Chłopcze, odpowiedź znajdziesz w glebie!". Tak, był człowiekiem wykraczającym poza swoje czasy – i miał rację. Kluczem do dobrego ogrodu jest nasza relacja z glebą: choć to najważniejsza rzecz w ogrodzie, tak łatwo brać ją za coś oczywistego.

Gdy przeprowadziliśmy się do nowego domu, w pierwszej kolejności sprawdziłem odczyn gleby – okazał się lekko zasadowy. Ponieważ znajomość tego parametru pozwala uprawiać odpowiednie rośliny, zachęcam do zakupu najprostszego zestawu do jego zbadania. Nie ograniczaj się przy tym do jednego miejsca: sprawdź odczyn w wielu zakątkach ogrodu.

Następnie weź trochę ziemi do ręki – sprawdź jej teksturę, kolor i skład, i zobacz, jakie stworzenia w niej żyją. Im zdrowsza gleba, tym rośliny odporniejsze na choroby i ataki szkodników.

Nie martw się jednak, jeśli kondycja twojej ziemi nie jest idealna – jest mnóstwo sposobów na jej poprawienie.

Jednym z najważniejszych z nich jest wprowadzenie do gleby materii organicznej. Nie tylko poprawia to strukturę zarówno gliniastych, jak i piaszczystych gleb, ale też pomaga utrzymać ich wilgotność, a ta sprzyja zdrowemu wzrostowi roślin. Zacznij od corocznego nakładania na ziemię warstwy kompostu, a wkrótce zauważysz różnicę. Dużo się słyszy

ZDJĘCIA: NEIL HEPWORTH

„Im zdrowsza ziemia, tym rośliny odporniejsze na choroby i ataki szkodników"

Coroczne ściółkowanie to najlepszy sposób na utrzymanie gleby i roślin w dobrej kondycji

Zdrowa gleba jest pełna życia, dobrze odpływa z niej woda i zwykle łatwiej ją przekopać

Regularne ściółkowanie zapewnia roślinom substancje odżywcze niezbędne do dobrego wzrostu

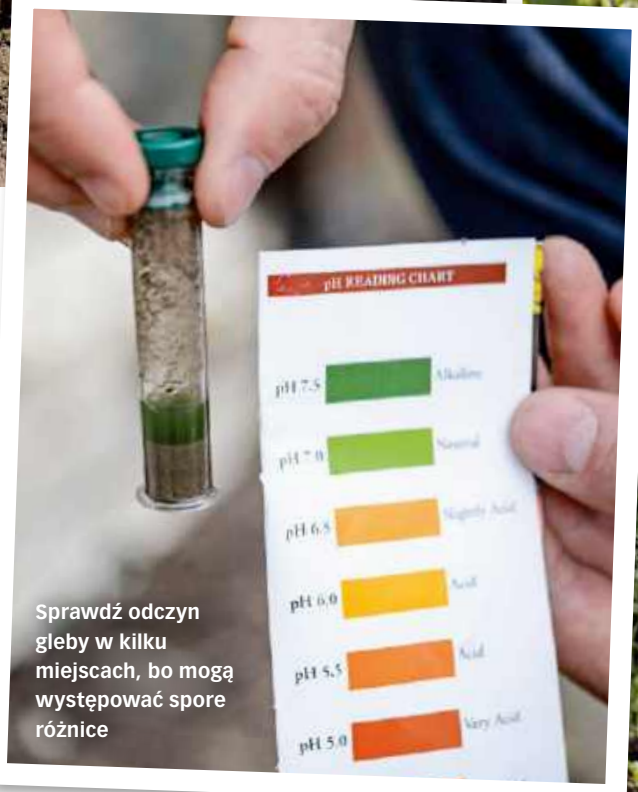

Sprawdź odczyn gleby w kilku miejscach, bo mogą występować spore różnice

o odchodzeniu od przekopywania gleby, co ma swoje zalety, ale gdy tworzę nowe rabaty, przekopuję je. Może to brzmieć jak ciężka praca, ale dzięki temu spędzam trochę czasu z glebą, dostrzegając miejsca suche, kamieniste czy bardziej zbite. Wprowadzam też wówczas około 7-centymetrową warstwę materii organicznej.

Zawsze przekopuję dane miejsce tylko raz, a następnie co roku nakładam warstwę ściółki. Po 2-3 latach zorientujesz się, że ściółkować wystarczy co drugi rok.

Koło życia

Kompost można zrobić samemu z obierek surowych warzyw i odpadów ogrodowych – uwielbiam go produkować z wielu powodów. Po pierwsze, nie lubię niczego marnować. Po drugie, ma to sens z punktu widzenia ekologii – im mniej materii opuszcza nasz ogród, tym lepiej. Po trzecie to świetny sposób na zaoszczędzenie paru groszy – same zalety!

W ogrodzie od frontu mam w miejscu niespecjalnie nadającym się do czegoś innego cztery drewniane kompostowniki – każdy o boku jednego metra. Nie przejmuję się wyszukiwaniem idealnego miejsca – bardziej chodzi mi o to, żeby nie ucierpiała estetyka ogrodu.

Wiele osób narzeka na spadające jesienią liście, ale ziemia liściowa to coś wspaniałego: jest lekka, pełna humusu i wszelkiego innego dobra oraz utrzymuje wilgotność.

Jeśli chcesz zrobić ziemię liściową, najlepiej zbieraj liście różnych drzew podobnego typu, aby rozkładały się w podobnym tempie. Aby przekształcić się w żyzną, sypką, ciemnobrązową ziemię, potrzebują około roku. Jeśli jednak

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; NEIL HEPWORTH

eprasa.pl a704a3fade

“Zawsze przekopuję dane miejsce tylko raz, a następnie co roku nakładam warstwę ściółki”

Jak zrobić ziemię liściową

Produkuję ziemię liściową na kilka sposobów. Pierwszy z nich polega na tym, że wbijam w ziemię cztery solidne paliki tak, aby utworzyły kwadrat o boku około jednego metra i owijam je drucianą siatką.

Niekiedy składam po prostu liście na kupki w różnych zakątkach ogrodu. Nie powstaje z tego idealna ziemia liściowa, ale to całkiem dobry materiał.

Wybierz miejsce, na które swobodnie pada deszcz, a które jest też latem nieco ocienione. Liście powinny być mokre, ale nie nasiąknięte wodą – nie upychaj ich za mocno.

Jeśli nie masz miejsca na „klatkę” na liście ani kupki liści z tyłu rabat, możesz też wykorzystać plastikowe worki na śmieci. Włóż do nich liście, zawiąż i zrób po bokach sporo dziurek

Zbieraj liście ręcznie, odkurzaczem do liści lub kosiarką, jeśli jest sucho

Własny kompost jest gotowy, gdy jest lekki i sypki

Proste kompostowanie

Nie jest trudno go zrobić, ale trzeba koniecznie dopilnować proporcji składników. Mniej więcej w połowie powinien składać się z miękkiej, zielonej materii: skoszonej trawy, chwastów jednorocznych, pokrzyw, obierek z owoców i warzywnych resztek kuchennych – to pokarm dla mikroorganizmów. Drugą połową powinna być brązowa materia zdrewniała, np. drobne resztki pozostałe po przycinaniu krzewów, zrębki, papier, tektura, słoma i suche liście.

Szybko zorientujesz się, jeśli popełnisz błąd – gdy dodasz za dużo materii zielonej, otrzymasz brejowatą maź, a jeśli za dużo frakcji brązowej – wszystko będzie suche i będzie rozkładać się bardzo powoli. Nie zapomnij od czasu do czasu przerzucić pryzmę, aby ją napowietrzyć i aby kompostowanie przebiegało sprawnie. Robię to raz w miesiącu.

Proces usprawnisz też, dopatrując, aby w pryzmie było ciepło i wilgotno poprzez jej zakrycie i odcięcie bezpośredniego dostępu promieni słonecznych. Niektórzy wykorzystują do tego stary dywan, ale wolę grubą tekturę, która sprawdza się, a ostatecznie również się rozłoży i stanie częścią kompostu. Jeśli wydaje ci się, że pryzma jest za sucha, wlej od góry wiadro wody.

Mój kompost zwykle nadaje się do użytku po 12-18 miesiącach. Poznasz, że jest gotowy, gdy będzie brązową, sypką substancją nieco przypominającą ciemną kruszonkę. Co powiedziawszy, jeśli chcesz go wykorzystać jedynie jako ściółkę, możesz to zrobić już wtedy, gdy jest jeszcze nieco grudkowaty i nie do końca rozłożony.

> “Zaraz po kompoście własnej produkcji cenię sobie obornik koński, ale to po części dlatego, że jest dostępny lokalnie”

chcę wykorzystać ziemię liściową jako element podłoża do roślin w donicach, zwykle pozwalam się im rozkładać nieco dłużej – od osiemnastu do dwudziestu czterech miesięcy, bo wówczas jej cząstki są jeszcze drobniejsze. Warto wiedzieć, że niektóre liście rozkładają się dłużej, niż inne.

Przed dodaniem na pryzmę dużych, skórzastych liści, radzę rozdrobnić je kosiarką, gdy są suche lub przepuścić przez rozdrabniarkę ogrodową. Liście drzew iglastych i innych gatunków niezrzucających liści na zimę wykorzystuj w niewielkich ilościach, bo dłużej się rozkładają nawet po rozdrobnieniu.

Zwierzęca magia

Obornik rozkłada się w ziemi naturalnie, uwalniając substancje odżywcze – jest też bogatym, naturalnym źródłem materii organicznej poprawiającej strukturę gleby.

Dzielę go na dwa rodzaje: koński i gospodarski, który zwykle zawiera sporo obornika bydlęcego. Ponieważ konie nie trawią pokarmu tak skutecznie, jak krowy, ich obornik musi rozkładać się o kilka miesięcy dłużej, zanim można go wprowadzić do gleby.

Zaraz po kompoście własnej produkcji cenię sobie właśnie obornik koński, ale to po części dlatego, że jest dostępny lokalnie. Obornik gospodarski może być nieco cięższy w użyciu, ale obydwa doskonale nadają się do ściółkowania rabat i gleby w warzywniku – pamiętaj tylko, aby nie stosować ich tam, gdzie zamierzasz uprawiać warzywa korzeniowe.

Kompost popieczarkowy często zawiera kredę i ma odczyn zasadowy, dlatego tak ważne jest, aby sprawdzić, jaki gleba w ogrodzie ma odczyn, zanim się go zastosuje. Choć świetnie nadaje się do warzywnika, nie stosowałbym go wokół roślin kwasolubnych, które lubią kwaśną glebę.

Dobrze też wiedzieć, czy kupowany przez nas kompost popieczarkowy był rzeczywiście używany w uprawie pieczarek; jeśli tak, może zawierać większe kawałki kredy i mieć odczyn bardziej zasadowy. Używałbym go wówczas z umiarem i co drugi rok zastępował dobrze rozłożonym obornikiem lub kompostem ogrodowym, natomiast jeśli nie był używany do produkcji pieczarek, ma odczyn mniej zasadowy.

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE

eprasa.pl a704a3fade

“Wykorzystaj jak najlepiej czas, gdy ziemia jest jeszcze nagrzana przez letnie słońce, ale już zmiękczona i nawilżona przez jesienne deszcze”

Jesienne *udoskonalanie rabat*

Przygotuj się na nowy ogrodniczy rok, wdrażając plan **Alana** na jesień

Jesień to pora wspaniałych kolorów, ale też sadzenia, planowania, przesadzania i ściółkowania

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE
LOKALIZACJA: ROSE MCMONIGALL, DIPLEY MILL, HARTLEY WINTNEY, HAMPSHIRE

Szczęśliwego Nowego Roku! Nie, jeszcze nie pomyliły mi się pory roku. Zwykle myślimy o okresie przechodzenia jesieni w zimę jak o końcu ogrodniczego roku, choć z punktu widzenia ogrodnika to tak naprawdę początek nowego sezonu.

Trzeba zasadzić to i owo, przygotować się do nowego sezonu wegetacyjnego i skorzystać z szansy wprowadzenia różnych udoskonaleń, których brak uwidocznił się w wymagających warunkach bieżącego i poprzedniego roku. Jeśli zostawisz to na styczeń/luty, może się okazać, że będzie ci brakowało czasu i zdasz sobie sprawę, że nie wykorzystałeś momentu, gdy ziemia była jeszcze ciepła od letniego słońca, ale już rozmiękczona i wilgotna od jesiennego deszczu. Mówiąc w skrócie: pory, gdy gleba zapewnia idealne warunki nie tylko do sadzenia roślin, ale też pobierania sadzonek z drzew, krzewów i bylin, aby zdążyły wypuścić korzenie przed atakiem zimy.

Cała prawda o porządkach

Zawsze wzdrygam się, gdy ludzie mówią o „porządkowaniu" ogrodu, jakby przypominało to sortowanie skarpetek. A jednak o tej porze roku jak najbardziej warto nieco posprzątać – byle tylko nie usuwać zbyt dużej ilości zwiędniętej materii roślinnej, bo wiele stworzeń potrzebuje jej do przezimowania. Staraj się uzyskać harmonię – niech ogród nie rani wzroku, ale przy tym zapewnia ptakom i owadom schronienie na zimne, ciemne, mokre miesiące.

Niektóre byliny rabatowe, np. trawy ozdobne, są wytrzymałe i zapewniają strukturę na zimę, a ich owocostany to pożywienie dla owadów i ptaków, natomiast rośliny, które mróz zamienił w miazgę, zdecydowanie lepiej jest wrzucić na pryzmę kompostową. Rób porządki wybiórczo, aby rabaty wyglądały przy-

Regularnie zgrabiaj z trawników opadłe liście, aby trawa była zdrowa

Co sadzić teraz

Jesień to idealna pora na sadzenie zarówno roślin z nagimi korzeniami, jak i tych sprzedawanych w donicach – nie dotyczy to jedynie najcięższych gleb. Jednak jeśli dodasz dużo materii organicznej i żwiru, zapewnisz roślinom dobry wiosenny start.

Drzewka owocowe

Można teraz sadzić jabłonie, grusze i śliwy. Jeśli sadzisz tylko jedno drzewko, wybierz odmianę samopylną (zawiązującą owoce dzięki własnemu pyłkowi). Sprawdź wigor podkładki, na której dana odmiana została zaszczepiona, aby drzewko miało wielkość odpowiednią dla twojego ogrodu.

Owoce jagodowe

O tej porze roku dobrze przyjmują się porzeczki i agrest. Można też sadzić kępy malin – co 30 cm przy podpórkach z drutu zamocowanego na palikach. Jest już nieco za późno, aby sadzić truskawki, bo najlepiej jest to zrobić do października.

Drzewka ozdobne

Można teraz sadzić różnego rodzaju drzewka liściaste. Wiosną spektakularnie wyglądają kwitnące wiśnie i rajskie jabłonie, które na dodatek są stosunkowo małe, czyli odpowiednie do umiarkowanie dużych ogrodów, a z ich atrakcyjnych owoców można zrobić galaretkę.

Krzewy liściaste

Jaśminowiec, krzewuszka, forsycja… ta lista jest długa. Krzewy nie tylko wprowadzają do ogrodów kolory i strukturę, ale też mnóstwo dobra dla dzikich stworzeń: od nektaru po miejsce do gniazdowania. Magnolie najlepiej kupować w pojemnikach, aby uniknąć uszkodzeń ich mięsistych korzeni, co może opóźnić kwitnienie.

Mrozoodporne byliny

Zanim nadejdą mrozy, podziel mrozoodporne byliny, aby wypełnić wolne miejsca na rabatach. Wybierz rozrośnięte kępy przywrotnika, bodziszka, dzielżanów, rudbekii, liliowców i innych roślin. Łatwo w ten sposób powiększyć swoje zasoby i poczynić znaczne oszczędności.

Rośliny cebulowe kwitnące wiosną

Żonkile sadzimy na głębokość 10 cm na rabatach, w donicach lub w trawie, aby je naturalizować. Czosnki najlepiej wyglądają na rabatach, zaś kamasje w warunkach „łąkowych". Tulipany sadzimy na rabatach co 25 cm, na głębokość 8 cm lub 10 sztuk do donicy o przekroju 30 cm. Tulipany słabiej rosną w trawie, bo muszą tam walczyć z konkurencją.

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; JASON INGRAM
LOKALIZACJA: ROSE MCMONIGALL, DIPLEY MILL, HARTLEY WINTNEY, HAMPSHIRE

eprasa.pl a704a3fade

Jak sadzić hortensje

Hortensje sadzi się łatwo, a o tej porze roku dobrze się przyjmują, bo ziemia jest jeszcze ciepła i wilgotna. Większość hortensji lubi rozproszony cień i wilgotną, ale przepuszczalną glebę. Tu sadzę hortensję bukietową (*H. paniculata*) 'Limelight'.

1 Dobrze podlej roślinę i wykop dołek nieco większy od doniczki, w której się ona znajduje. Przed sadzeniem lekko poluzuj korzenie, jeśli są ciasno upakowane.

2 Uzupełnij glebę wokół korzeni i delikatnie ją dociśnij, aby pozbyć się kieszeni powietrznych. Roślina powinna rosnąć na takiej samej głębokości, jak w doniczce.

3 Porządnie podlej kilkoma konewkami wody, aby dokładnie zmoczyć ziemię. Nałóż grubą warstwę ściółki wokół korzeni, aby ziemia zachowała wilgotność.

jemnie dla oka, a nie jakby były sterylne i pozbawione życia.

Opadłe liście trzeba zgrabiać z trawnika co najmniej raz w tygodniu. Jeśli będziesz czekać, aż wszystkie opadną z najbliższych drzew (w nadziei, że pracę da się zrobić jednorazowo), może się zdarzyć, że pokryta nimi trawa obumrze. Jeśli gleba jest mocno ugnieciona, trawnik ocieniony, łysawy albo pełen mchu, może to być ostatnia kropla. Włóż jesienne liście do worka lub złóż je na stertę i zostaw, aby rozłożyły się, tworząc ziemię liściową, którą za rok można wykorzystać do zasilenia gleby. Tak, tyle to potrwa, ale naprawdę warto.

Gdy poradzisz już sobie z rabatą i przytniesz wymagające tego rośliny (do ziemi, aby końcówki pędów nie raniły cię podczas pielenia), możesz nałożyć ściółkę. Jest wiele argumentów za zrobieniem tego jesienią, a nie wiosną. Zapobiega to rozwojowi chwastów, zachowuje wilgotność gleby, sprzyjając szybkiemu wzrostowi roślin w kolejnym sezonie i chroni rośliny o delikatnych korzeniach, np. dalie. Niech warstwa ściółki ma 8, a nie tak, jak zazwyczaj 5 cm grubości – będzie to dodatkowa ochrona przed mrozem. Dobrze rozłożony obornik i kompost ogrodowy będą w kolejnych miesiącach wzbogacać glebę, podczas gdy rozdrobniona kora utrzyma się dłużej, ale nie ma wartości odżywczej. Wybierz ściółkę, która odpowiada twojemu budżetowi i sytuacji.

Usuń i przechowaj przez zimę wszystkie podpórki dla roślin poza palikami, których potrzebują jeszcze młode drzewka. Nie rzucaj ich gdzieś w kąt – zwiąż je sznurkiem w zgrabne pęczki. Tak, wiem, że to zabiera czas, ale będziesz sobie wdzięczny wiosną, gdy będziesz znów chciał z nich skorzystać!

Przesadzanie i sadzenie

Wszelkie drzewa i krzewy zrzucające liście na zimę można przesadzać od teraz aż do marca – im szybciej, tym lepiej. Może nie

Ściółkuj gołą ziemię, aby trzymać chwasty w szachu i zachować wilgotność gleby

Wetknij do rowka sadzonki zdrewniałe krzewów, takich jak jaśminowiec czy róża

wyglądają już dobrze na pierwotnie dla nich wybranym miejscu lub kiepsko rosną ze względu na nadmiar cienia lub suchą glebę? Jeśli są za duże na przeprowadzkę, zastanów się, czy ich czymś nie zastąpić, ale jeśli nie mają jeszcze pięciu lat, są szanse, że przesadzenie zakończy się powodzeniem. Zachowaj jak najwięcej gleby wokół korzeni – nie dotyczy to róż, które przyjmą się nawet, gdy przesadzisz je z małą ilością ziemi albo w ogóle bez niej.

Jeśli szczególnie lubisz jakieś róże i chcesz je rozmnożyć, możesz teraz pobrać sadzonki zdrewniałe – zdrowe pędy długości 30 cm. Wetknij je na głębokość trzech czwartych wysokości do rowka w warzywniku lub na rabacie. Przy odrobinie szczęścia sadzonki ukorzenią się wiosną i nie wypuszczą wilków, bo będą rosły na własnych korzeniach.

O tej porze roku można kupić wiele róż, krzewów i drzewek z gołymi korzeniami. Prawie zawsze są tańsze od roślin uprawianych w doniczkach (wymagały znacznie mniej uwagi i pielęgnacji, czyli ich produkcja była tańsza). Nie bój się kupować roślin umiarkowanej wielkości – zwłaszcza drzewek. Tak jak ludzie, młode drzewka łatwiej niż stare przystosowują się do nowego domu. Poluzuj glebę widłami i wprowadź do niej materię organiczną, co pomoże roślinie szybciej się przyjąć. Jedynie na ciężkich, gliniastych glebach, które zimą często robią się podmokłe, lepiej poczekać z sadzeniem do marca.

Jeśli jeszcze nie zasadziłeś roślin cebulowych kwitnących wiosną, np. tulipanów czy żonkili, nadal możesz to zrobić. Zwłaszcza tulipany dobrze znoszą sadzenie w listopadzie, bo pochodzą z cieplejszego klimatu i lepiej, aby rosły jak najkrócej w zimnej, mokrej ziemi.

I wreszcie – zacznij planować nasadzenia na przyszły rok. Są już dostępne katalogi nasion, więc bierz się za przeglądanie i wymyślanie!

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE
LOKALIZACJA: ROSE MCMONIGALL, DIPLEY MILL, HARTLEY WINTNEY, HAMPSHIRE

eprasa.pl a704a3fade

CZĘŚĆ 3

Ogród w pojemnikach

Skorzystaj z poradnika Lucy Bellamy, która pokazuje, jak stworzyć kolorowy ogród na późną zimę i wiosnę

ZDJĘCIA JASON INGRAM

eprasa.pl a7

Jakie rośliny wybrać?

To zestawienie niezawodnych roślin dostarczy kolorów w najciemniejsze dni późnej zimy i będzie ci towarzyszyć aż do wiosny. Posadź je teraz, a będą tak wyglądać w połowie kwietnia.

12 x Narcyz (*Narcissus*) 'Actea'
Biały, pachnący narcyz.
Sadź od września do listopada.
Wysokość x Szerokość
45 cm x 10 cm
Kwitnienie Marzec-kwiecień

1 x Świdośliwa Lamarcka (*Amelanchier lamarckii*)
Ma śnieżne kwiaty. Sadź ją od października do marca
W x S 4 m x 2,5 m
K Marzec-kwiecień

10 x Tulipan (*Tulipa*) 'Purissima'
Znany też pod nazwą 'White Emperor'. Sadź od października do listopada.
W x S 45 cm x 30 cm
K Marzec-kwiecień

eprasa.pl a704a3fade

Zamknij oczy i wyobraź sobie kolorowy ogród w doniczkach – taki, w którym zawsze jest coś, co przyciąga wzrok, gdzie świeże, jasne odcienie wiosny ustępują miejsca bogatym, przypominającym klejnoty kolorom lata, a rdzawe odcienie jesieni ustępują miejsca małym, żywym kwiatom zimy.

Ogród w doniczkach sprawdza się tam, gdzie przestrzeń jest ograniczona, a wybierając drzewa, krzewy, byliny, rośliny jednoroczne i cebulowe atrakcyjne przez wszystkie pory roku lub powracające co roku, możesz zmniejszyć swój ślad węglowy dla dobra planety.

Tak jak w przypadku letnich donic, przycinanie i porządkowanie pomaga roślinom zachować jak najlepszy wygląd i kondycję

Kluczowe zadania na późną jesień

Jeśli już wcześniej zacząłeś zakładać ogród w doniczkach, będziesz mieć świdośliwę, która zakwitnie wiosną, jako bazę. Jeśli nie, posadź ją teraz, używając dużej donicy wypełnionej beztorfowym podłożem.

■ **Posadź** ciemiernik, wybierając nieco większą doniczkę niż bryła korzeniowa. Użyj przepuszczalnej mieszanki składającej się z dwóch części beztorfowej ziemi i jednej części grysu ogrodniczego. Rozplącz palcami korzenie i posadź ciemiernik na takiej samej głębokości, na jakiej rósł w oryginalnej doniczce.

■ **Wypełnij** dwie doniczki o średnicy 25 cm do dwóch trzecich wysokości żwirowym podłożem i połóż na nim cebulki tulipanów (wierzchołkami do góry). W każdej doniczce posadź rośliny o takiej samej barwie kwiatów i rozmieść cebule co 5 cm, aby uniknąć przepełnienia. Przykryj cebule ziemią, zostawiając kilka centymetrów od krawędzi doniczki, aby ułatwić podlewanie roślin. Dosyp warstwę żwiru.

■ **Posadź** cebulki narcyzów w ten sam sposób, lecz nieco bliżej – zachowaj odstęp między cebulami równy szerokości palca.

■ **Podlej** doniczki raz, aby podłoże osiadło. Rozpocznij regularne podlewanie wiosną, zwiększając częstotliwość, gdy zacznie robić się cieplej.

■ **Pozostaw** zamierające liście na cebulach narcyzów i tulipanów przez co najmniej sześć tygodni po zakończeniu kwitnienia. Uszczykuj także przekwitłe kwiaty, aby zachęcić rośliny do skierowania energii z powrotem do cebul, a nie do wytwarzania nasion. Dzięki temu cebule będą silne i rośliny zakwitną za rok.

■ **Wymień** wiosną górne 5 cm podłoża w donicy ze świdośliwą, uzupełniając roślinie w ten sposób składniki odżywcze na nadchodzący rok.

eprasa.pl a704a3fade

Większość zimowych kwiatów jest niska, dlatego należy do nich dopasować płytkie pojemniki

Jak stworzyć ciekawą zimową kompozycję

Kolekcja małych cebul w małych donicach podnosi na duchu podczas krótkich, ciemnych zimowych dni. Przy odrobinie dodatkowego wysiłku łatwo stworzyć kolorową kompozycję, która późną zimą wypełni lukę w kwitnieniu. Wszystkie te zimowe piękności mają małe kwiaty, które są w stanie wytrzymać najgorszą aurę.

■ **Wybierz** płytkie pojemniki. Nisko rosnące krokusy, przebiśniegi i kosaćce żyłkowane najlepiej wyglądają, gdy znajdują się blisko ziemi, tak jak w naturze. Cebule zawierają prawie wszystkie składniki odżywcze potrzebne roślinie do kwitnienia, więc niewielka ilość podłoża nie stanowi żadnego problemu.

■ **Zadbaj** o dobry drenaż, sadząc cebule w piaszczystym, przepuszczalnym podłożu. Uważaj także, aby nie zatykać otworów drenażowych w doniczce, szczególnie jeśli używasz doniczek z tylko jednym otworem.

■ **Trzymaj** w donicy tylko jedną odmianę roślin i posadź dużą liczbę cebul, ciasno je układając, aby uzyskać maksymalny efekt. Wyjątkiem jest kosaciec żyłkowany, który wygląda najlepiej, gdy ma dużo miejsca wokół kwiatów.

■ **Pozostaw** cebule w doniczkach po zakończeniu kwitnienia, pozwalając liściom obumrzeć. Następnie umieść je w suchym i ciepłym miejscu na lato. Wystaw je następnej jesieni, aby ponownie zakwitły kolejnej wiosny.

Kup dwa różne gatunki przebiśniegów, aby cieszyć się dłuższym kwitnieniem tych roślin

eprasa.pl a704a3fade

Aby uzyskać najlepszy efekt, w pojemnikach sadź cebule gęściej niż na rabatach

REKLAMA

COSTWAY

Costway.pl

- meble i dodatki
- artykuły sportowe
- zabawki
- AGD

/costwaypl /costway.pl

eprasa.pl a704a3fade

Świąteczne przysmaki

Spokój warzywnika jest idealnym antidotum na gorączkowe przygotowania świąteczne, a plony, jakie zapewnia, są atrakcją każdego posiłku – wyznaje **Monty**

Zimą warzywnik nie jest tak pełen barw i świeżości jak w czerwcu czy nawet październiku, ale jarmuż, brukselka, rzepa czy buraki niosą ze sobą pokrzepienie, dzięki któremu nawet najgorsza pogoda może wydawać się znośna. Może trzeba odgarnąć śnieg, aby dostać się do pietruszki lub kapusta jest pokryta lodem, ale mają głęboki, dobry, rozgrzewający smak.

Ogród pomaga przygotować się do Bożego Narodzenia bardziej, niż rozgorączkowana sklepowa konsumpcja. Dlatego w szale świątecznych zakupów próbuję wykroić dla siebie przestrzeń w kształcie ogrodu, gdzie jest mnóstwo konsumpcji, ale pieniądze nie przechodzą z rąk do rąk. W sercu tego wszystkiego jest bożonarodzeniowy obiad – i kolejność dań, które składają się na niego i po nim następują oraz są o niebo lepsze, gdy bazują w jak największym stopniu na smakołykach zebranych w ogrodzie lub na działce.

Oczywiście, aby było to możliwe, niezbędne jest planowanie, które musi rozpocząć się jeszcze wiosną. Ale – mówię to do wszystkich, którzy w jakimś stopniu tu nawalili i spoglądają na puste grządki (uwierzcie mi, zdarza mi się to co roku): nadeszła pora na zamówienie nasion na przyszły rok.

Brukselka to ikoniczne warzywo świąteczne, choć długo rośnie. Najlepiej posiać ją już w połowie marca i pozwolić stać bezproduktywnie od maja do listopada. Z tysięcy podróży koleją w połowie zimy utkwił mi w pamięci widok działek mijanych za zalanymi deszczem oknami, na których widać brukselki rosnące na grubych jak pnie łodygach – to obraz wytrzymałości lub desperacji, w zależności od naszego nastroju bądź, całkiem dosłownie, smaku. Niektórzy nie znoszą brukselki, ale jeśli jest dobrze uprawiana i przygotowana, powinna być pyszna. Uważa się, że brukselkę uprawiano we Włoszech już w czasach Imperium Rzymskiego, a także, że współczesna brukselka pochodzi z trzynastowiecznej Belgii – jej pierwszy odnotowany opis pochodzi z końca szesnastego wieku. Pierwszą wzmiankę w książce kucharskiej datuje się na rok 1845, czyli czas, gdy święta Bożego Narodzenia stały się rodzinną tradycją związaną z choinką i prezentami, którą nadal świętujemy w tej samej postaci. Dlatego, choć wiele osób krzywo patrzy na obecność brukselki na świątecznym stole, jest ona zdecydowanie jego ważnym, tradycyjnym elementem.

Kapusta wyborowa

Kapusta nie jest może elegancka, ale za to bardzo piękna – pofałdowana, oszroniona główka kapusty włoskiej nie tylko cudownie smakuje, ale też cieszy oko. Gdy gotujesz ją odpowiednio krótko i podasz z dużą ilością masła, soli i pieprzu, będzie przepyszna.

Mój ulubieniec, czarny toskański jarmuż 'Cavolo Nero', wygląda jak bladoniebieskie, nakrapiane strusie pióra i ma znakomity smak. Nawet gotowany całymi godzinami nie zamienia się w papkę, dzięki czemu można go wykorzystywać w daniach duszonych i w zupach; co najlepsze, można z niego zrobić doskonały sos do makaronu ze śmietaną i czosnkiem. Można go zbierać od lata do wiosny, a gdy zrywamy mu liście, wypuszcza nowe, dzięki czemu pod koniec zimy ma wysoki na 120 cm nagi pęd zwieńczony młodymi liśćmi. To prawdziwa gwiazda każdego sezonu.

Ale nie chodzi tylko o warzywa kapustne. Jeśli dobrze do tego podejść, wybór jest spory. Na liście zimowych warzyw jest zdumiewająco wiele kuszących nazw. Poza zwyczajowymi podejrzanymi kapustnymi (kapusta włoska, głowiasta, młoda

O tej porze roku burak liściowy co tydzień zapewnia smakowite liście

ZDJĘCIA: JASON INGRAM

„Obiad bożonarodzeniowy jest o niebo lepszy, gdy bazuje w jak największym stopniu na smakołykach zebranych w ogrodzie"

i czerwona), brokułami (gałązkowymi), brukselką, rzepą, brukwią, burakami, marchewką i pasternakiem, jest wiele innych warzyw, które da się łatwo przeprowadzić przez zimę. Zawsze uprawiam tyle cykorii, ile tylko się da, uwielbiam radicchio na surowo i po ugotowaniu oraz najróżniejsze rodzaje zielonej cykorii i endywii, które można piec, gotować, obsmażać lub traktować jako dodatek atrakcyjnej dla dorosłych goryczki do pozbawionej zdecydowanego smaku zimowej sałatki. Burak liściowy (czerwona odmiana 'Bright Lights', ale głównie taki o lśniących zielonych liściach na grubych, płaskich, białych ogonkach) to nasza domowa baza i przysmak. Jeśli zabezpieczymy go przed najgorszymi warunkami pogodowymi, seler przetrwa w gruncie przez całą zimę, zapewniając wspaniały, lekko orzechowy aromat jeszcze długo po tym, jak jego liściowy krewniak podda się zimnu.

Uprawiam też wszystkie mrozoodporne chińskie i orientalne sałaty liściowe, takie jak mizuna, mibuna czy pak choi. Rosną w ogrodzie (tuż obok czekają w gotowości tymczasowe zabezpieczenia w postaci plastikowych osłon) i w szklarni, gdzie zbieram bardziej niezawodne luksusowe plony. Gorczycznik wiosenny, rukola, roszponka, klajtonia przeszyta i gorczyca (biała i czerwona) zapewniają świeże liście w najbardziej ponury zimowy czas, zwłaszcza, gdy można wykorzystać w razie czego osłony lub agrowłókninę.

Tak naprawdę osłony (uważam, że najbardziej praktyczne i trwałe są te sztywne, półkoliste, przypinane na metalową ramę) zmieniają ogród zimą, zdecydowanie wydłużając sezon przez zapewnienie odpowiedniego zabezpieczenia. Jeśli nimi nie dysponujesz, pomoże osłonięcie roślin rolką agrowłókniny. Osłony i agrowłókniną zatrzymują nieco ciepła i tworzą trochę bardziej sprzyjający mikroklimat wokół roślin, które są mrozoodporne i zahartowane – nie tyle po to, aby przeżyły, ile aby zachować jakość smaku liści czy korzeni.

Cieplej zimą

Jeśli dysponujesz szklarnią, możesz ją potraktować jak wielką osłonę i uprawiać w niej szereg sałat liściowych – nie wytrzymają jedynie największych mrozów, ale jeśli dodatkowo przykryjesz je agrowłókniną, żadna pogoda w tym kraju im nie zagrozi. Zimą na przełomie lat 2010/2011 mróz w Longmeadow spadł do poziomu -18°C i nie straciliśmy ani jednej rośliny w nieogrzewanej metalowej szklarni. Nie warto uprawiać zimowych warzyw w ogrzewanej szklarni, bo światła jest tak mało, że i tak za bardzo nie rosną.

Według pewnej szkoły myślenia, osłony otwarte na końcach i szklarnia ze stale otwartymi drzwiami lepiej chronią rośliny, niż ich osłanianie. Jest tak, ponieważ naturalne stygnięcie w zapewniającej pewną ochronę szklarni czy pod osłoną jest dla roślin lepsze, a chłodne powietrze chroni przed mączniakiem. Uprawiam różne odmiany sałaty przystosowane do zimna, np. 'Brune d'Hiver', 'Merveille de Quatre Saisons', 'Cocarde' czy 'Valdor'. 'Little Gem' i 'Tom Thumb' można uprawiać przez cały rok – są dość mrozoodporne i rosną na tyle szybko, że zima nie może zdążyć zrobić im krzywdy. Zimowe sałaty zawsze wycinam, a nie wyrywam, zwłaszcza gdy rosną pod osłoną, bo gdy odrosną, może nie przeszłyby testu jakości latem, ale w środku zimy są do zaakceptowania.

Sezonowy siew

Grudzień to kiepska pora na siew. Jest nie tylko zimno, ale i ciemno. Nasiona wysiane w styczniu i kiełkujące z wykorzystaniem dodatkowego ciepła i osłony w szklarni lub na parapecie dadzą rośliny gotowe do zasadzenia w ogrodzie w marcu – ich plony można zbierać na przednówku między kwietniem a czerwcem, gdy nie ma już zbiorów z warzyw utrzymujących się przez zimę, a pierwsze letnie plony jeszcze nie są dostępne.

Jeśli wkopiesz teraz w ziemię trochę żwiru lub dobrze rozłożonego obornika (jeśli gleba jest ciężka) i zostawisz ją w grudach, aby rozłożyły je warunki pogodowe, dasz sobie szansę zebrania plonów na początku wiosny. Gdy przerzucisz widłami i zagrabisz glebę przygotowaną jesienią, kiedy tylko będzie na tyle sucho, że będzie na niej można stać bez zbierania na podeszwy wielkich ilości błota, a potem zakryjesz ją osłonami, szybko się nagrzeje i będzie gotowa do siewu i sadzenia roślin w ciągu kilku tygodni.

Seler korzeniowy, burak liściowy i seler naciowy mogą być w świetnej formie na Boże Narodzenie

Warzywa liściaste to świąteczny standard, nawet w postaci zimowych sałatek

Brukselka to również smakowity dodatek do potraw świątecznych

Jak zaplanować warzywa na zimę

Brukselka

Idealna jako dodatek do potraw świątecznych. Jeśli uprawiasz ją z myślą o Bożym Narodzeniu, posiej odmiany F1, np. 'Revenge' czy 'Wellington', które najczęściej dojrzewają na raz.
Siew II-V w kuwetkach lub doniczkach modułowych pod osłoną lub bezpośrednio w gruncie od marca.
Zbiory VIII-II.
Odmiany 'Revenge' F1, 'Wellington' F1, 'Rubine'

Czerwona kapusta

Równie niezbędna na świątecznym stole jak brukselka – duszona z jabłkami, jagodami jałowca i cukrem muscovado.
Siew III-IV i VII, w kuwetkach lub doniczkach modułowych, albo bezpośrednio w warzywniku.
Zbiory Jesienią po siewie wiosennym, zimą po siewie letnim.
Odmiany 'Red Drumhead', 'Red Dutch'.

Ziemniaki

Lubię twarde ziemniaki, takie jak 'Charlotte', ale mączyste zbierają więcej tłuszczu przy pieczeniu, dzięki czemu robią się bardziej chrupiące – dobrze sprawdza się 'King Edward'.
Sadzenie III-V w zasilonej ziemi; VII-VIII na Boże Narodzenie.
Zbiory VI-X; XII.
Odmiany 'Charlotte', 'King Edward', 'Sante'.

Pasternak

Pieczony pasternak jest dobry, ale purée z pasternaku jest jeszcze lepsze, a jego konsystencja idealnie pasuje do suchego mięsa z indyka. Mróz wzmaga słodycz pasternaku, ale warzywo jest słodkawe i bez niego.
Siew IV-V, bezpośrednio do gruntu.
Zbiory VIII-III.
Odmiany 'Javelin' F1, 'Tender and True'.

Zimowe sałaty

Zawsze lubię mieć sałatę jako zdrowy dodatek do świątecznego posiłku i aby pokazać, że w szklarni można nadal wyprodukować świeże liście.
Siew VIII-IX bezpośrednio do gruntu albo później pod szkłem lub w zimnym inspekcie.
Zbiory X-III.
Odmiany Radicchio 'Palla Rossa', mizuna, mibuna.

Seler korzeniowy

Jeśli uprawiasz selery (a jeśli nie, zastanów się, dlaczego) zrób z nich purée. Wystarczy rozgnieść selery, dobrze je przyprawić i dodać do nich masło i śmietankę, żeby wyjadać je z lodówki o północy.
Siew III, do doniczek modułowych w mnożarce pod szkłem.
Zbiory XI-III.
Odmiany 'President', 'Tellus'.

ZDJĘCIA: MARSHA ARNOLD; SARAH CUTTLE; JASON INGRAM

eprasa.pl a704a3fade

Jak zrobić?

Wieniec z dzikimi owocami

Wieniec z trawą pampasową

Suszone zioła w słoikach

Rustykalna rama z gałęzi

Doniczki z puszek

Świąteczne dekoracje z ogrodu

W nadchodzącym okresie świątecznym powitaj gości przyjaznymi dla planety dekoracjami i podarunkami, które nie będą cię wiele kosztować. Rich Heathcote pokazuje, jak skorzystać z obfitości materiałów, które znajdziesz w swoim ogrodzie

ZDJĘCIA JASON INGRAM

Okres świąteczny stanowi wyjątkową okazję to tego, by uwolnić swoją kreatywność. Przyniesienie z ogrodu do domu świeżych liści do stworzenia wieńców, dekoracji i upominków jest świetnym rozwiązaniem z wielu względów: surowce są pozyskane w sposób zrównoważony, są przyjazne dla środowiska, pozwalają oszczędzić pieniądze i, co najważniejsze, wykorzystanie ich daje dużo frajdy!

Projekty, które znajdziesz na następnych stronach opierają się na łatwych w realizacji pomysłach, które możesz dostosować do tego, co masz w ogrodzie. Jako materiały bazowe wykorzystaliśmy bluszcz, skimię, cedr, a nawet cyprysowca Leylanda, lecz ty wypróbuj innych roślin zimozielonych dostępnych w twoim ogrodzie. Materiały o walorach ozdobnych – przydatne do wykończenia ozdób, np. gałązki z jagodami, suszone główki nasienne i szyszki sosny – zbieraj w sposób zrównoważony.

Mam nadzieję, że w nadchodzące święta znajdziesz okazję do wyjścia na zewnątrz, by czerpać radość z tworzenia pięknych odświętnych kreacji, które odzwierciedlą piękno twojego ogrodu.

Rich Heathcote jest profesjonalnym ogrodnikiem z Leicestershire. Obserwuj go w sieci: ***@richheathcotegardens***

Co teraz zebrać

Pozyskiwanie materiałów z ogrodu to oszczędny (i satysfakcjonujący) sposób na stworzenie wyjątkowych dekoracji świątecznych. O tej porze roku ogród sam udziela nam wskazówek, z których roślin najlepiej pozyskać liście – wszystko, co w grudniu jest intensywnie zielone, jest warte wypróbowania.

Szukaj ciekawych kolorów, wzorów, tekstur oraz kształtów. Krzewy zimozielone są idealne, zwłaszcza jeśli dodatkowo zdobią je owoce, które można wykorzystać jako dodatkowe dekoracje – pamiętaj tylko, aby zostawić sporą ilość dla ptaków. To samo dotyczy nienaruszonych główek nasiennych, np. maku lekarskiego, przegorzanu oraz różnych traw ozdobnych. Czasami nawet kwiaty, które usychają na miejscu, są wspaniałym dodatkiem do dekoracji – prawdziwymi gwiazdami są w tym przypadku hortensje.

Najważniejsze, aby jesienią wszystkiego nie wycinać – zostaw sobie dużo roślin do wykorzystania przy robieniu ozdób. Warto również przez cały rok uważnie rozglądać się po ogrodach przyjaciół i sąsiadów. Już z kilku gałązek można wiele wyczarować, dlatego jeśli ktoś z twoich znajomych posiada interesujący zimozielony krzew, dlaczego by nie poprosić o kilka sadzonek? W ramach podziękowania mógłbyś nawet zrobić małą ozdobę!

ALLIUM IMAGE: SARAH CUTTLE

eprasa.pl a704a3fade

Wieniec z dzikimi owocami

„Radosny i promienny" – to motyw przewodni tego wieńca przybranego jagodami, owocami dzikiej róży oraz kwiatami, które wnoszą żywą kolorystykę do bazy skomponowanej z różnych zimozielonych gałązek roślin. Podkład wianka to druciana obręcz, która jest niedroga i można ją używać każdego roku, dodając do niej mech, ulistnione gałązki i inne dekoracje pochodzące z ogrodu. Wieniec przetrwa w dobrej kondycji przez trzy do czterech tygodni, pod warunkiem, że nie będzie narażony na ciągłe, bezpośrednie działanie wiatru i deszczu.

Będziesz potrzebować

- **Sznurka ogrodowego**
- **Drucianego podkładu do wianka**
- **Mchu (pozyskanego w sposób zrównoważony)**
- **Sekatora**
- **Gałązek zimozielonych roślin, np. wawrzynu, trzmieliny, hebe, sosny i skimii**
- **Jagód, owoców oraz kwiatów, np. ognika, dzikiej róży, skimii i kaliny**

1 **Przywiąż sznurek do drucianego podkładu wianka,** następnie owiń go zygzakiem wokół podkładu (nie ucinaj). To będzie baza, do której przymocujesz mech.

2 **Spulchnij mech,** po czym uformuj z niego rulony nieco szersze od podkładu wieńca i mające długość 15-20 cm. Umieść je na podkładzie i przymocuj, owijając wokół nich sznurek. Kontynuuj do momentu, aż cały podkład będzie przykryty mchem.

3 **Przytnij gałązki roślin** na długość 10-15 cm. Umieść trzy sztuki na odcinku mchu i przymocuj je sznurkiem. Dodawaj w ten sposób następne gałązki, przeplatając je jagodami lub kwiatami do momentu, aż pokryjesz cały wieniec.

4 **Pomiędzy przymocowane materiały wetknij** pojedyncze pędy o walorach dekoracyjnych, np. z owocami dzikiej róży – wystarczy wsunąć pęd pod sznurek, aby się trzymał. Wykonaj ze sznurka dwie pętle i przymocuj je do podkładu, aby móc powiesić wieniec.

Wieniec z trawą pampasową

Suszone trawy i główki nasienne z ogrodu pozwalają w oszczędny sposób wkomponować w wieniec elementy teksturalne oraz dekoracyjne, a przy tym możesz zachować je na kilka następnych lat. Szarłat i czarnuszka wprowadzają piękny, purpurowy odcień, natomiast trawa pampasowa i karczochy sprawią, że twoje drzwi wejściowe nabiorą finezji i niepowtarzalnego charakteru. Ten rodzaj wieńca nie zawiera mchu i jest bardziej odporny na wiatr oraz deszcz.

Będziesz potrzebować

- **Sznurka ogrodowego**
- **Podkładu drucianego**
- **Sekatora**
- **Gałązek zimozielonych roślin, np. eukaliptusa i cyprysowca Leylanda**
- **Suszonych liści orlicy**
- **Gałązek ozdobionych kotkami, np. brzozy**
- **Główek nasiennych, np. szczeci, czarnuszki damasceńskiej i maku**
- **Suszonych kwiatów i traw, takich jak szarłat, karczoch, trawa pampasowa i zatrwian**
- **Szyszek sosny**
- **Drucików florystycznych o długości 30 cm**

1 **Przywiąż sznurek do drucianego podkładu wianka,** następnie owiń go zygzakiem wokół podkładu (nie ucinaj). To będzie baza, do której przymocujesz pęczki gałązek z liśćmi.

2 **Przytnij gałązki zimozielonych roślin,** suszone liście orlicy oraz gałązki z owocami na odcinki o długości 10-25 cm. Stwórz mieszane pęczki w trzech różnych rozmiarach (ja użyłem łącznie 36 pęczków, po 12 w jednym rozmiarze), wiążąc łodygi każdego z nich sznurkiem.

3 **Stwórz rzędy pęczków** i wykorzystaj te mniejsze na przybranie wewnętrznej krawędzi wieńca, średnie na zewnętrzne, a te największe umieść na krawędzi górnej. Przymocuj je sznurkiem. Mocuj pęczki z poszczególnych rzędów tak, by liście nowo dodanego pęczka zakrywały łodygi poprzedniego; kontynuuj, aż wypełnisz cały wieniec.

4 **Wetknij druciki florystyczne** w wieniec, aby przymocować do niego szyszki. Większe materiały, takie jak trawa pampasowa, wepchnij bezpośrednio w wieniec. Skręć jeden z drucików tak, by powstała pętla i przymocuj ją do podkładu wieńca, aby móc go powiesić.

eprasa.pl a704a3fade

Suszone zioła w słoikach

Jeśli uprawiasz zioła, to wiesz, że wnoszą one mnóstwo radości do gotowania. Możesz się tą radością podzielić, wręczając je w prezencie przyjaciołom i rodzinie. Zioła łatwo się suszy, a te wieloletnie, jak rozmaryn, tymianek, szałwia i mięta, są idealnym prezentem na święta Bożego Narodzenia, ponieważ można je zebrać w grudniu.

Będą nie tylko przemyślanym prezentem – dzięki ponownemu wykorzystaniu słoików oraz sznurka i etykietek, które masz już w domu, są one także doskonałym przykładem zrównoważonego i oszczędnego obdarowywania.

Będziesz potrzebować

- **Świeżych ziół**
- **Sznurka**
- **Nożyczek**
- **Słoików**
- **Etykietek**
- **Długopisu**

1 **Zbierz zioła** i wysusz je, wybierając preferowaną przez siebie metodę: jeśli powiesisz je w ciemnym i chłodnym miejscu, proces suszenia zajmie ok. dwóch tygodni, podczas gdy suszenie ich w lekko nagrzanym (ok. 80°C) piekarniku z uchylonymi drzwiami zajmie dwie godziny.

2 **Umyj i wysterylizuj** słoiki, upewniając się przy tym, że masz wystarczającą ilość ziół, aby wypełnić wybrane przez siebie rozmiary. Wybierz słoiki z klipsem i te o ciekawych kształtach, aby upominki wyglądały elegancko.

3 **Wypełnij słoiki** suszonymi ziołami. Możesz wypełnić każdy słoik jednym rodzajem zioła, tak jak ja to zrobiłem, lub wsypać do niego trzy różne, tworząc swoją własną mieszankę.

4 **Popisz etykietkę,** aby obdarowany szczęśliwiec wiedział, co ma w słoiczku, a następnie przymocuj ją sznurkiem. Ja lubię jeszcze podczepić do etykiety gałązkę wybranego zioła jako ostateczną dekorację.

eprasa.pl a704a3fade

Rustykalna rama z gałęzi

Gołe gałęzie majestatycznych drzew, takich jak brzoza brodawkowata, dodają ogrodowi piękna i urozmaicają monotonię zimowego krajobrazu. Wprowadź tę estetykę do wnętrza, tworząc w nim rustykalną dekorację z gałęzi, dzięki której odniesiesz wrażenie spoglądania w okno w zimowy dzień. Ja wykorzystałem tu gałęzie brzozy z kotkami i dodałem szyszki świerka oraz gałązkę jemioły. Ta rama jest szybka i prosta w wykonaniu i nie wydasz na nią ani grosza.

Będziesz potrzebować

- **Gałęzi z drzew, takich jak brzoza lub leszczyna**
- **Liści i jagód ostrokrzewu**
- **Sekatora**
- **Szyszek świerka**
- **Drutu**
- **Szczypiec do cięcia drutu**
- **Śrubek**
- **Śrubokrętu**

1 **Utnij** w ogrodzie kilka gałęzi lub dłuższych, cienkich gałązek – świetnie nadają się do tego brzoza brodawkowata i leszczyna. Będziesz potrzebować czterech kawałków o grubości ok. 1-2 cm i długości 35 cm, dwóch dodatkowych o tej samej długości, lecz trochę cieńszych, plus kilka mniejszych, elastycznych kawałków.

2 **Skróć** gałęzie na pożądaną długość, pozostawiając na nich boczne pędy. Ułóż z czterech grubszych kawałków kwadrat, a następnie ostrożnie skręć od tyłu końcówki śrubkami. Zrób w środku krzyż z dwóch cieńszych gałązek, mocując je z śrubkami.

3 **Opleć** otrzymany korpus ramy giętkimi bocznymi pędami wyrastającymi z gałęzi, w razie potrzeby dodając kilka dodatkowych kawałków. Jeśli uda ci się znaleźć giętkie gałązki ozdobione kotkami – wykorzystaj je; urozmaicą efekt końcowy.

4 **Owiń** drut wokół szyszek i łodyg ostrokrzewu, po czym przymocuj je do dwóch rogów ramy, umieszczając największy pęczek u dołu. Jeśli chcesz powiesić ramę, przymocuj u góry pętlę wykonaną z drutu.

eprasa.pl a704a3fade

Doniczki z puszek

Święta to kosztowny okres w roku, dlatego warto zastosować w tym czasie upcykling. Dzięki wykorzystaniu puszek do uprawy roślin domowych nie będziesz musiał kupować nowych doniczek, które często są droższe od samych roślin. Postaraj się poszukać puszek w kolorach czerwieni, bieli i zieleni, aby nawiązały do tradycyjnego świątecznego wyglądu. Da się z nich stworzyć dekoracje w rozmaitych rozmiarach, idealnie do umieszczenia w przeróżnych zakątkach domu, wprowadzając do nich trochę świątecznej radości. Możesz także podarować je w prezencie – wówczas wystarczy przybrać je wstążką.

Będziesz potrzebować

- Puszki
- Roślin doniczkowych, takich jak poinsecja, cyklamen, skrzydłokwiat lub sukulenty
- Podłoża
- Łyżki
- Kamyków dekoracyjnych
- Świeczki i szyszek sosnowych (opcjonalnie)
- Wstążki
- Nożyczek
- Taśmy dwustronnej

1 **Wyczyść dokładnie** wnętrze puszki, zwłaszcza jeśli wcześniej zawierała składniki, które mogłyby być szkodliwe dla roślin, np. olej. Napełnij ją wodą, aby upewnić się, że jest wodoszczelna – jeśli przecieka, umieść na dnie używaną plastikową tackę.

2 **Wybierz roślinę doniczkową,** która zmieści się do puszki bez konieczności zgniatania jej korzeni. Możesz posadzić roślinę do puszki ze świeżym podłożem lub wykorzystać puszkę jako osłonkę na plastikową doniczkę, w której roślina obecnie się znajduje. Z czasem będzie trzeba roślinę przesadzić.

3 **Korzystając z łyżeczki,** delikatnie zakryj powierzchnię podłoża kamieniami dekoracyjnymi, aby zmniejszyć rozpryskiwanie wody na liście podczas podlewania. Ja użyłem białych kamyków ozdobnych do sukulentów, aby uzyskać efekt śniegu. Jeśli posadziłeś roślinę do świeżego podłoża, nie zapomnij jej podlać.

4 **Użyj dodatkowych dekoracji,** np. świeczek lub szyszek sosny. Jeśli masz zwykłą puszkę bez żadnych kolorów i wzorów lub chcesz ją podarować w prezencie, przybierz ją wstążką.

Do wypełnienia niewielkich szpar i dziur kamykami przyda ci się łyżeczka

POSŁUCHAJ dodatkowych porad Richa na temat oszczędnego tworzenia dekoracji świątecznych na **www.GardenersWorld.com/podcast**

ODWIEDŹ www.GardenersWorld.com/mantelpiece-garlan i stwórz imponującą ozdobę na kominek, wykorzystując materiały z ogrodu

eprasa.pl a704a3fade

Zasadź tegoroczną choinkę w ogrodzie, a może stać się centralnym punktem kolejnych świąt Bożego Narodzenia

Zrób wrażenie – i to na długo

Jeśli chcesz, aby twoje tegoroczne świąteczne drzewko było najpiękniejsze ze wszystkich dotychczasowych choinek, wybierz je, przygotuj i pielęgnuj zgodnie z przejrzystymi wskazówkami **Alana Titchmarsha**

„Deck the halls with boughs of holly" [„Przystrój wnętrza gałązkami ostrokrzewu" – red.] jak głosi stara angielska pastorałka... i nie zapomnij o choince. Jakby w ogóle się dało! Nawet ci z nas, którzy najbardziej powściągliwie ozdabiają swoje domy na Boże Narodzenie, w grudniu angażują się w skromne przedstawienie z drzewkiem w roli głównej – ale który typ choinki wybierzesz i co zrobić, aby przetrwała do Trzech Króli? Odpowiedź: wybierz drzewko starannie i ustaw je mądrze i w odpowiednim czasie.

Najczęściej podaje się, że ojcem tej tradycji jest książę Albert, ale choć uwielbiał on wnosić na święta świerki do pałaców i zamków królowej Wiktorii, uważa się, że zwyczaj ten powstał w XVI wieku w Niemczech, gdy Marcin Luter dekorował drzewko świeczkami, aby uczcić narodziny Chrystusa. Na długo przedtem, w czasie najbardziej ponurych miesięcy, poganie chętnie wnosili pod dach zimozielone gałęzie, aby przypomnieć sobie, że jeszcze nie wszystko stracone i że wróci wiosna, a z nią mnóstwo nowego życia i zielone pędy. Tu, w Wielkiej Brytanii, można jednak powiedzieć, że to książę Albert spopularyzował ten zwyczaj.

Modnie, czyli późno

Nie spiesz się z wnoszeniem drzewka do domu. Jeśli nie chcesz, aby szybko zwiędło, zostaw je na zewnątrz jak najdłużej – centralne ogrzewanie nie jest kompatybilne z igłami świerków i jodeł, więc jeśli wniesiesz drzewko do domu pod koniec listopada, to szybko wyschnie.

Twoją choinkę najpewniej wycięto mniej więcej tydzień przed jej sprzedażą w centrum ogrodniczym czy innym punkcie. Kup ją i przywieź do domu, kiedy zechcesz, aby zapewnić sobie kształtny egzemplarz, ale zostaw jak najdłużej na dworze, aby zachowała świeżość.

Gdy wniesiesz drzewko do domu, przytnij dolną część pnia o ok. 3 cm, aby odkryć mniej przesuszoną powierzchnię i umocuj drzewko w stojaku z pojemnikiem na wodę, którą trzeba na bieżąco uzupełniać. Spowolni to nieco proces wysychania drzewka, ale szczerze mówiąc i tak szybsza będzie transpiracja (utrata wody przez igły) spowodowana

ZDJĘCIA: GETTY IMAGES / MINT IMAGES

działaniem centralnego ogrzewania. Nawet w stojaku z pojemnikiem na wodę ścięta choinka w końcu najpewniej wyschnie, choć wolniej, niż drzewko, któremu nie zapewniono wody.

Dostępne są specjalne spreje zamykające pory igieł i spowalniające utratę wody. Jeśli chcesz, spryskaj drzewko preparatem, zanim wniesiesz je do domu.

Okazuje się, że małe choinkowe światełka LED produkują mniej ciepła, niż ich konwencjonalne, większe odpowiedniki, i nie zwiększają temperatury między gałązkami.

Ideał w doniczce

Drzewko w doniczce łatwiej jest utrzymać przy życiu, pamiętając, aby nie dopuścić do przesuszenia ziemi wokół korzeni, ale zwykle jest ono mniejsze. Wstaw doniczkę do większego pojemnika, nieprzepuszczającego wody pojemnika, do którego będzie spływać jej nadmiar. W ten sposób zapobiegniesz zniszczeniu mebli. Sprawdzaj palcem powierzchnię ziemi (w przypadku drzewek w doniczkach rzadko używa się innego podłoża) i porządnie podlej drzewko, gdy wyczujesz, że jest nawet lekko sucha. Nadmiar wody odpłynie otworem w dnie doniczki, ale dzięki siłom kapilarnym roślina będzie mogła ją pobierać w miarę wysychania podłoża. Trudno byłoby zapewnić choince nadmiar wody w tym krótkim czasie, gdy mamy ją w domu.

Po świętach można choinkę zasadzić w ogrodzie i wykopać za rok albo wystawić pod chmurkę w donicy. Pamiętaj, aby przed sadzeniem na pół godziny zanurzyć bryłę korzeniową w wodzie.

Choinka pozostawiona w ogrodzie w donicy powinna dobrze rosnąć przez około rok (o ile regularnie sprawdzamy, czy w pojemniku nie wysycha ziemia), po czym trzeba będzie ją kolejnej wiosny przesadzić do większej donicy. Możesz też ją sprezentować komuś, kto ma większy ogród i chciałby, aby osiągnęła tam rozmiary dorosłego drzewa.

Choinkę – czy to ściętą czy rosnącą w doniczce – stawiamy z dala od kaloryfera i innych źródeł ciepła, aby spowolnić wysychanie drzewka.

“Zabierz drzewko do domu, kiedy chcesz, ale zostaw je na zewnątrz jak najdłużej”

eprasa.pl a704a3fade

Rozdrobnione choinki to świetna organiczna ściółka na ścieżki ogrodowe

ZDJĘCIA: TORIE CHUGG; SARAH CUTTLE; GETTY/COLOR THESES/PAVEL IARUNICHEV; JASON INGRAM

Świąteczne opcje

Niektóre z nich są łatwiej, a inne trudniej dostępne – również cenowo. Jeśli masz w ogrodzie wysokie cyprysowce Leylanda, którym trzeba przyciąć wierzchołki, połącz je po przycięciu mocnym drutem i wykorzystaj w charakterze choinki. Robiłem tak co roku – zerowy koszt i piękny zapach!

Świerk pospolity (*Picea abies*)
Ten świerk był niegdyś bezkonkurencyjny, choć łatwo zrzuca igły. Inne gatunki są pod tym względem trochę lepsze, ale nie dorównują mu pod względem zapachu.

Jodła szlachetna (*Abies procera*)
Ma niebieskawozielone igły i nie zrzuca ich tak szybko, jak świerk pospolity. Gałęzie są wytrzymałe (dobre do ciężkich bombek!), a zapach piękny.

Jodła kaukaska (*A. nordmanniana*)
Bardzo popularne drzewo – dobrze trzyma igły. Nie pachnie tak pięknie, jak świerk pospolity, ale to dobry wybór, gdy chcemy utrzymać w domu porządek.

Daglezja zielona (*Pseudotsuga menziesii*)
To drzewko ma bardziej jasnozielone igły i delikatne gałązki oraz zwykle równy, stożkowaty kształt. Nie nadaje się do wieszania cięższych bombek…

Jodła Frasera (*A. fraseri*)
Nie zrzuca szybko igieł i ma wąski pokrój – świetny wybór, gdy mamy mało miejsca i trudno byłoby zmieścić bardziej rozłożyste drzewko.

Sosna wejmutka (*Pinus strobus*)
Jeśli chcesz mieć oryginalne drzewko, postaw na wejmutkę – ma bardzo długie igły, nadające jej pierzasty wygląd. Często sprzedaje się ją po „przystrzyżeniu" dla wyrównania kształtu.

Sosna zwyczajna (*Pinus sylvestris*)
„Prawdziwa" sosna – gałęzie wyposażone w długie igły są rozmieszczone dość daleko od siebie, ale drzewko wygląda trochę jak posąg i pięknie pachnie.

Świerk kłujący (*Picea pungens*)
Spektakularne niebieskozielone igły. Chyba najdroższa możliwa choinka, ale rośnie dość wolno i zwykle sprzedawana jest w doniczce, w której rosła – można ją po świętach przesadzić do ogrodu.

eprasa.pl a704a3fade

Jak zrecyklingować swoje drzewko

Jeśli chodzi o to, co można zrobić z drzewkiem po święcie Trzech Króli, masz kilka opcji.

■ **Sprawdź**, co proponuje w tej kwestii gmina. W niektórych gminach trzeba podwieźć choinkę w konkretne miejsce, a w innych drzewka zbiera się podczas odbioru śmieci, o ile postawimy je przy bramie do ogrodu; koniecznie sprawdź harmonogram odbioru, zanim wyrzucisz swoje drzewko na chodnik!

■ **Ukorzenione drzewko** można zasadzić lub wystawić do ogrodu, ale zastanów się, czy chcesz postawić na tę pierwszą opcję, jeśli masz mały ogródek. Teraz jest niewielkie, ale z czasem osiągnie duże rozmiary i zabierze ci – i twoim sąsiadom – dużo światła.

■ **Wynajmij wysokowydajny rębak** i rozdrobnij gałązki oraz – jeśli to możliwe – pień drzewka. Można zrzucić się na to z sąsiadami – koszt będzie niższy. Uzyskany materiał można wymieszać z kompostem ogrodowym (choć zanim się rozłoży minie co najmniej rok) lub, co bardziej praktyczne, wykorzystać do wyłożenia ścieżek w bardziej dzikich czy oddalonych częściach ogrodu. Materiał nadaje się na ściółkę pod krzewy, ale zawsze poczekałbym nieco, aż lekko się rozłoży, żeby złagodzić wpływ żywicy i tanin.

Zasadź drzewko tam, gdzie masz odpowiednio dużo miejsca

Rozdrobnione lub pocięte na kawałki choinki będą doskonałą ściółką na ścieżki

ZDJĘCIE: OCTAVIAN / ADOBESTOCK

Ścięte fragmenty innych roślin można wykorzystać na tanią i przyjazną środowisku choinkę

Alternatywy dla choinek

Jeśli chcesz postawić na alternatywę dla choinki, skorzystaj ze swojej pomysłowości i wyobraźni. Nagie gałęzie takich drzew, jak brzoza brodawkowata można odciąć i potraktować srebrną, białą lub złotą farbą w spreju, ułożyć w wazonie i spryskać sztucznym śniegiem. Na gałązkach powieś sztuczne sople lub bombki albo udekoruj je lampkami choinkowymi – uzyskasz eteryczną alternatywę dla iglaków.

Można też uciąć zimozielone gałęzie cisu lub innych drzew iglastych i ułożyć je w dużym wazonie z wodą lub wilgotnym piaskiem, gdzie wytrzymają kilka tygodni. Pamiętaj, aby podstawa wazonu była ciężka, żeby nie przewrócił się podczas dekorowania.

Nie myśl jedynie – błędnie – że sztuczna choinka jest lepszą opcją z punktu widzenia środowiska. Wszyscy wiemy, że trzeba używać jak najmniej plastiku, a choinki, jak pszenicę, uprawia się na plantacjach i sadzi ponownie po „zbiorach". I nic nie przebije zapachu prawdziwego drzewka!

eprasa.pl a704a3fade

Prezenty pod choinkę

Dla dzieci

◀ Zabawki ogrodowe
Ta zielona torba ma wszystko, czego potrzebuje mały ogrodnik. Narzędzia dla dzieci: konewka, rękawice, grabki i łopatki są idealne do kopania w ziemi i podlewania roślin wraz z rodzicami podczas zabawy na świeżym powietrzu.
www.hoplik.pl

▲ Zestaw ogrodniczy Junior
Zestaw zawiera dużą skrzynię do uprawy, koszyk i dwa narzędzia ogrodnicze. Do wykorzystywania w ogrodzie lub na balkonie, aby bawić się kreatywnie i mieć radość z uprawy.
www.nelsongarden.pl

▶ Łąka
Gra planszowa
Łąka to gra planszowa, w której wcielamy się w wędrowców obserwujących naturę. Wyposażeni w mapę spacerujemy po malowniczej okolicy, szukając inspiracji i uwieczniając zapierające dech w piersiach widoki. Kierujemy się pasją i ciekawością świata, ale też rywalizacją o tytuł najwprawniejszego obserwatora przyrody.
www.rebel.pl

◀ Szachy szwedzkie
Szachy szwedzkie to popularna gra ogrodowa. Zestaw składa się z figurki króla, 10 figurek pionków, 4 szpilek narożnych i 6 patyków. Wszystkie figurki wykonane są z wysokiej jakości drewna brzozowego.
www.najtanszy-sport.pl

◀ Ogród warzywny
Gra pamięciowa
Gra składa się z drewnianego ogródka wypełnionego filcową ziemią, w której należy zasadzić warzywa, 24 drewnianych figurek warzyw oraz kart do gry. To doskonała szansa na rozwijanie zmysłu obserwacji, ćwiczenie pamięci i koncentracji u dzieci poprzez zabawę.
www.dadum.pl

▶ Nauka o botanice
Zestaw naukowy
Zestaw do poznania kolorowego świata botaniki. Pozwala na zbudowanie pierwszej miniaturowej szklarni, w której uprawa roślin i sadzonek będzie naprawdę łatwa! Eksperymentowanie z botaniką i pielęgnacja sadzonek będzie bardzo prosta, dzięki szklarni oraz wskazówkom i poradom, które znajdują się w ilustrowanej instrukcji.
www.empik.com

▶ Moja pierwsza roślinka
Zestaw małego ogrodnika do uprawy pomidorków koktajlowych z doniczką do malowania. Połącz zabawę z nauką – pozwól swojemu dziecku poznać tajniki uprawy roślin, jednocześnie rozwijając jego umiejętności manualne oraz wiedzę przyrodniczą.
www.empik.com

eprasa.pl a704a3fade

Niespodzianki dla ogrodniczki i ogrodnika

▲ Akcesoria Błękitna Łąka
Bawełniane torby marki Botaniki, starannie uszyte w Polsce z najwyższej jakości bawełny to doskonałe połączenie funkcjonalności i stylu. Przestronne wnętrze z łatwością pomieści wszystkie niezbędne przedmioty, a mocne uchwyty zapewnią wygodę i pewność noszenia. W serii *Błękitna Łąka* dostępne są również inne prezenty – m.in. kubki i korkowe podkładki.
www.botaniki.pl

▶ Bluzy i koszulki Kwiaty Leśne
Oryginalne, nawiązujące do dawnych zielników ilustracje, precyzyjnie nadrukowane na wysokiej jakości bawełnę są odporne na wielokrotne pranie, aby przez długi czas stanowić źródło radości. W serii *Kwiaty Leśne* dostępne są ubrania w kolorze białym i czarnym.
www.botaniki.pl

◀ Lusterko kosmetyczne z podświetleniem
Lusterko kosmetyczne z podświetleniem LED wyróżnia się wysoką jakością i trwałością wykonania, dzięki czemu doskonale sprawdzi się w codziennej pielęgnacji i makijażu. Trzy opcje oświetlenia LED i regulacja jasności zapewnią idealne światło do makijażu, niezależnie od warunków i pory dnia. Obrotowa podstawa o pełnym zakresie ruchu pozwala uzyskać optymalny kąt widzenia dla precyzyjnego i komfortowego użytkowania.
www.costway.pl

◀ Nożyczki ogrodniczo-florystyczne Uekibasami Sentei
Uniwersalne nożyce ogrodowe przydatne w sztuce ikebana, do cięcia kwiatów i ziół, czy delikatnego przycinania żywopłotów. Narzędzie wykonane z kutej stali węglowej, posiada tradycyjnie zaokrąglone uchwyty, pozwala na precyzyjną pracę w ogrodzie i w domu. Niewielkie rozmiary sprawiają, że nożyce sprawdzą się również u osób z niewielkimi dłońmi.
www.uprawiaj.pl

▲ Naszyjnik
Długi naszyjnik wykonany z niebieskich kamieni naturalnych – awenturynów ze wstawkami jasnobłękitnych akwamarynów. Skomponowany z unikalną zawieszką – krystalicznie lśniącą kulą, w której utrwalona została kompozycja z prawdziwymi, leśnymi niezapominajkami.
www.bionty.pl

▲ Organizer na nasiona Seedbox
Masz dużo nasion i wiecznie szukasz tych, które trzeba wysiać? Możesz nad tym zapanować z pomocą zestawu Seedbox. To stylowe drewniane pudełko z przekładkami, które ułatwią organizację nasiennej kolekcji.
www.instagram.com/tb_my_garden

◀ Stojak na sadzonki
Ten hydroponiczny wazon ozdobi stół lub biurko, ale także stworzy idealne środowisko do zdrowego rozwoju roślin. Z solidnym drewnianym uchwytem, szklanymi doniczkami i eleganckim designem, ten wazon to niezwykły prezent dla miłośników natury.
www.erli.pl

◀ Mieszanka adaptogenów Czarodziej. Żywe Zioła
Unikalne połączenie adaptogenów wspierające przystosowanie organizmu do ekstremalnych i stresujących warunków. Stworzony dla tych, którzy w swoim życiu muszą łączyć wiele obowiązków, by podołać trudom dnia codziennego.
www.mothersprotect.com

eprasa.pl a704a3fade

▲ Kosmetyki do zadań specjalnych Protection Line Wiśniowski

Szukasz idealnego prezentu dla majsterkowicza, który lubi dbać o dom i zamontowane tam m.in. bramy garażowe czy okna i drzwi? Te kompaktowe środki, to niezastąpiona pomoc w dbaniu o posesję. MAGIC COAT działa jak impregnat, chroniąc bramy, okna i drzwi oraz ułatwiając ich czyszczenie. GASKET PRO wydłuża żywotność uszczelek, chroniąc je przed skrajnymi temperaturami i UV. TECHNICAL zapewnia płynną pracę zawiasów i zamków, eliminując korozję i tarcie.
www.sklep.wisniowski.pl

▶ Siekiera rozłupująca X-series

Bezpieczniejsza główka, wtryskowo łączona z rękojeścią; ostrze o nowej ulepszonej konstrukcji zapewniające mocniejsze uderzenia i łatwiejsze usuwanie ostrza z drewna oraz niezwykle lekka i wytrzymała konstrukcja rękojeści – to tylko niektóre cechy tej idealnej siekiery o 25-letniej gwarancji.
www.fiskars.pl

▲ Capina XA22 WoodXpert™

Niezastąpiona podczas pracy z dużymi pieńkami, idealna do podnoszenia, przenoszenia i obracania dużych pni. Ułatwia układanie drewna na stosie, a stalowa głowica z zębami, haczykowato zakończona, gwarantuje pewny chwyt.
www.fiskars.pl

◀ Sekator japoński Higurashi GR

Japoński sekator kuty matrycowo ze stali węglowej. Stworzony do przycinania roślin ogrodowych, roślin domowych i kwiatów, sprawdzi się też przy bardziej zdrewniałych łodygach w kompozycjach kwiatowych.
www.uprawiaj.pl

▶ Zawieszka zapachowa Drzewo życia

Wielokrotnego użytku zawieszka zapachowa z drewna i filcu to niezastąpione rozwiązanie dla utrzymania świeżości i przyjemnego zapachu we wnętrzu pojazdu. Nie musisz wymieniać zawieszki – po prostu wybierz nowy olejek aromatyczny, aby długo cieszyć się świeżością w swoim samochodzie.
www.wood-up.pl

▲ Zestaw płynnych nawozów ze spryskiwaczem Greenthey

Nawozy Greenthey to ukłon w stronę przyrody – nie tylko dlatego, że ich stosowanie wzmacnia i chroni rośliny, ale też ze względu na to, że powstają na bazie organicznych surowców odnawialnych. Dzięki regularnemu stosowaniu, ogród będzie pięknie kwitł, a rośliny będą zdrowe i silne.
www.greenthey.com

◀ Nawilżający krem z opuncją figową dla mężczyzn

Naturalne składniki zapewniają głębokie nawilżenie i odżywienie skóry. Idealny do twarzy, ciała oraz włosów. Specjalnie dobrane kompozycje zapachowe, które podkreślają męskość i dodają energii.
www.rizal.pl

▼ Wieniec LEGO Icons

Stwórz klimatyczną dekorację do domu lub biura dzięki zestawowi konstrukcyjnemu dla dorosłych. Zbuduj wieniec lub girlandę z gałązek jodły, kolorowych jagód, plasterków pomarańczy, rozgrzewającego cynamonu i szyszek.
www.lego.com

eprasa.pl a704a3fade

Upominki do domu i ogrodu

▲ **Szklarnia ogrodowa Gabriel Ash Classic Eight**
Szklarnia wykonana z drewna cedrowego i wypełniona szkłem hartowanym. Drewno cedrowe jest wyjątkowo trwałe i nie wymaga impregnacji. W zestawie aluminiowa baza, pełniąca rolę fundamentu, dzięki temu montaż jest łatwy i szybki. Szklarnia wykonywana na zamówienie przez angielskich rzemieślników. Można ją wyposażyć w dodatkowe okna, półki i stoliki.
www.topszklarnie.pl

▶ **Rzeźba wiatrowa Saturn**
Ta wiatrowa turbina może stać się fascynującą ozdobą ogrodu lub tarasu. Możliwości jej aranżacji są praktycznie nieograniczone, a sama rzeźba jest odporna na warunki atmosferyczne. Możesz posłużyć się rzeźbami kinetycznymi jako wykończeniem obrzeży kwietników lub wkomponować je pomiędzy nasadzenia w ogrodzie – będą się pięknie prezentowały ułożone w dowolne aranżacje przestrzenne.
www.aurora-garden.pl

◀ **Maty Microgreens**
Odkryj moc Microgreens! Są zdrowe, pełne witamin i niesamowicie łatwe do wyhodowania. Zestaw składa się z czterech rodzajów nasion (brokuł, lucerna, groch, rzodkiewka) na matach z wełny owczej – idealne do sałatek, kanapek i smoothie. Wystarczy podlewać, a już po kilku dniach będziesz jeść świeże mikroliście.
www.toraf.pl

◀ **Rzeźba ogrodowa Sowa**
Elementy dekoracyjne przedstawiające zwierzęta pasują do ogrodów w różnych stylach. Sowę można ustawić zarówno w ogrodzie leśnym, jak i bardziej formalnym. Otulona pędami bluszczu lub spoglądająca spod korony drzewa będzie wyglądać niezwykle intrygująco i nada ogrodowemu zakątkowi tajemniczego charakteru.
www.chronos.com.pl

▶ **Świeca sojowa dwuknotowa Tarta Dyniowa**
To zapach, który otula zmysły, przenosząc do ciepłej, rodzinnej kuchni, gdzie piecze się coś wyjątkowo pysznego. Zapach rozpoczyna się od bogatej, słodkawej dyni piżmowej, która jest sercem tego aromatu, przynosząc uczucie ciepła i domowego komfortu.
www.woskiknot.pl

▶ **Model do składania Ogród**
Model z drewnianych elementów do samodzielnego złożenia. Tu francuska elegancja spotyka się z rustykalnym urokiem. Zachwycą cię żywe witraże, zaokrąglone schody, okna otwierane na bok, dotykowe lampki nocne i piękne winorośle ogrodowe.
www.craftelier.com

▶ **Biżuteria ogrodowa Gnomy**
„Gnomy" to metalowe dekoracje pokryte rdzą. Umieszczone są na prętach o śr. 6 mm i dł. 40 cm. Mogą być wbijane w doniczki lub użyte jako element dekoracyjny w kompozycjach.
www.bizuteria ogrodowa.com.pl

eprasa.pl a704a3fade

▲ **Zestawy Organique**
Niesamowite zestawy prezentowe od Organique – szykowne i ekskluzywne. Sprawią ogromną radość, a ich wyjątkowy zapach długo utrzymuje się na skórze

▼ **Poszewka**
Welurowa poszewka z motywem świątecznym z kolekcji *Moc złota*. Stanowi idealne dopełnienie do tekstyliów ze świątecznymi motywami

▲ **Świecznik**
Niezwykle elegancki, wykonany ze szkła, z kloszem przetkanym złotymi prążkami, które tworzą kryształowe romby, wspaniale odbijając światło. Ten świecznik zapewni prawdziwie magiczny efekt.

▲ **Taca Glamour**
Będzie wspaniałym dodatkiem oraz uzupełnieniem do świecznika *Glamour*. Dostępna w dwóch rozmiarach.

◀ **Pufa**
Pufy z kolekcji *Glamour* będą niepowtarzalnym dodatkiem do każdego wnętrza. Eleganckiego, a zarazem klasycznego charakteru nadaje im welurowa, wytrzymała tapicerka oraz złote dodatki.

◀ **Zazdrostka świąteczna**
Woalowa zazdrostka drukowana z motywem świątecznym *Moc złota*. Dostępna w dwóch wysokościach: 70 oraz 45 cm.

▶ **Obrus**
Welurowy obrus z kolekcji *Moc złota*, dostępny w trzech rozmiarach: 110 x 150 cm, 140 x 180 cm oraz 150 x 250 cm.

Wszystkie prezenty z tej strony zamówisz na **www.sklep.wisan.pl**

eprasa.pl a704a3fade

Podaruj książkę

▲ Turystyka Ogrodowa Szlakiem kolorów, zapachów i emocji

Joanna Komaniecka
www.turystykaogrodowa.pl, 2024

Wybierz się w podróż po 20 magicznych ogrodach, parkach i kwiatowych festiwalach. Poznaj różne odsłony turystyki ogrodowej podróżując przez 4 pory roku po pięknych ogrodowych zakątkach Polski. Książka ta to idealny prezent na każdą okazję, zarówno dla dzieci, młodzieży, dorosłych jak i seniorów. To wspaniała motywacja do wspólnego podróżowania po ogrodach.

▶ Katalog Roślin. Drzewa, krzewy, byliny polecane przez Związek Szkółkarzy Polskich

ZSzP i Agencja Promocji Zieleni, 2024

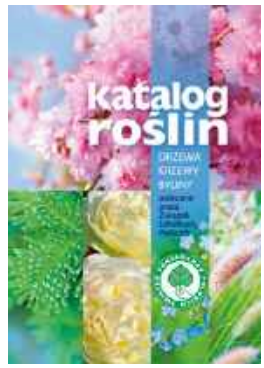

Praktyczne narzędzie i podstawowe źródło informacji o sprawdzonych roślinach na polskim rynku:

- rzetelne informacje o 2872 taksonach (kluczowe cechy, wymagania i zastosowanie) opracowane przez 12 ekspertów
- zdjęcia oraz rysunki sylwetek (w wieku 10 lub 30 lat)
- QR do www.e-katalogroslin.pl
- 107 inspiracyjnych aranżacji do zastosowania w ogrodzie
- graficzne wyróżnienie roślin pionierskich oraz przyjaznych owadom

▶ Projektowanie ogrodów naturalistycznych

Nigel Dunnett
Wytwórnia, 2024

W swoim przełomowym dziele czołowy propagator nasadzeń naturalistycznych dzieli się niezrównaną wiedzą ekologiczną i ogrodniczą oraz prezentuje fantastyczne metody pracy gwarantujące sukces każdego projektu. Ogrody naturalistyczne zaskakują bogactwem roślin, nie naruszają równowagi ekologicznej i są korzystne dla środowiska.

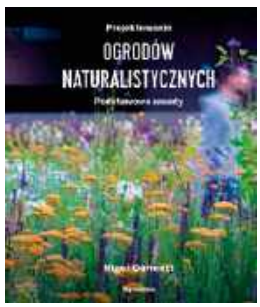

▲ Rośliny domowe. Poradnik dla dzieci

Lenka Chitylova, Marta Gargulakova
Publicat, 2024

Książka dla dzieci, która krok po kroku, w czytelny i zachęcający sposób pokazuje, jak troszczyć się o „domowy ogródek". Opieka nad roślinami uczy odpowiedzialności, planowania i uważności. W tej książce znajdziesz wszystko, co warto wiedzieć, by rośliny domowe pięknie rosły. Nauczysz się je rozpoznawać, pielęgnować oraz przesadzać.

▲ Wszystko o ogrodzie

Monty Don
Publicat, 2024

Niezależnie od tego, czy chcemy hodować kwiaty, uprawiać w gruncie warzywa i owoce, stworzyć ogród przyjazny dzieciom czy uprawiać rośliny w doniczkach, Monty Don pomoże odkryć potencjał przestrzeni, którą dysponujemy i wytłumaczy, co, gdzie oraz kiedy sadzić. Książka zawiera podstawy uprawy ponad 100 popularnych roślin ozdobnych oraz użytkowych, opracowane w jasny, zwięzły sposób.

▶ Gawędy o drzewach

Maria Ziółkowska
Triglav, 2024

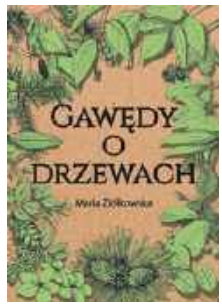

Zbiór opowiadań o 44 rosnących w naszym kraju drzewach. „Zaczęłam inaczej patrzeć na rosnące u nas drzewa. Powiało od nich historią, prehistorią, wiecznością! Uprzytomniłam sobie, że mają ciekawe losy, bliższe i dalsze rodziny, upodobania i fobie" – pisze autorka. Prezentuje ich związek z obyczajami, postaciami historycznymi i legendami.

▶ Atlas dziur i szczelin

Michał Książek
Znak Literanova, 2023

Autor zaprasza na spacer po dobrze znanych ulicach i zachęca, by patrzeć uważniej. Tropi sekretne życie ukryte wśród betonu i schowane za neonami wielkich miast. Z przewrotnym poczuciem humoru opowiada o nieoczywistych przestrzeniach miejskich, w których rozgościła się natura.

eprasa.pl a704a3fade

▶ Niezwykłe podróże roślin
Stefano Mancuso
Libra, 2024
Jak rośliny wędrują dookoła świata, jak zasiedlają jałowe, nieurodzajne wyspy oraz inne trudno dostępne i niegościnne miejsca, jak podróżują w czasie, w jaki sposób oparły się bombie atomowej i jak przekonują zwierzęta, by pomogły im się rozprzestrzeniać… To tylko kilka z kwestii, które porusza autor.

▶ Planer warzywnika
Tomasz Wodziński
www.infouprawa.pl, 2024
To poradnik zarówno dla początkującego ogrodnika, jak i dla doświadczonego. Dla ogrodnika, który ma działkę ROD, wielkie pole albo małe poletko, balkon lub taras. Książka będzie przydatna przy uprawie warzyw w gruncie, jak również pod osłonami. Została napisana przystępnym językiem i zawiera porady krok po kroku, na cały rok w ogrodzie.

▲ Po prostu kompost
Kate Flood
Buchmann, 2024
Rób kompost, wzbogacaj glebę i twórz regeneratywny ogród – bez względu na to, gdzie mieszkasz! Ta książka pomoże ci wybrać sposób kompostowania, pasujący do twojego stylu życia. Kate Flood, ogrodniczka i aktywistka na rzecz zrównoważonego rozwoju przekonuje, że robienie kompostu może być świetną zabawą.

▼ Zioła i nutraceutyki
Rafał Adolf Kudliński
www.ziolainutraceutyki.pl, 2023
To nie jest kolejna encyklopedia ziół – to zbiór prac tematycznych pasjonatów zielarstwa i zdrowego trybu życia. Zawiera opisy ziół, wraz z ich zastosowaniem i oddziaływaniem na ludzki organizm, ale także informacje o herbatkach, octach, olejkach eterycznych czy toksynach, które przedostają się do ludzkiego organizmu.

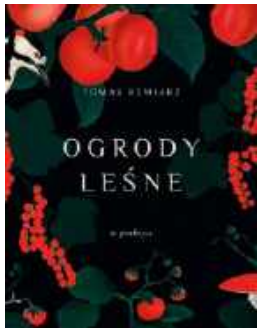

◀ Ogrody leśne w praktyce
Tomas Remiarz
www.permapultura.edu.pl, 2022
Ilustrowany, praktyczny przewodnik dla gospodarstw, społeczności i przedsiębiorstw. Ogród leśny to miejsce, gdzie natura i ludzie spotykają się w pół drogi, między koronami drzew a ziemią pod stopami. Nie musi on wyglądać jak las – ważne, aby naturalne procesy mogły rozwijać się z korzyścią dla roślin, ludzi i innych stworzeń.

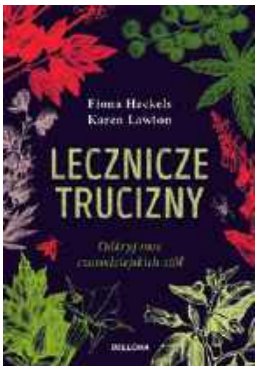

▲ Lecznicze trucizny
Karen Lawton, Fiona Heckels
Bellona, 2024
Autorki przybliżają rośliny, które od wieków były kojarzone z ciemnymi i tajemnymi sztukami. Poznaj magiczne praktyki i formuły, astrologiczne wpływy, historie, opowieści i uzdrawiające właściwości roślin kojarzonych z ciemną stroną mocy – odkrywaj zielarskie tajemnice lokalnych ziół.

▼ W 80 „chwastów" dookoła Polski
Wojciech Szymański, Iwona Ziółkowska
www.bookplan.pl, 2024
Kompendium wiedzy i dzikich roślinach jadalnych. Każda roślina jest zilustrowana i opisana. Dodatkowym atutem jest informacja o wykorzystaniu jej w kuchni, zielarstwie czy do produkcji kosmetyków.

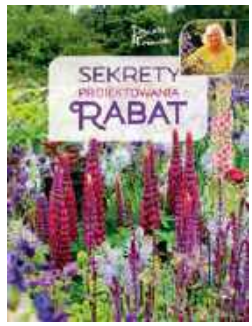

▲ Sekrety projektowania rabat
Danuta Młoźniak
Oficyna Wydawnicza Multico, 2024
Książka zapoznaje czytelnika z zasadami projektowania, kryteriami wyboru roślin oraz sposobami wykonania pięknej rabaty. Znakomite zdjęcia rabat z ogrodu autorki oraz najsłynniejszych ogrodów angielskich ilustrują wszystkie wskazówki i projekty.

eprasa.pl a704a3fade

GWIAZDY BETLEJEMSKIE

Kompozycje do wzięcia

Każdego roku, gdy zima wkrada się do ogrodów, gwiazdy betlejemskie rozgrzewają nasze serca i dodają magii świątecznym dekoracjom. W tym sezonie proponujemy zestawienia w jasnych kolorach oraz inspirowane skandynawskim stylem. Naturalne dodatki, często wykonane z surowego drewna lub papieru oraz gałązki roślin z ogrodu sprawią, że ozdoby będą miłe dla oka. Z odrobiną złota lub udekorowane lampkami, rozświetlą ciemne, grudniowe wieczory.

Źródło: **Stars for Europe**

DOBRA RADA:
Kule z miniaturowymi poinsecjami podlewaj ostrożnie od góry lub na krótko zanurzaj w pojemniku z letnią wodą.

Minimalistyczna choinka została wykonana z suchej gałęzi i udekorowana kokedamami z miniaturowymi poinsecjami. Obok, dla wyraźnego zaznaczenia świątecznego nastroju, ustawiono w niebieskich donicach różnokolorowe poinsecje. Przyciągają uwagę i wspaniale kontrastują z bielą oraz błękitem rustykalnego wnętrza.

.pl a704a3fade

Aranżacja na stół

Kwadratowe szklane wazony z kolorowymi gwiazdami betlejemskimi można ustawić w dowolny sposób na świątecznym stole, w jednym lub w dwóch szeregach. Ciepłe kolory roślin ciekawie kontrastują z niebieskimi odcieniami i sprawiają, że wnętrze staje się nieco bardziej przytulne. Aby urozmaicić kompozycję, w szklanych naczyniach umieść pływające świeczki oraz mech.

Szklarnia z gałązek

Dekoracja na tacy z czerwoną miniaturową poinsecją wygląda intrygująco w ramce z brzozowych gałązek, przypominającej ogrodową szklarnię.

Pod złotą jemiołą

Wiszący bukiet z jemioły pokryty złotą farbą nawiązuje do wnętrza w stylu art déco. Poinsecje wstawione do ceramicznych wazonów wykorzystano na kilka różnych sposobów – z dramatycznie wyginającą się gałązką sosny oraz w postaci klasycznego bukietu, w połączeniu z kwitnącym o tej porze hipeastrum, zimozielonymi liśćmi i suszonymi kwiatami.

Kalendarz adwentowy

W 24 zapakowanych w świąteczny papier pudełkach znajdują się małe niespodzianki. Największe pudełko zostało umieszczone pośrodku dolnego rzędu, aby można było je otworzyć w samo Boże Narodzenie. Gałązki ciętych poinsecji wstawione do fiolek florystycznych przymocowano do wstążek na upominkach, aby nie wysunęły się z dekoracji.

eprasa.pl a704a3fade

W oknie

Okienny parapet to idealne miejsce dla poinsecji, które uwielbiają jasne stanowiska. Z udziałem roślin stworzono klasyczną skandynawską dekorację okienną – wykonaną z drewnianych, prostych ozdób oraz kilku czerwonych bombek i gałązek z ogrodu.

DOBRA RADA:
Jeśli stawiasz gwiazdy betlejemskie na parapecie, pamiętaj, że te rośliny nie znoszą ani zimna, ani zbyt wysokiej temperatury. Odstawiaj je, gdy otwierasz okno i zmniejsz temperaturę kaloryfera, który jest w pobliżu, aby poinsecjom nie było za gorąco. Rośliny nie powinny też dotykać zimnych szyb.

eprasa.pl a704a3fade

Pod girlandą

Na świątecznym stole zwykle nie ma zbyt wiele miejsca dla dekoracji, dlatego jeśli marzysz o wprowadzeniu większej ilości roślin, gwiazdy betlejemskie ustaw na stole, a resztę ozdób zawieś pod sufitem. Zielona girlanda z jodłowych gałązek opleciona lampkami i udekorowana bombkami wygląda oryginalnie i jest łatwa do zrobienia.

Miniaturowy las

Jeśli stawiasz na klasyczne połączenie czerwieni i zieleni, ale szukasz oryginalnego pomysłu na dekorację, stwórz na parapecie czerwony łan z poinsecji. Rośliny wstawione do szerokiej misy lub skrzynki balkonowej można udekorować szyszkami i wykonanymi ręcznie drzewkami z gałązek świerkowych lub jałowcowych. Dodaj kilka świec w kształcie choinek i gotowe!

Fantastyczne *wnętrza*

W wyłącznie nam udostępnionym fragmencie swojego nowego zbioru porad dotyczących uprawy, *The Gardening Book*, Monty Don opowiada o swojej miłości do roślin doniczkowych i podpowiada, jak przesadzać pustynne kaktusy

Dzięki swojej odkrytej na nowo miłości do roślin doniczkowych, Monty zgromadził już zróżnicowaną kolekcję tych roślin

ZDJĘCIA: MARSHA ARNOLD

eprasa.pl a704a3fade

„Nawet najbardziej popularna i najodporniejsza roślina może dać tyle samo przyjemności, co roślina rzadka i wymagająca pielęgnacji opartej na wielkiej wprawie i doświadczeniu"

Wilgotność powietrza jest ważna dla wielu roślin doniczkowych, a codzienne zraszanie często jest dla nich korzystne

Wiemy, że rośliny doniczkowe poprawiają nasz dobrostan psychiczny i fizyczny. W przedziwny sposób skutecznie dodają życia zwyczajnym pomieszczeniom.

Nie ma potrzeby silić się na uprawę roślin rzadkich czy trudnych w pielęgnacji. Nawet najbardziej popularne i najodporniejsze rośliny mogą poprawić nam samopoczucie i dać tyle samo przyjemności, co rośliny rzadkie i wymagające pielęgnacji opartej na wielkiej wprawie i doświadczeniu.

Pandemia zwiększyła ten trend, bo zamknięci w czterech ścianach ludzie desperacko pragnęli zieleni i prostej relacji z żywymi roślinami. Wyznam, że bardzo późno polubiłem rośliny doniczkowe – zacząłem je doceniać zaledwie parę lat temu. Jednak teraz dają mi mnóstwo przyjemności w domu i w szklarni, gdzie kaktusy i inne sukulenty mają przez cały rok najwięcej uwielbianego przez siebie światła, a także są chronione przed mrozem i – co istotne – deszczem.

Nawet najlepiej doświetlony pokój nigdy nie będzie tak jasny jak świat zewnętrzny, dlatego roślinom światłolubnym należy zapewnić jak najwięcej światła. Na podobnej zasadzie można wykorzystać fakt, że im dalej w głąb pokoju, tym mniejsze natężenie światła, ustawiając rośliny cieniolubne pośrodku pomieszczenia – nawet, jeśli jest on powierzchownie dobrze doświetlony przez okna.

Wszystkie rośliny domowe, bez względu na ich różnorodność, łączą pewne cechy i trzeba być na nie uważnym. Liście nie powinny więdnąć (więdnięcie może być spowodowane brakiem wody, ale też wskazywać na uszkodzenie korzeni). Plamki czy smugi, zwłaszcza w połączeniu z kiepską strukturą, mogą występować jedynie na bardzo niewielu liściach. Większość szkodników najpierw pojawia się na spodniej stronie liści, więc sprawdzajmy je regularnie pod tym kątem; nawet, jeśli na wierzchu nie widać nic niepokojącego.

Co jakiś czas wyjmij roślinę z doniczki i sprawdź czy na korzeniach i w podłożu nie ma szkodników i czy korzenie nie zostały uszkodzone. Jeśli przy okazji zauważysz, że są one już bardzo ściśnięte, pora przesadzić roślinę.

Najczęstszą przyczyną obumierania roślin doniczkowych jest nadmierne podlewanie. Gdy kupisz dowolną roślinę, napój ją, wstawiając ją na dziesięć minut do zlewu, a potem pozwól, aby odciekł nadmiar wody. Od tego momentu unikaj przelewania, zwłaszcza zimą, gdy rośliny nie rosną. Prawie zawsze wystarczy jedno podlewanie w tygodniu – zimą jeszcze rzadziej. Dla wielu roślin doniczkowych przez cały rok ważna jest natomiast wilgotność powietrza, a codzienne zraszanie jest dla nich bardzo korzystne.

Wielu roślinom doniczkowym, np. temu eonium, dobrze robi wystawienie na lato na zewnątrz

Nie ma roślin, które lubiłyby nagłe zmiany temperatury. Unikaj okien z wystawą południową, gdzie nawet zimą może zrobić się gorąco i nie stawiaj roślin nad kaloryferem z wyłącznikiem czasowym przy zimnym oknie. Stwierdziłem, że w moim domu świetnie sprawdza się okno z wystawą północną w pomieszczeniu z ogrzewaniem podłogowym – rośliny dobrze się tam czują.

ZDJĘCIA: MARSHA ARNOLD

eprasa.pl a704a3fade

Wierzchnia warstwa żwiru i ładne doniczki uwydatniają urodę kaktusów

Uprawa kaktusów

Kaktusy wymagają niewielkiej, ale specyficznej pielęgnacji. Są specjalistami od utraty minimalnej ilości wody podczas ekstremalnych upałów i suszy, bo ewolucyjnie wykształciły grubą skórkę i liście zredukowane do cierni. Przechowują też wodę – rosnący na pustyni w Arizonie kaktus saguaro (karnegia olbrzymia) jest w stanie przechować nawet 6000 litrów wody i obejść się bez deszczu przez całe miesiące. Choć dobrze sobie radzi z suszą, jest też bardzo odporny na chłód i o ile ma przepuszczalną glebę i dużo słońca, poradzi sobie z zimnem. Idealny będzie tu parapet z wystawą południową w nieogrzewanym pomieszczeniu.

Istnieją też kaktusy-epifity, które rosną na drzewach i kamieniach w lasach podzwrotnikowych i tropikalnych. W związku z tym preferują cień i nie wolno ich narażać na bezpośrednie światło słoneczne, które popaliłoby ich wyglądające jak liście pędy. Wymagają minimalnej temperatury 10°C, i aby pięknie zakwitły, muszą przebywać w temperaturze ponad 15°C. Najbardziej popularnymi kaktusami-epifitami są kwitnący w grudniu zygokaktus i hatiora, która kwitnie wiosną.

Gdy kupujemy kaktusy, dostajemy je w doniczkach z cienkiego plastiku. Dobrze jest je przesadzić, aby sprawdzić korzenie i zapewnić roślinom odpowiednie warunki.

Jak przesadzać kaktusy pustynne

Zapewnij swojemu kaktusowi w doniczce jak najlepsze warunki, przesadzając go zgodnie z poniższymi wskazówkami

Potrzebne będą

- ☐ kaktus
- ☐ folia bąbelkowa lub karton i/lub grube rękawice
- ☐ beztorfowe podłoże do roślin doniczkowych
- ☐ żwir lub przepłukany piasek (nie piasek budowlany)
- ☐ doniczki z wieloma otworami w dnie (idealne i piękne będą gliniane pojemniki)

1 **Wyjmij** roślinę z doniczki przez grube rękawice, albo owijając ją folią bąbelkową lub kawałkiem kartonu.

2 **Kaktusy** pustynne wymagają podłoża z dużą ilością żwiru, ale bez wapna (dlatego nie należy dodawać piasku budowlanego, który często zawiera wapno).

3 **Wybierz** niezbyt dużą doniczkę. Wsyp do niej trochę podłoża i umieść korzenie tak, aby znalazły się tuż pod powierzchnią. Uzupełnij podłoże przy brzegach. Wysyp żwirem.

4 **Ustaw** w chłodnym miejscu na okres od listopada do marca i nie podlewaj. Stopniowo zwiększaj temperaturę i ilość wody, aż kaktusy będą maksymalnie doświetlone w ciągu dnia.

eprasa.pl a704a3fade

Szczęśliwe **rośliny domowe**

Część 1: Wybór roślin

TEKST JANE PERRONE **ZDJĘCIA** JASON INGRAM

W pierwszej z siedmiu części tej serii, **Jane Perrone** dzieli się fachowymi poradami, jak zapewnić roślinom domowym najlepszy start oraz długie i zdrowe życie w domu.

■ Jane Perrone jest redaktorką i pisarką ogrodniczą oraz autorką książki ***Legends of the Leaf*** i ***Houseplant Gardener in a Box***. Prowadzi również podcast o roślinach domowych ***On The Ledge***.

eprasa.pl a704a3fade

Kupowanie roślin domowych jest ekscytujące, a tych kilka prostych czynności przygotowawczych zapewni im dobry rozwój i kwitnienie przez wiele lat

Czy wrzucasz orchideę do koszyka przy kasie w supermarkecie? Czy w sklepie z roślinami doniczkowymi dostrzegasz paproć i miękną ci kolana, ponieważ od miesięcy o niej marzyłeś? Rośliny doniczkowe są tak piękne i atrakcyjne, że okazjonalny zakup pod wpływem impulsu jest nieunikniony, lecz sukces będzie zależał od uwagi, jaką poświęcisz na ich wybór.

Kluczem jest poznanie warunków w twoim domu i znalezienie takich roślin spośród tysięcy gatunków z całego świata, które będą rosły w pomieszczeniach.

REKLAMA

messe frankfurt

christmasworld

07–11.02.2025
FRANKFURT NAD MENEM

where wishes come true

Ozdoby świąteczne i sezonowe, artykuły florystyczne i dekoracje ogrodowe

Ciesz się największym wyborem dekoracji i ozdób świątecznych na świecie! Czekamy na Ciebie z bogatym programem wydarzeń towarzyszących pełnym trendów i nowości branżowych.

Kup bilet już teraz na
christmasworld.messefrankfurt.com

info@poland.messefrankfurt.com
tel. (22) 49 43 200

eprasa.pl a704a3fade

Zanim wydasz pieniądze na nową zieleń, poświęć czas na przemyślenie tego, co możesz zaoferować roślinom – a także tego, co one mogą dać tobie. Zacznij od zastanowienia się, ile wolnego czasu masz na pielęgnację domowej dżungli. Nie wierz w slogan, że „nie można mieć zbyt wielu roślin" – to nieprawda. Wierzę, że każdy z nas ma odpowiednią liczbę roślin doniczkowych, biorąc pod uwagę nasze umiejętności, charakterystykę naszego domu i miejsce, jakim dysponujemy. To może być jedna sztuka, dziesięć lub 200.

Odpowiednie warunki

Następnym zadaniem jest badanie warunków. Każdy dom jest inny: światło, temperatura i wilgotność znacznie się różnią w zależności od tego, czy mieszkasz w wiktoriańskim domku, nowoczesnym mieszkaniu czy bliźniaku z lat 30. XX wieku. Przyjrzyj się każdemu pokojowi po kolei, zwracając uwagę na to, w którą stronę są usytuowane, jak duże są okna i czy światło jest blokowane przez drzewa lub budynki na zewnątrz, czy też zasłony i żaluzje wewnątrz. Światło jest najważniejszym czynnikiem wpływającym na zdrowie roślin: ogólnie rzecz biorąc, jeśli w danym miejscu jest za ciemno, żeby czytać książkę, jest też za ciemno dla roślin domowych. Jeśli możesz, kup światłomierz lub pobierz na telefon aplikację do pomiaru światła, aby móc dokładnie zmierzyć jego poziom.

Przesunięcie rośliny zaledwie o 1 metr od okna radykalnie zmniejszy ilość otrzymywanego przez nią światła, więc nawet w pokoju skierowanym na południe, rośliny, takie jak aspidistry i aglonemy będą dobrze rosły, jeśli zostaną umieszczone w odległości 1-2 m od okna, gdzie ich liście nie będą bezpośrednio narażone na działanie promieni słonecznych. Temperaturę w dzień i w nocy oraz wilgotność powietrza – czyli wilgotność względą – również należy zmierzyć za pomocą higrometru, do kupienia w centrum ogrodniczym lub online za mniej niż 10 funtów. Większość roślin doniczkowych będzie najszczęśliwsza, gdy wilgotność wyniesie co najmniej 40-50% i będzie tolerować temperatury do około 15°C w nocy, chociaż wytrzymalsze gatunki, takie jak aspidistry oraz wiele kaktusów i sukulentów, tolerują znacznie niższe temperatury. Dlatego nie wykluczaj pomieszczeń, które na pierwszy rzut oka wydają się nieodpowiednie. Przewiewny ganek lub nieogrzewany, dodatkowy pokój mogą być idealne dla kaktusów i sukulentów, które lubią chłodne, suche zimowe przerwy.

eprasa.pl a704a3fade

„Światło jest najważniejszym czynnikiem decydującym o zdrowiu roślin – jeśli jest za ciemno, żeby czytać książkę, to jest też za ciemno dla roślin domowych"

Na co zwrócić uwagę podczas zakupów roślin

- **Dokładnie obejrzyj rośliny.** Zawsze szukaj roślin, które wypuszczają nowe przyrosty i nie mają żółtych ani uszkodzonych liści.
- **Sprawdź roślinę pod spodem.** Odwróć doniczkę do góry nogami i nie kupuj roślin z masą korzeni wyrastających z jej podstawy. Jeśli możesz, wyjmij roślinę z doniczki i sprawdź, czy bryła korzeniowa jest pełna zdrowych, jędrnych korzeni. Żylaste lub miękkie korzenie oznaczają, że roślina była zbyt mokra lub sucha.
- **Sprawdź liście pod kątem niechcianych gości,** patrząc na obie strony liści, a także na miejsca, w których liście stykają się z łodygami, ponieważ tam często ukrywają się szkodniki. Zabierz ze sobą lupkę botaniczną lub szkło powiększające, aby wykryć problemy niewidoczne gołym okiem, takie jak przędziorki i stadia larwalne wciornastków.
- **Jeśli kupujesz kwitnącą roślinę,** wybierz taką, która ma więcej pąków niż kwiatów, dzięki czemu będziesz mógł dłużej się nią cieszyć.
- **Unikaj sadzenia roślin z chwastami** rosnącymi w podłożu, bo to oznacza, że stały długo w sklepie i nie były wystarczająco pielęgnowane.
- **Sprawdź etykietę lub naklejkę.** Zobacz, czy jest na niej dokładna nazwa i informacje dotyczące pielęgnacji. Nie bój się zapytać o to personel, ponieważ czasami ich nie ma lub są mylące.

Nie wszystkie rośliny będą dobrze rosły w takich samych warunkach, dlatego poświęć trochę czasu na znalezienie najlepszego miejsca dla swojej nowej rośliny

Zieleń jako priorytet

Kupując rośliny, weź pod uwagę ich ślad węglowy i wpływ na środowisko. Wiele z nich jest nadal uprawianych w podłożu na bazie torfu, ich opakowania zawierają jednorazowy plastik w postaci etykiet, doniczek i rękawów, a często pokonują wiele kilometrów od szkółki do sprzedawcy. Jeśli możesz, kupuj rośliny lokalnie, z wymian, i wybieraj sprzedawców, którzy oferują rośliny bez torfu i opakowania bez plastiku. I nie bój się pytać sprzedawców, co robią, aby zapewnić, że sprzedaż ich rośliny jest tak zrównoważona, jak to możliwe.

eprasa.pl a704a3fade

Co mówi twoja roślina

“Wybierz rośliny, które będą rosły w twoim domu przez wiele lat”

1 Blade, plamiste liście i białe, ziarniste osady na spodniej stronie liści oraz matowe ulistnienie to oznaki inwazji przędziorków. Pajęczyny mogą również występować w przypadku poważnych inwazji.

2 Nacięcia na krawędziach liści ostrzegają przed inwazją opuchlaka, co jest bardziej prawdopodobne, jeśli rośliny są wystawiane zewnątrz. Sprawdź podłoże w poszukiwaniu małych, kremowych larw w kształcie litery C.

3 Żółknięcie liści może wskazywać na zbyt wilgotne podłoże, szczególnie zimą. Nie zostawiaj doniczki w wodzie.

4 Pstrokate aspidistry staną się jednolicie zielone, jeśli nie dostaną wystarczającej ilości światła.

5 Aspidistry tolerują słabsze oświetlenie niż wiele innych roślin doniczkowych, lecz upewnij się, że na liściach nie gromadzi się kurz, ponieważ zmniejsza ich zdolność do fotosyntezy.

Jednym z najlepszych sposobów na rośliny przyjazne środowisku, jest wybieranie takich okazów, które będą szczęśliwie rosły w twoim domu przez wiele lat, a nie takich, które obumrą po kilku tygodniach lub miesiącach. Kiedy przynosisz nową doniczkę do domu, nie umieszczaj jej od razu obok pozostałych. Zrób nowym okazom kwarantannę z dala od twojej kolekcji – najlepiej w innym pokoju – aby mieć pewność, że nie przyniosą do domu żadnych szkodników ani chorób. Bez względu na dobrą kondycję, nowe nabytki często na początku zrzucają liście, ponieważ reagują na nowe warunki, takie jak inna temperatura i wilgotność. To normalne i powinno ustać po pierwszych kilku tygodniach. Wszelkie zmiany należy wprowadzać stopniowo – nawet kaktusy uschną, jeśli zostaną postawione w pełnym słońcu, będąc przyzwyczajone do zacienionego miejsca. Świeżo posadzone rośliny zazwyczaj mają w podłożu zapas składników odżywczych na kilka tygodni, ale po sześciu do ośmiu tygodni wszystkie rośliny, które aktywnie rosną, będą potrzebowały nawozu.

eprasa.pl a704a3fade

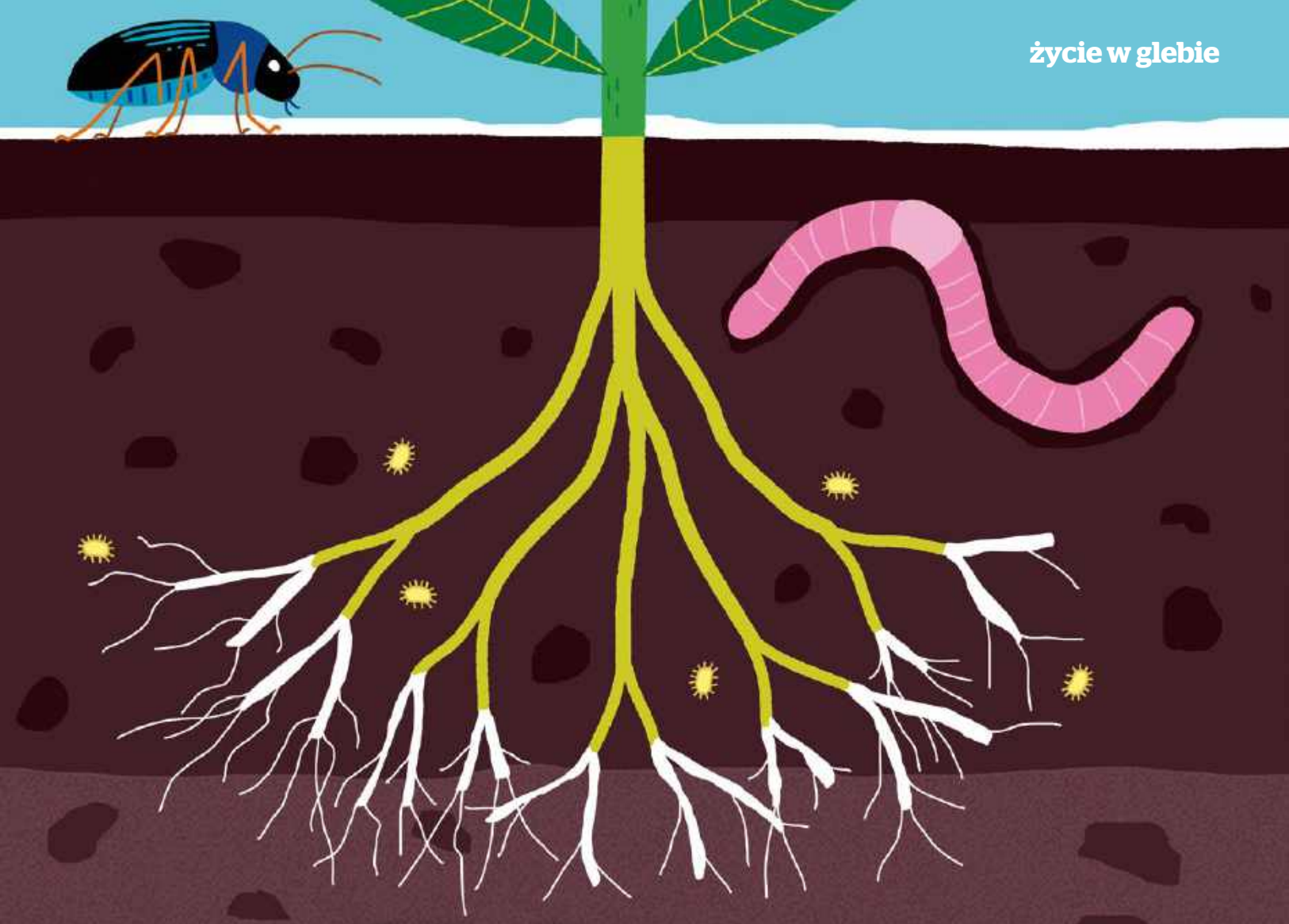

CZĘŚĆ 1

Gleba bez tajemnic

Zdrowa gleba tętni życiem – Becky Searle zagłębia się pod powierzchnię, aby zbadać, jak działa ten fascynujący mechanizm i jakie korzyści może przynieść naszym roślinom

W naszych ogrodach tętni jeden z najbardziej biologicznie zróżnicowanych i tajemniczych ekosystemów na planecie. Gleba jest podstawą życia na Ziemi, jednak większość z nas myśli, że to tylko piasek, ił, glina i materia organiczna. Wiemy, że gdy gleba jest zdrowa, to zdrowy jest też cały ogród. Jednak nasze próby stworzenia dobrej gleby mogą okazać się frustrujące – często dlatego, że niewielu z nas rozumie, czym właściwie jest zdrowa gleba. Jednak nauka poczyniła ogromne postępy, więc nadszedł czas, abyśmy my, ogrodnicy, nadrobili zaległości. W ten sposób odkryjemy świat, który jest bardziej fascynujący i wartościowy, niż jesteśmy sobie w stanie wyobrazić.

Becky Searle jest pisarką, ogrodniczką i blogerką, która pasjonuje się zdrowiem gleby, ekologią i ekologicznym ogrodnictwem. **www.sowmuchmore.co.uk**

ILUSTRACJE: IAN CUNLIFFE
ZDJĘCIA: PAULA FERNLEY

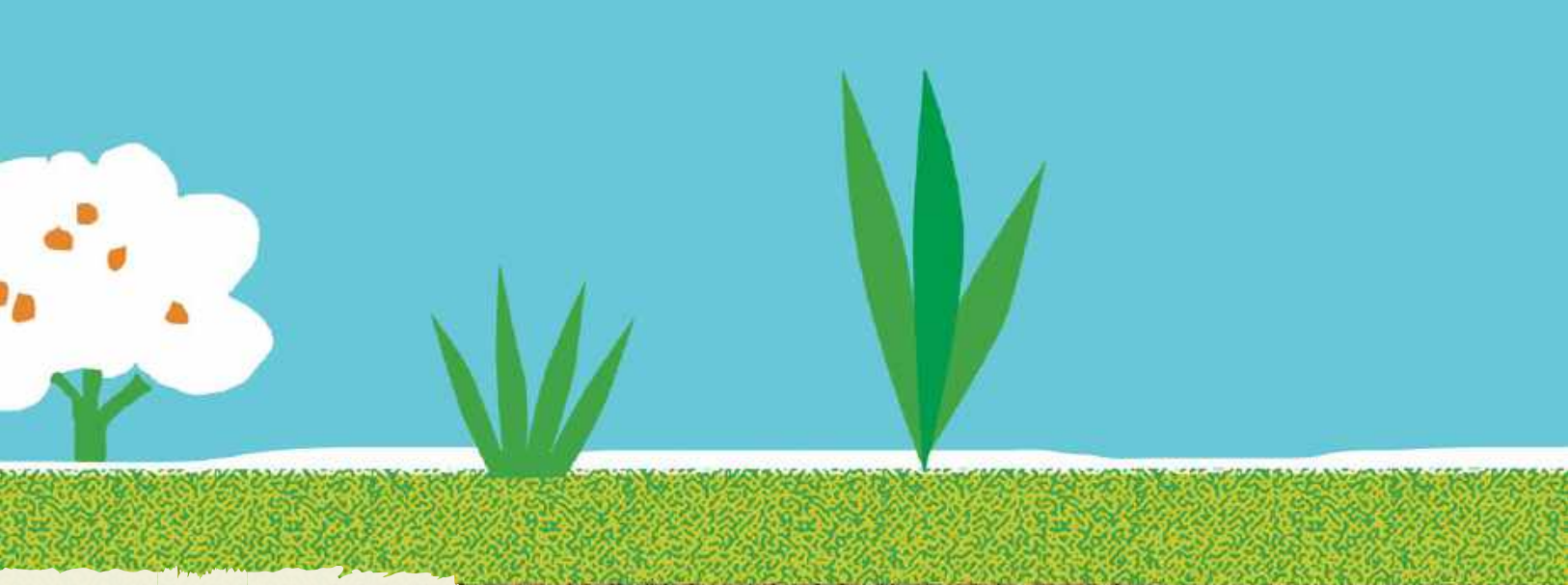

Prawie całe życie na Ziemi rozwija się w górnych 20 cm gleby, w jej wierzchniej warstwie. To nie tylko bierna substancja, w której zakotwiczone są rośliny, ale najbardziej zróżnicowany biologicznie ekosystem na świecie. W rzeczywistości ponad 50% gatunków żyjących na naszej planecie spędza przynajmniej część swojego życia w glebie. Wiele z nich jest tak małych, że po prostu nie zdajemy sobie sprawy z ich obecności.

Ekosystemy glebowe

Słowo „ekosystem" kojarzy się z bujnymi lasami, rafami koralowymi i dzikimi łąkami. Myślimy o kolorowych i egzotycznych miejscach i przymykamy oko na te, które nie spełniają naszych oczekiwań. Ale termin ekosystem jest bardzo szeroki – definiuje się go jako społeczność organizmów oddziałujących na siebie w swoim środowisku. Ekosystemy mogą być więc tak różnorodne, jak stworzenia, które w nich żyją.

Jedną wspólną rzeczą łączącą wszystkie zdrowe ekosystemy jest to, że są samowystarczalne. Rośliny, zwierzęta i mikroorganizmy współpracują ze sobą, aby utrzymać zdrowe środowisko dla wszystkich jego mieszkańców. Te organizmy są odporne na klęski żywiołowe i ciągle ewoluują. Zawsze znajdzie się jakiś gatunek, który psuje całą zabawę, zachowuje się antyspołecznie lub rozprzestrzenia choroby. Ale w zdrowym układzie będzie wystarczająco dużo dobrych organizmów, które nie pozwolą, by stał się problemem. Wszystko opiera się na równowadze, a ekosystem jest tym bardziej zrównoważony, im bardziej jest biologicznie zróżnicowany.

ILUSTRACJE: IAN CUNLIFFE

Co żyje w naszej glebie?

Przeświadczenie, że gleba jest jałowym zbiorem skalnych cząstek i martwej materii roślinnej, bierze się przede wszystkim z faktu, że większość życia w glebie jest niewidoczna. Mikroskopijne organizmy są tylko częścią układu, który nieustannie działa pod naszymi stopami. Jak we wszystkich ekosystemach, potrzebne są większe organizmy, aby utrzymać w ryzach populacje mniejszych organizmów i zachować równowagę. Oto kilka stworzeń, które możemy znaleźć w naszej glebie – niektóre widać gołym okiem, a niektóre są mikroskopijne.

Grzyby

Pod ziemią grzyby tworzą delikatną sieć podobnych do korzeni włókien, zwanych strzępkami, które mogą łączyć się z roślinami, pomagając im bronić się przed szkodnikami, a także dostarczając im wody i składników odżywczych.

Nicienie

Nicienie pomagają trzymać w ryzach populacje szkodników w naszej glebie. Są żarłocznymi drapieżnikami, ale także cennym źródłem pożywienia dla innych drapieżników. Pomagają w obiegu składników pokarmowych.

Biegaczowate

Naziemne chrząszcze to lwy i tygrysy naszej gleby. Zjadają szkodniki, takie jak małe ślimaki, zarówno w fazie larwalnej, jak i dorosłej. Pomagają utrzymać zrównoważony ekosystem.

Krocionogi

Zjadają rozkładającą się materię organiczną, wciągając ją w głąb gleby, gdzie składniki odżywcze zostają poddane recyklingowi. Kiedy się zakopują, tworzą puste przestrzenie w glebie, poprawiając jej napowietrzenie.

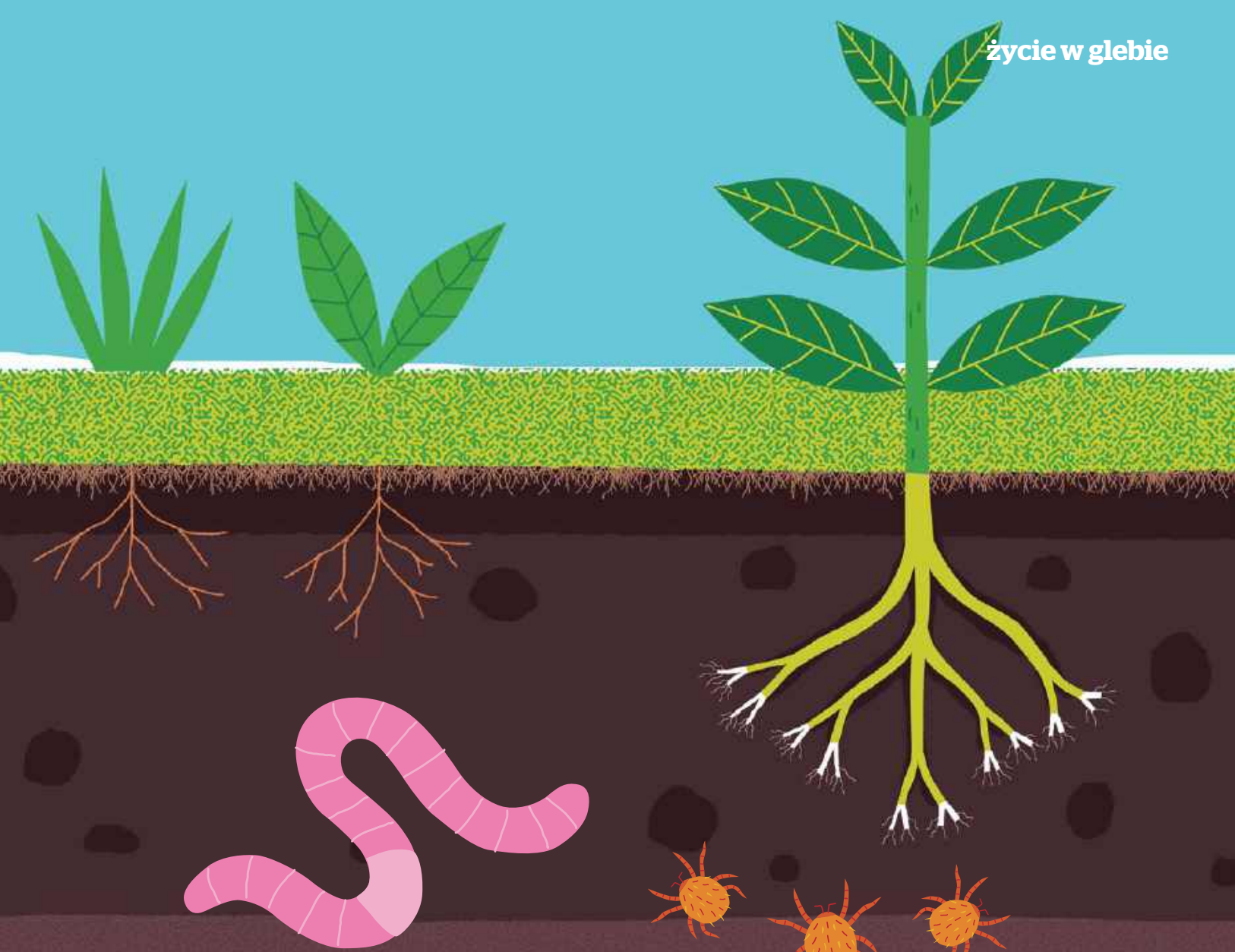

Dżdżownice

Dżdżownice zjadają materię organiczną, wciągając ją w głąb gleby. Tworzą w glebie przestrzenie, które pomagają w jej napowietrzaniu i zwiększają jej pojemność wodną.

Roztocze

Roztocze odżywiają się grzybami i rozkładającą się materią. Odgrywają istotną rolę w procesie rozkładu, pomagając w przekazywaniu składników odżywczych na różne poziomy łańcucha pokarmowego.

Mrówki

Ich aktywność wzrusza glebę, pociągając w dół materię organiczną i wynosząc na powierzchnię składniki odżywcze. Pomagają również poprawić przepuszczalność gleby dla wody opadowej.

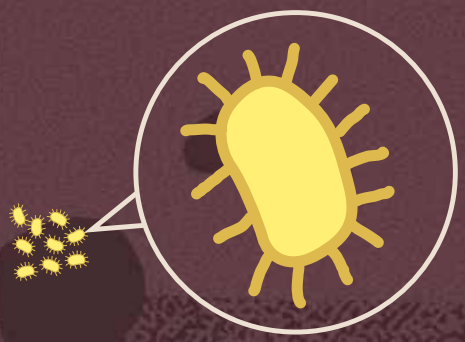

Bakterie

Bakterie jelitowe pomagają wydobyć składniki odżywcze z pożywienia, aby mogły zostać wchłonięte przez nasze ciała. Bakterie robią to samo dla roślin – działają jak zewnętrzne jelito dla ich korzeni.

To samo dotyczy gleby. Jest niezwykle bioróżnorodna – pełno w niej dżdżownic, chrząszczy, skoczogonków, roztoczy, glonów, nicieni, bakterii, grzybów, promieniowców, pierwotniaków i innych organizmów. Zdrowa gleba utrzymuje odpowiednią strukturę, odżywia nasze rośliny, magazynuje węgiel, przechowuje i filtruje wodę oraz pomaga zwalczać szkodniki i choroby.

Coś za coś

Gleba świadczy mnóstwo ważnych usług naszym roślinom, a one w zamian karmią życie w glebie. Robią to, zrzucając martwy materiał organiczny na powierzchnię gleby, a także aktywnie dostarczając coś, co nazywa się eksudatami. Są to maleńkie porcje cukrów i węglowodanów, które rośliny wydzielają przez swoje korzenie w celu przyciągnięcia i nakarmienia organizmów glebowych – jak darmowe pączki podczas rekrutacji. To niezwykle elegancki system. Rośliny same w sobie nie są w stanie wydobyć składników odżywczych z materii organicznej i osadów glebowych, a mikroorganizmy nie potrafią same wytwarzać cukrów i węglowodanów. Dlatego współpracują, wymieniając się pożywieniem, żeby wszyscy mieli zbilansowaną dietę.

Ponieważ rośliny są podstawowym źródłem pożywienia, życie w glebie gromadzi się wokół ich korzeni. Ta przestrzeń nazywa się ryzosferą. Jedna garść gleby z ryzosfery może zawierać miliardy mikroskopijnych stworzeń. Te organizmy zaciekle chronią rośliny, a niektóre z nich wytworzyły sprytne sposoby, aby pomóc im się rozwijać. Grzyby i bakterie mogą komunikować się z roślinami za pomocą sygnałów chemicznych, aby ostrzegać je przed nadchodzącymi zagrożeniami. Daje to roślinom szansę na zorganizowanie obrony.

Rośliny mogą również komunikować się z glebowym ekosystemem, prosząc o pożywienie i określone składniki odżywcze, aby miały wszystko, czego potrzebują i dokładnie wtedy, gdy tego potrzebują. Rośliny mogą nawet komunikować się ze sobą za pośrednictwem strzępek grzybni, aby ostrzegać się przed niebezpieczeństwem – jak podziemna straż sąsiedzka.

Naturalna równowaga

Gleba dba o rośliny około 500 milionów lat dłużej niż my. Obecność roślin w glebie pozwala na funkcjonowanie naturalnych środowisk, takich jak lasy deszczowe Amazonii, bez potrzeby nawożenia, kopania czy zwalczania szkodników.

Ekosystemy glebowe są regularnie wytrącane z równowagi przez kopanie, uprawę lub działanie środków chemicznych, co prowadzi do ich degradacji. Z czasem podupadają na zdrowiu i nie są w stanie same dalej działać. Cała struktura zostaje osłabiona, a jej interakcja z roślinami zostaje przerwana. Ale gdy zrozumiemy, czym jest zdrowa gleba, możemy z nią współpracować, zamiast działać przeciwko niej, aby tworzyć naturalne ogrody.

“Gleba świadczy mnóstwo ważnych usług naszym roślinom, a one w zamian karmią życie w glebie”

ILUSTRACJE: IAN CUNLIFFE

eprasa.pl a704a3fade

Bezproblemowe zbiory

W tym miesiącu seler jest gotowy do zbioru – możesz go zbierać w miarę potrzeby

Chociaż zimą zakres prac do wykonania na grządkach warzywnych staje się coraz bardziej ograniczony, to i tak mamy jeszcze wiele do zrobienia, począwszy od sadzenia drzewek owocowych po zbiory brukselki i sałaty oraz podsumowanie minionego sezonu, aby móc zacząć planowanie przyszłorocznych zbiorów, mówi **Jack Wallington**

ZDJĘCIA: NEIL HEPWORTH

Osoby nie zajmujące się ogrodnictwem często zakładają, że zima to czas odpoczynku, lecz zapalony ogrodnik ma jeszcze wiele do zrobienia. Prawdą jednak jest to, że zima, w porównaniu z resztą roku, to względnie spokojny okres, ponieważ mamy mniej do pielenia, siania i podlewania. Wykorzystuję ten czas na marzenie o przyszłym sezonie i czerpanie radości z poszukiwania nowych odmian do uprawy w ogródku, które dostarczą różnorodnych smaków, a przy tym będą łatwe w uprawie.

Ostatnio nieoczekiwanie odkryłem zimowego grzyba rosnącego na martwych gałęziach starego drzewa – nazywa się uszak bzowy (*Auricularia auricula-judae*) i wygląda dokładnie tak, jak sugeruje jego nazwa, lecz niech cię to nie zniechęca! Jest on często dodawany do azjatyckich potraw i można go samodzielnie zebrać, oczyścić, pokroić i ugotować.

Podobnie jak w przypadku wszystkich dzikich roślin, jedz tylko te grzyby, które jesteś w stanie jednoznacznie zidentyfikować, chociaż jeżeli chodzi o uszaka jest to całkiem proste, ponieważ w środku zimy nie znajdziesz niczego innego, co miałoby podobny wygląd. Zbieranie dzikich roślin i grzybów jadalnych to najlepszy przykład bezproblemowego pozyskiwania zbiorów, ponieważ jedyne, co musisz zrobić, to je zebrać i zjeść!

Zbiory

Nasza brukselka wygląda pięknie i jest teraz gotowa do jedzenia, w samą porę na nadchodzący okres świąteczny. Uprawiam głównie zwykłą zieloną brukselkę – w tym roku jest to odmiana 'Groninger' – oraz symbolicznie kilka sztuk odmiany 'Rubine' o czerwonych główkach, tak dla zabawy. Brukselka ma słodszy smak, jeśli od czasu do czasu wystąpią u nas przymrozki.

Chcąc zebrać główki, obrywam je, zaczynając od samego dołu, po czym kieruję się w górę łodygi. Dzięki temu rośliny będą przez całą zimę zawiązywały główki na wierzchołku rośliny. Jeśli wierzchołek wzrostu, który wygląda jak wielka główka, rozrośnie się, zetnij go (i zjedz!), aby roślina mogła skierować więcej energii do mniejszych główek rosnących tuż pod nim.

Por 'Tornado' wyrósł tak dobrze, jak sama nazwa wskazuje i jest duży, smaczny, bez oznak choroby grzybowej, czyli rdzy pora. Nasza gliniasta gleba bywa zimą bardzo ciężka, dlatego aby je wyrwać, muszę podważyć je widłami lub widełkami ręcznymi tak, by ich nie złamać.

Uwielbiam smak pieczonego selera i zbiorę ostatnie bulwy, zanim mróz zmieni je w papkę. W naszej mokrej, nieprzepuszczalnej glebie seler dorasta do ogromnych rozmiarów.

Niezbędne zimowe *warzywa liściowe*

Sałata 'Arctic King'
Musztardowiec 'Purple Frills'
Mizuna 'Red Baron'

Zbieraj brukselkę do jedzenia przez całą zimą, a nie tylko do podania na świątecznym stole

eprasa.pl a704a3fade

Upewnij się, że dołek jest na tyle duży, aby pomieścił cały system korzeniowy

3 doskonałe odmiany jabłoni

'Laxton's Superb'
'James Grieve'
'Red Falstaff'

Prace

W najchłodniejsze, najbardziej mokre dni zimy radzę zostać w domu i zaplanować grządki na przyszły sezon. Ja staram się niczego nie komplikować i z grubsza rozrysowuję plan warzywnika – im mniej szczegółów, tym lepiej. Stosuję płodozmian, aby zapobiec obniżeniu jakości gleby i dzielę uprawy na następujące grupy:

1. **Groch i fasola**
2. **Warzywa kapustne**
3. **Ziemniaki**
4. **Warzywa korzeniowe – marchew, pasternak**
5. **Warzywa cebulowe – cebule, czosnek, pory**
6. **Dyniowate – cukinie, kabaczki, dynia**
7. **Warzywa sałatkowe – sałata, rzodkiewka, pomidor**

Rysuję plan na kartce w kratkę, gdzie jedna kratka odpowiada mniej więcej jednemu metrowi kwadratowemu terenu, po czym zaznaczam obszary dla poszczególnych grup. Trzymam plan w szufladzie i w następny roku obracam go zgodnie z ruchem wskazówek zegara i mam w ten sposób zaplanowany płodozmian na siedem lat z góry, dzięki czemu jest on łatwiejszy do zapamiętania. Jeśli masz niewielką powierzchnię uprawową, prostszym sposobem będzie po prostu zamiana miejsca uprawy, na przykład uprawa groszku w innym rogu warzywnika niż rok wcześniej. Najważniejsze to na danym polu uprawiać co roku inne gatunki, aby zmniejszyć populację szkodników występujących w glebie, takich jak połyśnica marchwianka. I wreszcie, najfajniej jest przeglądać katalogi w celu zanotowania nasion, które umieszczę na mojej świątecznej liście zakupów.

Sadzenie

Jesień to doskonała pora na posadzenie nowych okazów jabłoni lub gruszy, które są teraz w uśpieniu. Są dostępne w sprzedaży z nagim systemem korzeniowym – bez podłoża lub donicy – dzięki czemu są lżejsze w wysyłce, a przez to bardziej przyjazne środowisku i ekonomiczne.

Sadzenie jabłoni i gruszy jest proste. Najważniejsze to umieścić je na właściwym stanowisku, gdzie będą miały wystarczająco dużo miejsca. Lubią być w pełnym słońcu, gdzie będą osłonięte przed wiatrem. Jabłonie i grusze sprzedawane są jako drzewka szczepione na podkładkach, co oznacza, że pień i pędy owocujące połączono (zaszczepiono) z korzeniem innego drzewa należącego do tej samej rodziny. Rodzaj podkładki determinuje ostateczną wielkość drzewa: w przypadku jabłoni rozmiary mieszczą się w zakresie od karłowych M27, idealnych do uprawy pojemnikowej, po M25 osiągające wysokość 5 m. Podkładki gruszy mieszczą się w przedziale od najmniejszej Pigwy C, która dorasta do 2,5 m, do silnie rosnącej gruszy pospolitej (*Pyrus communis*), osiągającej nawet ponad 6 m. Największym błędem, jaki możesz popełnić, to posadzić odmianę na silnie rosnącej podkładce tam, gdzie jest zbyt mało miejsca.

Zima to dobry czas na przejrzenie zapasów nasion, które posiadasz

eprasa.pl a704a3fade

ZDJĘCIA: NEIL HEPWORTH

Kontynuuj siew warzyw liściastych co dwa tygodnie, aby zapewnić sobie ciągłe zbiory

eprasa.pl a704a3fadc

CZĘŚĆ 3

Bogactwo z zimowej szklarni

Zbiory i zimowanie roślin wrażliwych na mróz

Rośliny wrażliwe na mrozy, takie jak sałata, mogą nie przetrwać zimy na zewnątrz. **Lucy Chamberlain** zdradza, w jaki sposób wykorzystać szklarnię, aby zapewnić sobie ciągłe zbiory świeżych liści

Jeśli byłeś wystarczająco sprytny, aby wykorzystać swoją szklarnię do uprawy roślin jadalnych tej zimy, właśnie nadszedł czas, by zacząć czerpać korzyści ze swojej pracy – na szczęście rośliny nie wymagają w zamian szczególnej uwagi! Spodziewaj się pełnych misek delikatnych liści i ciągłych zbiorów wyrazistych w smaku mikrolistków, które ożywią twoje posiłki. Możesz je dosiewać przez całą zimę, aby zawsze mieć je pod ręką – smaczne i gotowe do zbioru. To tak proste działanie, a otrzymane w ciągu dwóch tygodni rezultaty dodadzą zimą twoim daniom świeżości.

Zimozielone warzywa liściaste posadzone na początku jesieni powinny już nabierać objętości, zwłaszcza w łagodnym październiku. Możesz z nich zbierać pojedyncze liście: w przypadku roślin takich jak sałaty, jarmuż i cykoria ucinaj te zewnętrzne, nie naruszając części środkowej rozety. Dzięki temu rośliny będą odrastały aż do wiosny. Gatunki zimozielone nie potrzebują ochrony przed mrozem – aby stworzyć im dobre warunki do wzrostu wystarczy nie otwierać okien, otworów wentylacyjnych ani drzwi, chyba że nadejdą wyjątkowe jak na tę porę roku ciepłe dni, wówczas należy przewietrzyć szklarnię.

Jeśli w twoim regionie jest wyjątkowo wilgotno i zimno, możesz od czasu do czasu zauważyć pojedyncze, gnijące liście – usuń je od razu, aby utrzymać resztę rośliny w dobrej kondycji. Ogranicz podlewanie do minimum – wystarczy utrzymywać podłoże lekko wilgotne i nie doprowadzić do tego, aby było przemoczone. Nie ma potrzeby nawożenia.

epresa.pl a704a3fade

Przezimuj papryczki chili

Papryki chili są bylinami wrażliwymi na mrozy – zaowocują ponownie, jeśli na zimę umieścisz je w jasnym, chronionym przed mrozem miejscu. Używając sekatora przytnij część górnych liści oraz pędów, które już owocowały; w ciągu najbliższych miesięcy utrzymuj podłoże lekko wilgotne. Wiosną rośliny odbiją i zaczną wydawać nowe pędy.

W listopadzie twoja szklarnia staje się niezwykle przydatnym miejscem do ochrony wrażliwych na mrozy roślin jadalnych, takich jak imbir i trawa cytrynowa. Ponieważ często osiągają one pokaźne rozmiary, przezimowanie ich w domu może być trudne, dlatego skorzystaj z doskonałego doświetlenia, ochrony przed chłodem i wiatrem oraz ogromnej przestrzeni, które oferuje ci szklarnia.

Wszyscy mamy obecnie na uwadze rachunki za energię, dlatego przechodząc na system ogrzewania bezpośredniego – na przykład w postaci mat grzewczych – możesz te koszty ograniczyć do minimum.

Przytnij przed zimowym spoczynkiem papryki chili, aby dać im szansę na zdrowy wzrost

Zrób to teraz: ochrona dla bananowca

Atrakcyjny bananowiec abisyński (*Ensete ventricosum*) jest egzotyczną rośliną liściastą, która jest wrażliwa na mróz, dlatego zimą wymaga on specjalnej ochrony. Owiń ostrożnie roślinę folią bąbelkową i przechowaj w nieogrzewanej szklarni, aby do wiosny chronić ją przed mrozem.

1 **Przenieś** pojemnik na płaską powierzchnię, gdzie będziesz mógł wbić w podłoże wokół rośliny solidne tyczki bambusowe – powinny być od niej samej nieco wyższe. Uważaj, aby nie uszkodzić liści ani pędów.

2 **Owiń** roślinę wraz z pojemnikiem szerokim arkuszem folii bąbelkowej, kilka razy obracając pojemnik z tyczkami. Postaraj się zrobić to tak, aby folia nie dotykała liści, w przeciwnym razie skroplona para może powodować gnicie liści.

3 **Ułóż** kilka warstw folii bąbelkowej na górnej części rośliny, ponownie starając się umieścić ją tak, by nie dotykała rośliny. Umocuj ozdobne zatyczki na owiniętych folią górnych końcach tyczek, aby pomogły utrzymać folię na miejscu.

ZDJĘCIA: NEIL HEPWORTH

eprasa.pl a704a3fade

„Zamontuj zestaw półek, aby móc wyżej umieścić rośliny wrażliwe na mróz, tak by nie stały na zimnej podłodze"

Półki umożliwiają lepsze zagospodarowanie przestrzeni w szklarni

Listopadowe prace w szklarniach

Zamontuj półki
Zamontuj zestaw półek, aby móc wyżej umieścić rośliny wrażliwe na mróz, tak by nie stały na zimnej podłodze. W okresie przejściowych ochłodzeń stosuj maty grzewcze.

Sprawdzaj prognozę pogody
Temperatury mogą znacząco spadać, dlatego regularnie sprawdzaj lokalną prognozę pogody.

Sprawdzaj zimne inspekty
Jeśli prognoza pogody przewiduje dłuższe ochłodzenie, obłóż wnętrza szaf do uprawy oraz zimnych inspektów warstwą arkuszy styropianu, aby zapobiec zamarzaniu podłoża.

Uporządkuj rośliny wrażliwe na mróz
Niskie temperatury mogą spowodować brązowienie liści, dlatego od razu usuwaj te już uszkodzone, aby zapobiec ich gniciu i utrzymać odpowiednią higienę upraw.

Wyczyść rynny
Chcąc umożliwić swobodny przepływ wody opadowej, usuń z rynien liście i inne zanieczyszczenia. Podłącz zbiornik na deszczówkę do rynny spustowej umieszczonej na twojej szklarni.

Usuń zanieczyszczenia z rynien, aby zapewnić swobodny przepływ wody deszczowej do zbiornika

Jak uprawiać mikrolistki

Otwieranie opakowań z nasionami w środku zimy za każdym razem przynosi ogromną satysfakcję, a nasiona na mikrolistki można wysiać o każdej porze roku. Wybierz te o wyrazistym smaku – do moich ulubionych należą bazylia, trybula, koper, gorczyca oraz rukola.

Dzięki zastosowaniu mat grzewczych możesz wysiać zarówno gatunki wrażliwe na mróz, jak i te zimozielone. Rozłóż pod matą arkusz styropianu, aby poprawić dystrybucję ciepła i na dłużej je zatrzymać.

Maty grzewcze pomagają zapewnić optymalną temperaturę dla siewek wrażliwych na mróz

ZDJĘCIA: NEIL HEPWORTH

eprasa.pl a704a3fade

“Jednym z moich ulubionych sposobów na wykorzystanie jabłek jest upieczenie jabłkowego puddingu chlebowego na bazie brioszki”

eprasa.pl a704a3fade

Mało miejsca, dużo smaku

Wraz z zimną pogodą nadchodzi czas, aby sięgnąć po dodatkowe warstwy wygodnej odzieży – oraz spróbować rozgrzewającego puddingu chlebowego z brioszki z dodatkiem jabłek i jeżyn według przepisu Rukmini Iyer

Sezon w twoim ogrodzie, podobnie jak w moim, najprawdopodobniej dobiega końca. (Chociaż bardzo chciałabym nauczyć się, jak zimować warzywa, aby zapewnić sobie całoroczne zbiory... daj mi kilka lat, a może do tego dojdziemy!). Jednak bardzo możliwe, że w dalszym ciągu masz jeszcze do zbioru trochę jabłek, gruszek, porów, jarmużu i ziemniaków.

Moi rodzice uprawiają jabłonie i grusze, odkąd pamiętam, a coroczne robienie dżemu i czatneju ma swoje stałe miejsce w kalendarzu. W przeciągu ostatnich paru lat wykorzystywałam te owoce na rozmaite sposoby – jabłka nadziewałam, gruszki dodawałam do piernika lub muffinów, lecz jednym z moich ulubionych sposobów na wykorzystanie tych pierwszych jest upieczenie jabłkowego puddingu chlebowego na bazie brioszki – to przepisem na ten deser dzielę się w tym miesiącu. Podany z jeżynami – jak najbardziej wykorzystaj te, które zebrałeś i zamroziłeś – nadaje się idealnie na chłodny, zimowy wieczór: jest pożywny i wykwintny. Zapach jabłek podsmażanych z masłem i cukrem jest prawie tak samo satysfakcjonujący, jak otrzymany finalnie pudding. Smacznego!

ZDJĘCIA: DAVID LOFTUS

Pudding z brioszki z jabłkami i jeżynami

To nasz ulubiony deser, zawierający bogaty w smaku i konsystencji sos waniliowy oraz napęczniałe od soku jeżyny. Podawaj z lodami lub dodatkową porcją sosu waniliowego, jeśli masz ochotę na odrobinę dekadencji.

LICZBA PORCJI: 4
PRZYGOTOWANIE: 20 minut
PRZYRZĄDZANIE: 30 minut

- 300 g kromek z bochenka brioszki
- 40 g masła
- 80 g cukru
- 400 g jabłek, obranych i pokrojonych w plastry
- 225 g jeżyn
- 400 ml śmietanki 18%
- 3 żółtka

PRZEPIS

1. Nagrzej piekarnik do 200°C (180°C z termoobiegiem), jeśli planujesz upiec pudding od razu. W rondelku rozpuść masło z cukrem, po czym dodaj plastry jabłek. Podsmażaj je na małym ogniu przez 5-6 minut, często mieszając, aby trochę zmiękły i pokryły się miksturą masła z cukrem.

2. Dodaj śmietankę i zagotuj. Zdejmij z ognia i łyżką cedzakową wybierz plastry jabłek. Pokrój kromki brioszki w ćwiartki i ułóż je razem z jabłkami i jeżynami w okrągłej foremce żaroodpornej – ja lubię ułożyć je na kształt spirali tak, by lekko na siebie nachodziły.

3. Z pomocą trzepaczki wmieszaj żółtka do gorącej śmietanki, po czym ostrożnie i równomiernie polej otrzymaną miksturą znajdujące się w foremce kawałki brioszki, jeżyny i jabłka. Jeśli chcesz, na tym etapie możesz je odstawić do wystygnięcia, wstawić do lodówki i upiec w późniejszym czasie – dzięki temu brioszka wchłonie cały sos. W przeciwnym razie piecz przez 30 minut lub do czasu, aż wierzch stanie się chrupiący i rumiany. Podawaj na ciepło.

ZDJĘCIA: DAVID LOFTUS, PHOTOGRAPHYFIRM / ADOBESTOCK

eprasa.pl a704a3fade

Inne smaki z ogrodu

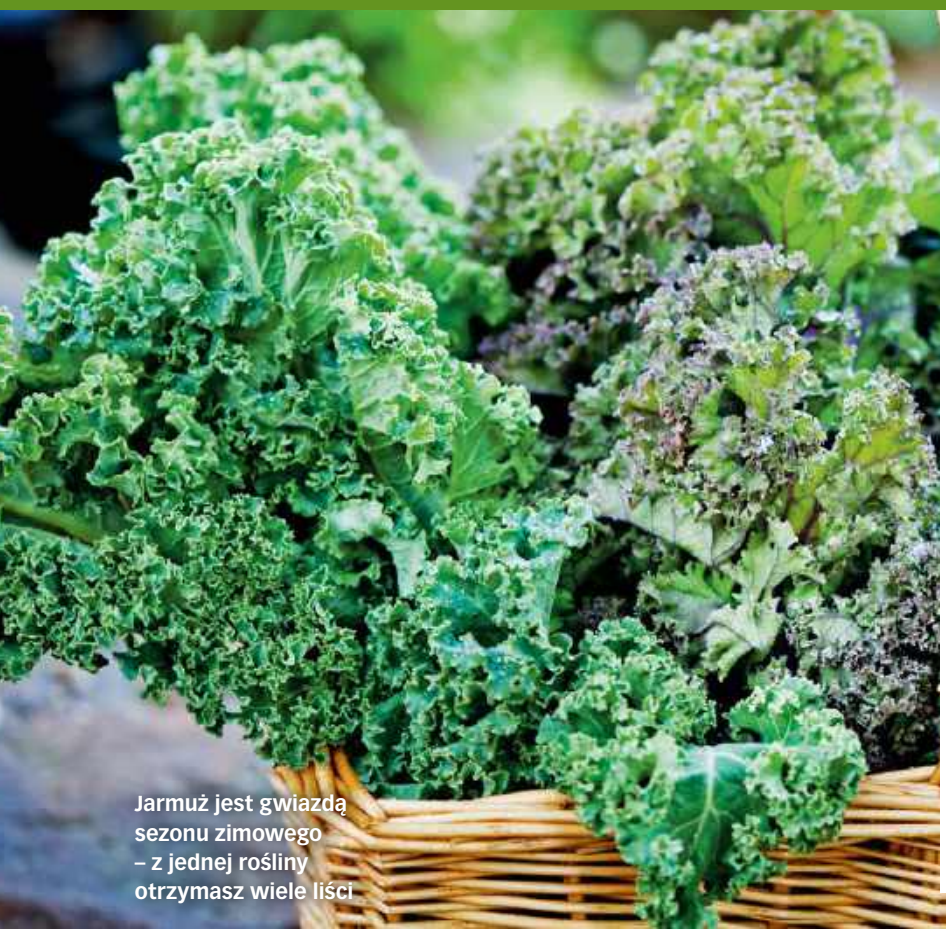

Jarmuż jest gwiazdą sezonu zimowego – z jednej rośliny otrzymasz wiele liści

Gruszki są niezwykle uniwersalne. Ja lubię robić muffiny gruszkowo-migdałowe lub zetrzeć owoce do ciasta naleśnikowego (nie ma już potrzeby dodawania cukru), aby otrzymać natychmiastową przekąskę idealną dla małego brzdąca – te naleśniki są tak dobre, że sam będziesz je podkradał jeszcze gorące, prosto z patelni. Gruszki sprawdzają się równie dobrze w daniach wytrawnych – tarta z ich dodatkiem w połączeniu z serem pleśniowym jest bardzo szybka w przygotowaniu, jeśli użyjesz gotowego ciasta francuskiego; możesz też pokroić owoce w plastry i wymieszać je z orzechami włoskimi oraz odmianami sałat o gorzkawym smaku, aby otrzymać zimową sałatkę.

Pory lubię połączyć z soczewicą Puy, fetą i crème fraîche, aby przygotować jedną z moich ulubionych zapiekanek (świetnie sprawdzi się tu posypka z prażonych orzechów laskowych). Ewentualnie spróbuj zrobić tradycyjne, walijskie kiełbaski wegetariańskie Glamorgan, uformowane z masy z sera o kruchym, białym miąższu i porów, którą obtacza się w bułce tartej.

Jarmuż zawładnął obecnie moją wzniesioną grządką – dodaję go do wszystkiego, począwszy od pesto (smakuje wybornie z dodatkiem orzechów laskowych), po proste danie, w którym najpierw podduszam go razem z czosnkiem i chili, po czym wykańczam dodając chlust śmietany kremówki i soku z cytryny. Na szczęście jarmuż podczas gotowania zmniejsza swoją objętość, bo mam go jeszcze mnóstwo do wykorzystania.

Od czego zacząć

■ **Drzewa owocowe** Listopad jest doskonałą porą na sadzenie drzew owocowych z gołym korzeniem – jabłoni, brzoskwini, moreli, gruszy, śliwy lub czereśni. Posadź drzewko od razu po przywiezieniu go do ogrodu – wykop dół, który będzie wystarczająco duży, by pomieścił całą bryłę korzeniową, wbij młotkiem palik, umieść w dole drzewko i zasyp ziemią pozostałą z wykopu. Udepcz podłoże wokół drzewka i przymocuj pień do palika elastyczną taśmą ogrodniczą. Na koniec podlej i rozłóż wokół niego grubą warstwę ściółki.

■ **Papryczki chili** Są idealne do siania w pomieszczeniu, do pojemników na słonecznym parapecie, lecz przez niewystarczającą ilość światła słonecznego o tej porze roku siewki nie będą prawidłowo się rozwijać. Jest to jednak odpowiedni moment na przejrzenie stron internetowych producentów nasion i zamówienie różnych odmian z myślą o przyszłym roku. Wysiej nasiona w lutym, w ciepłym miejscu.

■ **Bób** Wysiej do multiplatów pod osłonami, ewentualnie wysiej na zewnątrz w małym, zacisznym ogródku, wybierając dla niego słoneczne stanowisko. Będziesz mógł zebrać strąki wcześniej niż z roślin wysianych wiosną.

Listopad to idealna pora na sadzenie drzew owocowych z gołym korzeniem, np. gruszy

ZDJĘCIA: GETTY/TARA MOORE, YIN YANG

eprasa.pl a704a3fade

Dekoracyjne dynie

Mają różne kształty, kolory i rozmiary, ale wszystkie dodadzą uroku jesiennym dekoracjom. **Łukasz Skop** wybiera najlepsze odmiany dyń ozdobnych

Dynie ozdobne potrafią odmienić każdą przestrzeń. Można je uprawiać w warzywniku, pozwalając łodygom położyć się po ziemi, ale też wykorzystać jako rośliny pnące – dzięki wąsom czepnym i pędom o długości do kilku metrów szybko zakryją altanę, pergolę, kratownicę, ogrodzenie lub ażurowy tunel. Kolorowe i lekkie owoce nie obciążają łodyg i wyglądają fantastycznie, kiedy rosną ponad ziemią.

Po zbiorze dynie można wykorzystać do jesiennych dekoracji, ponieważ długo utrzymują ładny wygląd. Dobrze komponują się z kolorowymi liśćmi, jagodami, kwiatami i trawami. Większość dyń ozdobnych nie nadaje się do spożycia – mają twardą skórkę i gorzkawy, nieapetyczny miąższ. Są jednak odmiany, które nie tylko dobrze wyglądają, ale też wyśmienicie smakują. Ze względu na niewielkie rozmiary idealnie nadają się do faszerowania i zapiekania w piekarniku.

Jak wydłużyć sezon na dynie ozdobne – zasady zbioru i przechowywania:

- Zbierz dynie z grządek przed pierwszym przymrozkiem. Te ciepłolubne rośliny są wrażliwe na niską temperaturę – jeśli owoc przemarznie, nie będzie się nadawał do dekoracji i długiego przechowywania.
- Zbieraj tylko w pełni dojrzałe owoce. Dynie często sygnalizują gotowość do zbioru zmianą koloru skórki z zielonego na żółty lub pomarańczowy (chociaż u niektórych odmian dyń ozdobnych może to nastąpić bardzo późno).
- Odetnij dynię od łodygi ostrym sekatorem. Zachowaj szypułkę, która powinna być twarda i sucha. Nie przenoś dyni, trzymając je za szypułkę – może łatwo się odłamać, a owoc pozbawiony szypułki będzie miał krótszą trwałość.
- Zostaw dynię w słonecznym miejscu tak długo, jak to możliwe. Skórka stwardnieje, a szypułka zaschnie, wydłużając trwałość owocu.
- Jeśli skórka dyni jest uszkodzona, owoc zacznie się psuć (w przeciągu około jednego miesiąca). Do długotrwałych dekoracji wybierz dojrzałe dynie bez obić, pęknięć i zadrapań – w temperaturze pokojowej utrzymają wartość dekoracyjną nawet do marca.
- Odmiany dyń o gładkiej, twardej skórce i suchym miąższu przechowują się dłużej niż te o miękkiej skórce z licznymi wypustkami lub pokrytej brodawkami.

eprasa.pl a704a3fade

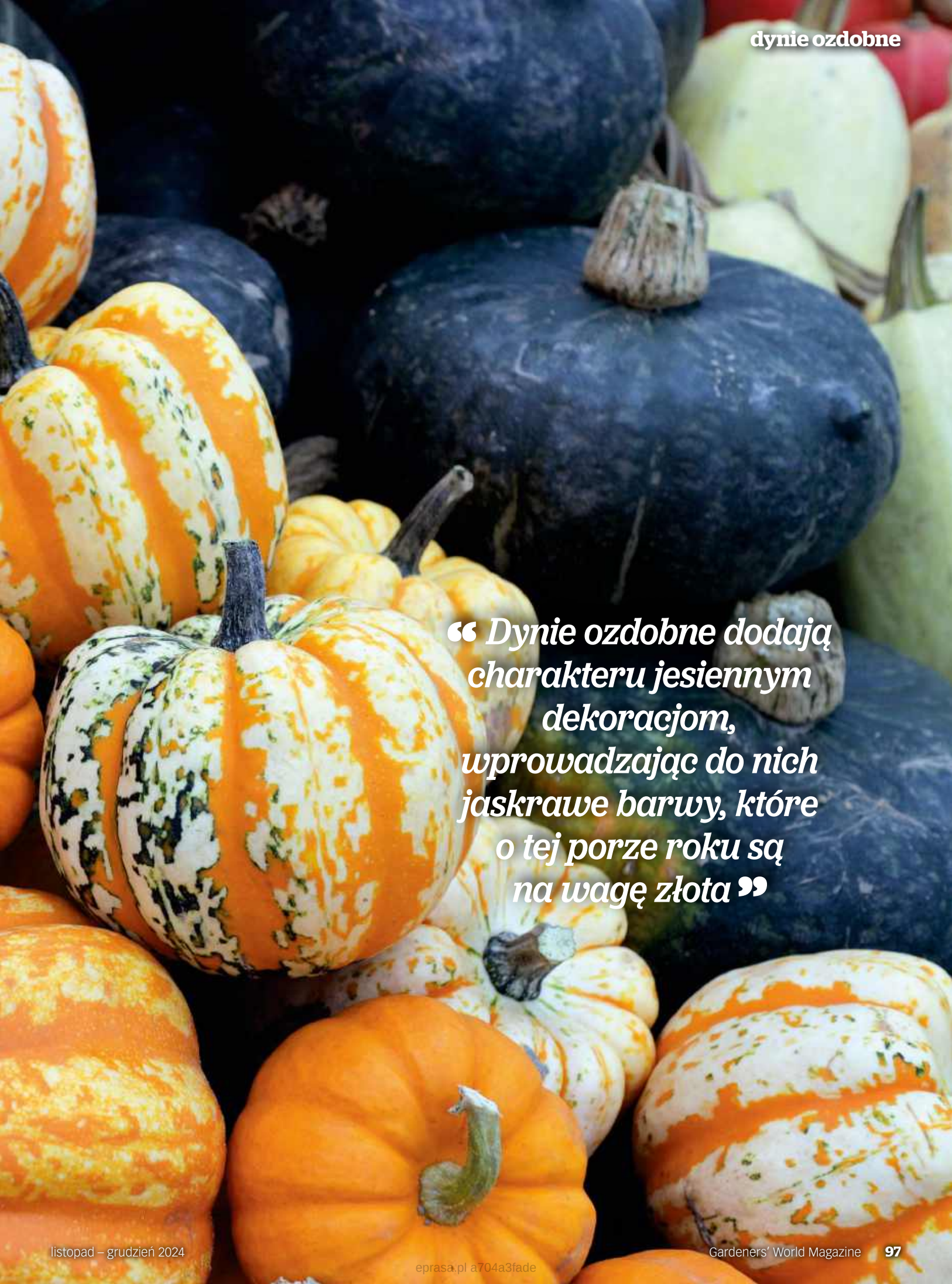

“ Dynie ozdobne dodają charakteru jesiennym dekoracjom, wprowadzając do nich jaskrawe barwy, które o tej porze roku są na wagę złota ”

eprasa.pl a704a3fade

Najciekawsze dynie ozdobne – propozycje Łukasza

▲ Baby Boo

Niewielka, ale bardzo charakterystyczna dynia ozdobna rodząca płaskie owoce z wyraźnie zaznaczonymi żebrami. Wyróżnia się białym kolorem skórki, który z czasem zmienia się na kremowy. Skórka jest miękka i dość delikatna, a owoce utrzymują wartość dekoracyjną około 2-3 miesiące. Jej miąższ ma jasnożółty kolor. Jedna roślina rodzi od kilku do kilkunastu owoców co sprawia, że ta odmiana jest wyjątkowo plenna. Można ją jeść (najlepiej upieczoną ze skórką) – ma delikatny, kremowy smak.

▲ Sweetie Pie

Jest bliźniaczo podobna do Baby Boo, ale różni się kolorem skórki, która u tej odmiany jest intensywnie pomarańczowa – wygląda jak miniaturka wielkich dyń, przez co doskonale sprawdza się w jesiennych dekoracjach. Na młodych owocach mogą pojawiać się zielone cętki, które znikają, kiedy owoce zupełnie dojrzeją. To ładna dynia ozdobna, ale też jadalna – ma żółty, soczysty i słodki miąższ. Nadaje się do faszerowania i zapiekania, do ciast i na zupy. Podobne do niej odmiany to m. in. Mandarin i Jack Be Little.

◀ Carnival

Jest odmianą powstałą ze skrzyżowania dyni Sweet Dumpling i Acorn (ciemnozielonej, o kształcie żołędzia).
Ma wielobarwną skórkę w liczne paski i cętki – kiedy owoce całkowicie dojrzeją, stają się kremowo-pomarańczowe.
Ta odmiana łączy atrakcyjny wygląd i wyjątkowy, maślano-orzechowy smak miąższu po upieczeniu. Owoce osiągają średnicę około 15 cm i długo utrzymują atrakcyjny wygląd.
W chłodnym pomieszczeniu można je przechowywać nawet całą zimę.

◀ Sułtański Turban

Wszystkie z wymienionych w tym zestawieniu dyń ozdobnych są odmianami dyni zwyczajnej (*Cucurbita pepo*), z wyjątkiem tej jednej – Sułtański Turban jest odmianą dyni olbrzymiej (*Cucurbita maxima* var. *turbaniformis*). Wytwarza owoce o średnicy około 15 cm lub większe, z charakterystycznym przewężeniem pośrodku, które sprawia, że dynie tej odmiany przypominają wyglądem turban lub leśne grzyby. Owoce mogą być wielokolorowe – czerwone, różowe lub szare, w cętki lub paski. Są raczej nietrwałe, ale jadalne – można je wykorzystać podobnie jak dynię w typie Hokkaido. Nie wszystkie będą jednak równie smaczne.

eprasa.pl a704a3fade

Korona cierniowa

To mieszanka dyń ozdobnych o owocach różnej wielkości, koloru i kształtu (bardziej lub mniej spłaszczonych) z gładką skórką i charakterystycznymi wypustkami tworzącymi koronę na obwodzie. Ma silne pędy i doskonale pnie się po podporach – można ją wykorzystać do okrywania altan i dyniowych tuneli. Każda roślina rodzi zazwyczaj po kilka owoców, które dobrze i długo się przechowują, o ile wypustki nie zostaną uszkodzone w czasie zbioru i transportu. Ma dużą wartość dekoracyjną, ale nie nadaje się do spożycia – jest twarda i niesmaczna.

Autumn Wings

Cechą rozpoznawczą tej dyni są cienkie wypustki biegnące od wierzchołka każdego owocu do szypułki. Wyglądem przypominają płetwy, a całe owoce – wielobarwne rybki. To niezwykle zmienna odmiana: owoce mogą mieć różną wielkość, kształt, kolor i wielkość wypustek. Zwykle mają długą żywotność, chociaż „płetwy" są podatne na uszkodzenia. Jest silnie rosnącą odmianą, której pędy mogą osiągać do kilku metrów długości. Podobna do niej dynia Little Indian ma na skórce liczne brodawki.

Sweet Dumpling

Kiedy są jeszcze młode, owoce tej odmiany mają kontrastowe kremowo-zielone pasy. Z czasem ciemna zieleń przebarwia się na jaskrawy pomarańcz i dynia zupełnie zmienia swój wygląd. Ma twardą skórkę, pod którą skrywa się jędrny, pyszny miąższ – jest to zarówno dynia ozdobna, jak i jadalna. Doskonale nadaje się do faszerowania i zapiekania. Na jednej roślinie wyrasta zwykle po kilka dyń o średnicy ok. 8 cm.

eprasa.pl a704a3fade

W prenumeracie
20%
taniej

Prenumerata

oszczędzasz 20% • cieszysz się darmową dostawą • subskrypcję online dostajesz GRATIS!

Zaprenumeruj Gardeners' World, a zawsze dostaniesz najnowszy numer wprost do Twojej skrzynki!
Cena rocznej prenumeraty drukowanej (10 numerów) wynosi 143,20 zł.

Zamów prenumeratę na www.UlubionyKiosk.pl

prenumerata@avt.pl | AVT-Korporacja sp. z o.o. ul. Leszczynowa 11, 03-197 Warszawa | rachunek bankowy: 18 1050 1012 1000 0024 3173 1013

▲ Pear Bicolor

Kształtem i wielkością przypomina dorodną gruszkę, a wszystkie owoce mają ten sam kolor: częściowo są żółte, a częściowo zielone. Szypułki bardzo łatwo odrywają się od owoców, a skórka jest miękka, co razem sprawia, że ta dynia nadaje się głównie do sezonowych, jesiennych dekoracji, bo dość szybko ulega zepsuciu. Ta plenna odmiana w dobrych warunkach rodzi nawet kilkadziesiąt owoców na jednej roślinie i chociaż mają wyjątkową wartość dekoracyjną, to nie nadają się do spożycia.

◄ Tańcząca dynia z Tennessee

O tytuł największej dyni każdego roku rywalizuje wiele rekordzistek, ale miano najmniejszej dyni na świecie przysługuje właśnie tej – tańczącej dyni z Tennessee, której owoce osiągają zaledwie 6 cm długości. Mają beczułkowaty kształt i przypominają małe zielone gruszki. Można je wprawić w obroty tak jak popularną zabawkę dla dzieci, wirującego bąka. Nie nadają się do jedzenia, ale można je wysuszyć albo wykorzystać jako dekorację do jesiennych wianków.

▼ Dynia brodawkowata

Wiele różnych odmian dyń, w tym dynie ozdobne, może wytwarzać brodawki na skórce. Czasem pojawiają się pojedynczo, a czasem jest ich tak wiele, że zakrywają cały owoc. Im więcej brodawek, tym mniejsza trwałość dyni, ponieważ w zagłębienia pomiędzy nimi dostaje się wilgoć i ziemia, co sprzyja psuciu się owoców. Dynie brodawkowate przeważnie mają tylko wartość dekoracyjną, chociaż istnieją także dynie jadalne o dużych owocach, które również wytwarzają brodawki.

REKLAMA

Zestawy uprawowe

toraf

Posadź swoje pierwsze drzewo razem z nami.

Drzewa z naszych zestawów nadają się do posadzenia w ogrodzie lub do formowania na bonsai.

Do wyboru:

W zestawie:
- wybrane nasiona
- podłoże
- kermazyt
- bioodegradowalna doniczka
- brzozowa osłonka

WWW.TORAF.PL

asa.pl a704a3fade

Poznaj dzikie **zwierzęta**

Niewiele roślin teraz kwitnie, być może z wyjątkiem ostatnich pędów bluszczu, które przyciągają tyle późnych zapylaczy, że bardzo często najpierw usłyszysz, gdzie są kwiaty, a dopiero potem je zobaczysz. Jeśli masz w ogrodzie kwitnący bluszcz, wstrzymaj się z jego przycinaniem do czasu, aż jego odżywcze jagody zostaną zjedzone, najpewniej w marcu.

Postaraj się nie zakłócać spokoju hibernującym gatunkom. Pozostaw uschnięte pędy i torebki nasienne na miejscu i zmieć jesienne liście tylko z trawników i ścieżek, zostawiając je na rabatach, aby powoli się rozłożyły, tak jak chciała natura.

Porządnie wyczyść karmniki, aby przygotować je do zimowego napływu ptaków i pozostaw spady na ziemi dla późnych motyli i innych owadów, a także dla ptaków migrujących, takich jak droździki i kwiczoły.

TEKST KATE BRADBURY

Możesz spotkać...

Lisa rudego (*Vulpes vulpes*)

Lis pospolity – o pomarańczowo-rudym umaszczeniu, z białym gardłem, podbrzuszem i podbródkiem oraz białą końcówką ogona zwanego kitą – jest częstym gościem w naszych ogrodach, zwłaszcza na obszarach miejskich. Lisy są wybitnymi padlinożercami i spożywają różnorodne pokarmy, począwszy od padliny po dżdżownice, a nawet jagody, dzięki czemu znakomicie przystosowały się do życia pośród nas. Jednak znane są również z tego, że polują na króliki domowe oraz kury i zjadają ich jajka, a także buszują po koszach na śmieci. Czasami ukrywają pokarm w jamach na później.

Okres godowy lisów przypada na styczeń i luty, kiedy to samice wydają z siebie mrożący krew w żyłach krzyk, na który samce odpowiadają „hap-hap-hap". Samica rodzi do siedmiu szczeniąt, które mają brązowe lub szare futerka, jednak w ciągu miesiąca stają się rude. Młodymi do kolejnej jesieni (czyli mniej więcej do teraz) opiekuje się oboje rodziców, po tym czasie zaczynają one szukać własnego terytorium łowieckiego.

Zimujące w Wielkiej Brytanii droździki żerują na owocach krzewów wchodzących w skład żywopłotów

Wypatruj też...

- Droździków i kwiczołów – często widuje się je razem w dużych grupach; odżywiają się jagodami i spadami.
- Trzmieli rudych – mogą pozostawać aktywne aż do pierwszych przymrozków. Jednak o tej porze roku są już tak przepracowane, że niektóre z nich mogą być całkiem łyse.
- Gąsienic nocnego motyla, krokiewki lękliwicy – chociaż powinny teraz znajdować się w stanie hibernacji, w cieplejsze dni mogą wyjść z kryjówek, aby coś przekąsić. Żerują na bardzo różnych roślinach, więc możesz je znaleźć w dowolnym miejscu na terenie ogrodu, przejrzyj jednak dokładniej gatunki zimozielone i naparstnice. Gąsienice mają ok. 4-5 cm długości i występują w kolorze od brązowo-żółtego po zielony.

ZDJĘCIA: PAUL DEBOIS; GETTY/ROSEMARIE KAPPLER, WIRESTOCK

Choć lisy prowadzą zasadniczo nocny tryb życia, można je spotkać także w ciągu dnia, zwłaszcza wczesnym rankiem i późnym wieczorem

“Lisy spożywają różnorodne pokarmy, począwszy od padliny po dżdżownice, a nawet jagody, dzięki czemu znakomicie przystosowały się do życia pośród nas”

“Myszarka zaroślowa buduje gniazdo z liści, mchu i trawy, a zimą uzupełnia je o dodatkowe materiały”

eprasa.pl a704a3fade

Poznaj dzikie zwierzęta

Grudzień w ogrodzie to czas refleksji. Co w poprzednim roku działało na korzyść dzikiej przyrody, a co nie? Czy możesz zrobić coś więcej? Patrząc teraz na szkielet twojego ogrodu – czy jest w nim więcej miejsca na rośliny? Czy masz odkryte płoty? Czy jest w nim wystarczająco dużo jagód i dzikich owoców? Masz jeszcze czas do marca, aby posadzić drzewa i krzewy z odkrytym korzeniem. Które z nich wyglądałyby dobrze? Co przyniosłoby więcej korzyści dzikim stworzeniom?

Większość przedstawicieli dzikiej przyrody znajduje się obecnie w stanie hibernacji, lecz miej oczy szeroko otwarte na wypadek, gdyby któreś z nich potrzebowały pomocy. Jeśli zauważysz w ciągu dnia jeża wędrującego po ogrodzie, będzie on musiał trafić do ośrodka rehabilitacji zwierząt. Jeżeli w słoneczne dni w ogrodzie pojawiają się pszczoły, wystawiaj dla nich korek od butelki wypełniony syropem cukrowym, aby pomóc im nabrać sił do lotu. Ogrodnictwo mające na uwadze dobro dzikiej przyrody to nie tylko uprawa roślin – możemy być dla niej również karetką pogotowia.

TEKST KATE BRADBURY

Możesz spotkać...

Myszarkę zaroślową (*Apodemus sylvaticus*)

Jest małym ssakiem z dużymi uszami, dużymi oczami i długim ogonem. Jest szeroko rozpowszechnionym gatunkiem gryzonia w Wielkiej Brytanii, którego najczęściej spotkamy w lasach i na terenach trawiastych, a często nawet w ogrodach i to tych zlokalizowanych na gęsto zaludnionych obszarach. Odżywia się nasionami (łącznie z tymi dla ptaków), roślinami, gąsienicami, dżdżownicami, owocami, grzybami i innymi rodzajami pokarmu, np. ciasteczkami dla kotów, które być może wystawiasz dla jeży. Tworzy zapasy w kryjówkach na chudsze miesiące, chociaż często o nich zapomina.

Nory myszarki zazwyczaj ulokowane są pod powierzchnią ziemi i korzysta z nich kilka pokoleń. Gniazda buduje z liści, mchu i trawy, a zimą uzupełnia je o dodatkowe materiały. W przeciwieństwie do większości ssaków, myszarki nie zapadają w sen zimowy.

Okres godowy myszarek trwa od marca do października, a nawet dłużej, jeśli zima jest łagodna i mają one ciągły dostęp do pokarmu.

Barczatka osinówka jest jednym z nielicznych gatunków ciem latających zimą

W jednym miocie rodzi się do siedmiu młodych, którymi samica zajmuje się przez okres do trzech tygodni.

Wypatruj też...

- Barczatki osinówki, którą możesz zauważyć, gdy lata wokół rodzimych krzewów i drzew lub przyleci do pułapek na ćmy.
- Jemiołuszek, które mają charakterystyczny czub na głowie oraz czarne pióra wokół oczu, przez co wyglądają, jakby miały makijaż. Żywią się jagodami i opadłymi owocami.
- Aktywnych zimą trzmieli, które żerują na kwiatach mahonii. Wypatruj robotnic zbierających pyłek – oznacza to, że mają w pobliżu gniazdo.

Myszarka zaroślowa ma zaskakująco długie i silne tylne kończyny, które pozwalają jej na oddanie szybkich skoków w razie niebezpieczeństwa

ZDJĘCIA: ALAMY/RUDMER ZWERVER; PAUL DEBOIS; GETTY/WIRESTOCK, CREATIVENATURE.NL/ADOBESTOCK

eprasa.pl a704a3fade

Rośliny z odkrytym korzeniem muszą być rozpakowane i namoczone zaraz po dostawie, lecz są znacznie tańsze niż te uprawiane w doniczkach

Oszczędzaj na roślinach z gołym korzeniem

Zachowaj umiar w wydatkach tej jesieni. Wybierz rośliny z odkrytym korzeniem zamiast tych uprawianych w doniczkach. Będziesz zachwycony tym, ile pieniędzy możesz zaoszczędzić przy odrobinie planowania i zakupom w okolicy, mówi Andy McIndoe

Uprawa roślin do sprzedaży w doniczkach to stosunkowo niedawna innowacja. Jeszcze około 60 lat temu drzewa, krzewy i byliny zawsze były uprawiane na polu, wykopywane jesienią i sprzedawane wtedy, gdy znajdowały się w okresie uśpienia. Rośliny uprawiane i sprzedawane w ten sposób są określane jako rośliny z gołymi korzeniami. Innymi słowy, wokół korzeni jest mało lub wcale nie ma ziemi i są owinięte po to, aby zachować wilgoć.

Szeroka gama odpornych na mróz roślin nadal jest dostępna jako rośliny z gołymi korzeniami, a wiele z nich daje lepsze rezultaty, niż te uprawiane w pojemnikach. Niektóre rośliny po prostu lepiej rosną w gruncie niż w pojemniku pełnym podłoża. Ponadto większość z nich wytwarza rozleglejszy i bardziej otwarty system korzeniowy, nieograniczony doniczką.

Rośliny z gołymi korzeniami są również tańsze: ogrodnik nie płaci za doniczkę, podłoże, ani za opakowanie. Są również łatwiejsze w transporcie, więc nadają się do wygodnej sprzedaży wysyłkowej.

Wiele osób nie zdaje sobie sprawy, jak duży jest wybór sadzonek z gołymi korzeniami. Tutaj podzielę się moimi rekomendacjami roślin do jesiennego zakupu sadzonek z odkrytym korzeniem; mogą dać wspaniałe rezultaty w ogrodzie w przyszłym roku.

Szkółkarz **Andy McIndoe** napisał wiele książek o bylinach i otrzymał prestiżowe wyróżnienie RHS Veitch Memorial Medal

ZDJĘCIA: CRAIG FIELDS; JASON INGRAM

eprasa.pl a704a3fade

Najlepsze rośliny z odkrytym korzeniem do zakupu i uprawy

Jesień to idealny czas, aby posadzić więcej za mniej – dzięki tym niezawodnym opcjom

Żywopłoty zrzucające liście

Grab i buk to szczególnie dobry wybór na imponujące i szybko rosnące żywopłoty z roślin z odkrytym korzeniem. Latem bujnie rosną i utrzymują atrakcyjne miedziane liście przez całą zimę.

Młode rośliny, czyli siewki, są tanie w zakupie, łatwe do posadzenia i szybko się przyjmują. Małe siewki o długości około 60-80 cm są najtańsze, ale większe sadzonki dają znacznie lepszy i natychmiastowy efekt. Sprawdź, czy dołki do sadzenia są wystarczająco głębokie, żeby pomieścić korzenie. Sadź w podwójnym rzędzie, aby uzyskać zwarty i gęsty żywopłot.

Użyj sznurka, aby uzyskać prosty żywopłot

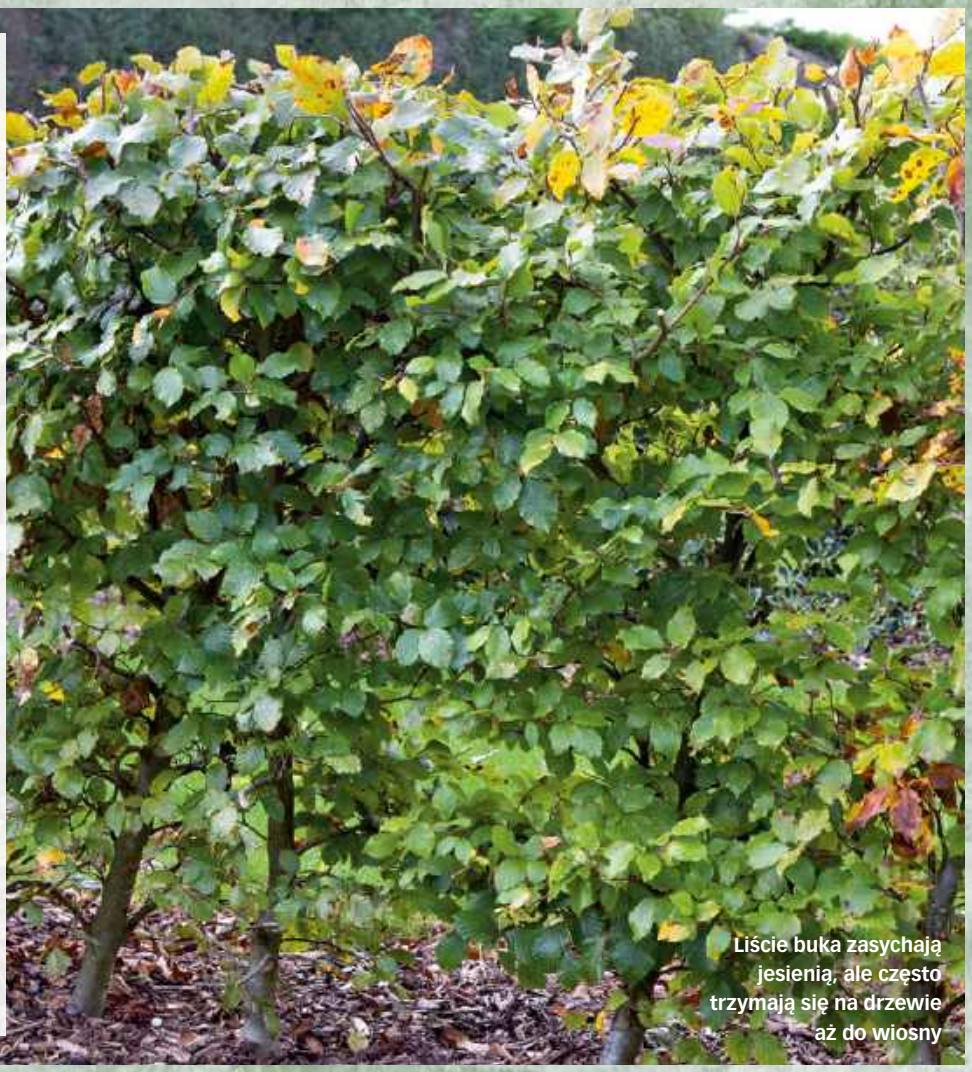

Liście buka zasychają jesienią, ale często trzymają się na drzewie aż do wiosny

Róże

Najlepiej sadzić je z gołymi korzeniami. Wszystkie są uprawiane w gruncie i wykopywane na początku października, gdy zaczynają opadać liście. Jeśli kupisz różę w doniczce, najprawdopodobniej była uprawiana w polu i doniczkowana, więc równie dobrze możesz ją od razu umieścić w ogrodzie.

Hodowcy róż przyjmują zamówienia przez cały rok i wysyłają po wykopaniu rośliny tak szybko, jak to możliwe. Im wcześniej złożysz zamówienie, tym większy będzie wybór odmian i ich dostępność.

Róże mają sztywne, zwarte korzenie, które należy dobrze rozłożyć podczas sadzenia. Użyj grzybów mikoryzowych, żeby pomóc roślinie się ukorzenić – proszek lub granulki muszą mieć kontakt z korzeniami. Namocz sadzonki w wiadrze z wodą na kilka godzin przed sadzeniem.

Posadź róże tak, aby połączenie pąka z podkładką znajdowało się tuż nad poziomem gruntu.

Grzyby mikoryzowe przyczepiają się do wilgotnych korzeni

Kolczasty ostrokrzew świetnie nadaje się na żywopłot

Zimozielone rośliny żywopłotowe

Zimozielone krzewy nie przechodzą w stan całkowitego spoczynku w taki sam sposób jak krzewy liściaste, dlatego nie należy ich raczej sadzić w formie sadzonki z odkrytym korzeniem. Jednak małe rośliny odporniejszych gatunków, powszechnie stosowanych na żywopłoty, takich jak laurowiśnia, ostrokrzew czy cis, są ekonomicznym wyborem dla cierpliwych ogrodników.

Rośliny o wysokości do 60-80 cm należy sadzić zaraz po dostawie. Będą wymagały starannego podlewania przez pierwszy rok. Osłona z tkaniny wiatrochronnej pomoże też zapobiec wysychaniu liści na silnym wietrze.

ZDJĘCIA: TORIE CHUGG; SARAH CUTTLE; PAUL DEBOIS; JASON INGRAM

eprasa.pl a704a3fade

Byliny zielne

Są dostępne nieco wcześniej niż drzewa i krzewy. Często sprzedaje się większe okazy niż te uprawiane w doniczkach, a ich wybór jest większy. Piwonie i maki wschodnie dobrze rosną, gdy sadzi się je jesienią z gołymi korzeniami, ale pamiętaj, żeby nie sadzić ich zbyt głęboko. Korony roślin zielnych nie powinny znaleźć się głębiej niż 2 cm pod powierzchnią gleby.

Sadź je w grupach: nieparzysta liczba roślin da najlepszy efekt. To dobre rozwiązanie, ponieważ często zdarzają się okazje na zakup trzech roślin tej samej odmiany.

Jeśli możesz czekać, irysy brodate i agapanty zwykle są dostarczane wczesną wiosną.

Piwonie z gołymi korzeniami zwykle dobrze się ukorzeniają

Krzewy ozdobne

Wiele roślin można kupić jako drzewa lub krzewy. Różnica polega na tym, że krzew jest mniejszy i ma z kilka głównych łodyg, a drzewa mają zazwyczaj pojedynczy pień.

Krzewy można wykorzystać na żywopłoty, ale dostępność i wybór będzie zróżnicowany. Te sprzedawane jako pojedyncze krzewy będą raczej roślinami ozdobnymi, tak jak dereń, zwykle uprawiany ze względu na jaskrawe łodygi.

Jeśli chcesz kupić kwitnące krzewy z odkrytym korzeniem, niezawodnym wyborem będzie pięciornik, żylistek i krzewuszka.

Derenie od razu dodają uroku zimie

Podczas sadzenia sprawdź, czy korzenie są dobrze rozłożone – to zapewni lepszą stabilność rośliny

Krzewy i drzewa owocowe

Każdy, kto chce stworzyć ogród użytkowy, powinien maksymalnie wykorzystać sezon na zakup roślin z odkrytym korzeniem. Najlepsze gatunki owocowe, takie jak jabłonie, grusze, śliwy i wiśnie, łatwo rosną z sadzonek z odkrytymi korzeniami. W ten sposób znajdziesz najszerszy zakres odmian i form dostępnych w sprzedaży.

Młode drzewa z pojedynczym pniem są bardzo wartościowe. Nie przeszły jeszcze żadnego przycinania formującego; możesz zdecydować, jak je uprawiać i formować.

Zawsze przywiązuj rośliny do palików lub dobrze je zabezpiecz. Jeśli drzewo kołysze się na wietrze, młode korzenie mogą się złamać, a roślina nie będzie mogła dobrze się ukorzenić.

Krzewy jagodowe, takie jak porzeczki, agrest i maliny, najlepiej sadzić z sadzonek z odkrytymi korzeniami.

Specjalistyczne szkółki dostarczają też instrukcje sadzenia. Sprawdź stronę internetową podczas składania zamówienia, żeby dowiedzieć się, co należy zrobić po otrzymaniu roślin.

Od drugiego roku po posadzeniu rajskie jabłonie powinny coraz obficiej owocować

Drzewa ozdobne

Zakup drzew jest często sporą inwestycją, a wybór młodej rośliny z odkrytym korzeniem może pomóc zaoszczędzić znaczną ilość pieniędzy. Drzewa z odkrytym korzeniem prawdopodobnie przyjmą się lepiej niż te, uprawiane w doniczkach, o ile namoczysz korzenie i zasadzisz je, nawet tymczasowo, zaraz po zakupie czy dostawie.

Młode drzewa liściaste, takie jak wiśnie, rajskie jabłonie i głogi, radzą sobie szczególnie dobrze gdy są sadzone z odkrytymi korzeniami. Jak w przypadku wszystkich roślin zdrewniałych, późna jesień to idealny czas na sadzenie, ponieważ gleba jest nadal ciepła i wilgotna, a korzenie mają czas na rozrost i ukorzenienie, zanim roślina rozwinie liście wiosną.

eprasa.pl a704a3fade

Katalog sadzonek z odkrytym korzeniem

Najszerszą gamę roślin z odkrytym korzeniem znajdziesz, zamawiając je online lub za pośrednictwem dostawców wysyłkowych. Warto też odwiedzić centra ogrodnicze z własnymi szkółkami – to też ciekawa opcja. Wiele roślin jest również tańszych, jeśli kupuje się po kilka egzemplarzy jednej odmiany. Oto niektóre z polecanych opcji, dostępnych online

Blackmoor Nurseries
Krzewy i drzewka owocowe – zamówienia od września, dostawa od października.
www.blackmoor.co.uk

Frank Matthews
Jeden z największych producentów drzew w Wielkiej Brytanii. Zamów w dowolnym momencie, a otrzymasz przesyłkę od końca listopada.
www.frankpmatthews.com/online-shop

Hopes Grove Nurseries
Specjaliści w dziedzinie żywopłotów, duży wybór roślin. Zamówienia w przedsprzedaży w dowolnym momencie – dostawa w listopadzie.
www.hopesgrovenurseries.co.uk

Hedging Plants Direct
Posiada szeroką gamę popularnych krzewów do żywopłotów. Zamów w przedsprzedaży w dowolnym momencie, a otrzymasz dostawę od listopada.
www.hedgingplantsdirect.co.uk

Farmer Gracy
Bogata oferta bodziszków, rudbekii, funkii i innych gatunków z odkrytym korzeniem. Zamów w dowolnym momencie, a otrzymasz je od września.
www.farmergracy.co.uk

Ashridge Trees
Ugruntowany dostawca z wieloma poradami co do wyboru roślin. Zamówienie (wyłącznie online) można złożyć w dowolnym momencie; dostawa od końca listopada.
www.ashridgetrees.co.uk/trees

Buckingham Nurseries
Zamów w dowolnym momencie; dostawa realizowana od listopada do kwietnia. Oferuje rabaty za zakup kilku sztuk roślin z danej odmiany.
www.hedging.co.uk

David Austin
Oferuje ponad 300 odmian róż, dostarczanych jako sadzonki z odkrytym korzeniem. Zamów w dowolnym momencie, a otrzymasz dostawę od października.
www.davidaustinroses.co.uk

British Roses
Sklep internetowy Rumwood Nurseries. Zamówienie można złożyć w każdej chwili; dostawa od listopada.
www.britishroses.co.uk

Nie zapomnij
Rośliny z odkrytym korzeniem mogą być uśpione, lecz nadal żyją i wymagają troskliwszej opieki niż rośliny doniczkowe.

Rozpakuj i namocz korzenie natychmiast po otrzymaniu sadzonek. Trzymaj je w wiadrze z wilgotną ziemią lub tymczasowo posadź w gruncie.

Posadź je w miejscu docelowym tak szybko, jak to możliwe, żeby przed wiosną zdążyły się ukorzenić.

ZDJĘCIA: PAUL DEBOIS; JASON INGRAM; STEPHEN MARWOOD, LUMISTUDIO, SVETLANA PARSHAKOVA, KOLESNIKOVSERG / ADOBESTOCK

eprasa.pl a704a3fade

Sadzonki **korzeniowe**

O tej porze roku łatwo rozmnożysz rośliny przez sadzonki korzeniowe – **Nick Bailey** pokaże ci, jak je zrobić

Sadzonki korzeniowe to pewny sposób na rozmnożenie różnych roślin, które inaczej bardzo trudno jest rozmnożyć, jak maki wschodnie, mikołajki czy dziewanny. To prosta technika, a sadzonki wymagają niewiele pielęgnacji – po umieszczeniu w podłożu wystarczy je zostawić na zimę w chłodnym miejscu pod osłoną.

Materiał na sadzonki pobierz między listopadem a lutym, a nowe rośliny wyrosną w ciągu około 10 miesięcy. Wszystko, czego potrzebujesz, to rozwinięta, zdrowa roślina, sekator, nóż, trochę podłoża i doniczka lub kuweta. Daj sobie szansę i spróbuj rozmnożyć niektóre ulubione rośliny za darmo.

ZDJĘCIA: NEIL HEPWORTH

eprasa.pl a704a3fade

Jak rozmnożyć rośliny przez sadzonki korzeniowe

Wybierz silną, zdrową roślinę rosnącą w ziemi lub w donicy i dobrze ją podlej, najlepiej poprzedniego wieczoru. Następnie postępuj zgodnie z moimi wskazówkami, aby uzyskać nowe rośliny za darmo w mniej niż rok.

1 **Zacznij od wyboru rośliny** – może to być jedna z twoich ogrodowych bylin lub roślin o zdrewniałych pędach, albo nowo kupiona roślina, która wciąż jest w doniczce. Jeśli rośnie w ziemi, zacznij kopać łopatką wokół bryły korzeniowej i delikatnie wykop część zewnętrznych korzeni. Jeśli roślina rośnie w pojemniku, tak jak ten mikołajek, po prostu wyjmij ją z doniczki, aby dostać się do korzeni.

2 **Wytnij kilka największych mięsistych korzeni,** do których masz dostęp, nie niszcząc przy tym bryły korzeniowej. Wybierz grube, mocne korzenie. Upewnij się, że są zdrowe i nieuszkodzone. Powinny mieć przynajmniej 5-10 cm długości. Ostrożnie rozłóż kawałki korzeni w kuwecie, układając je w tym samym kierunku, aby nie pomylić później nasady korzenia z jego końcówką.

3 **Przytnij kawałki korzeni** żyletką lub sterylnym, ostrym nożem do odpowiedniej długości. To delikatne zadanie, więc układam je na czystym kafelku, talerzu lub lusterku. Po kolei przytnij każdy korzeń na długość 5-10 cm. Zrób proste cięcie u jego nasady i ukośne cięcie na końcu – w ten prosty sposób rozróżnisz dwa końce korzenia, aby mieć pewność, że posadzisz je właściwym końcem do góry.

4 **Napełnij małą doniczkę** uniwersalnym podłożem bez torfu i delikatnie je uciśnij. Wciśnij przygotowane korzenie pionowo w podłoże wokół krawędzi doniczki, ukośnym końcem w dół. Prosto ścięty koniec korzenia powinien znajdować się na poziomie powierzchni podłoża. W przypadku cieńszych korzeni użyj kuwety do siewu nasion i rozłóż sadzonki płasko na powierzchni podłoża, a następnie przykryj je podłożem i delikatnie dociśnij.

5 **Obficie podlej,** aby dokładnie zwilżyć podłoże. Użyj konewki, aby dobrze nasączyć doniczkę lub ustaw ją w kuwecie z wodą i zostaw do czasu, aż zobaczysz, że powierzchnia podłoża ściemnieje. Następnie umieść doniczkę w nieogrzewanej szklarni lub zimnym inspekcie lub postaw na parapecie w garażu. Podlewaj regularnie, ale oszczędnie, aby uniknąć przelania. Pierwsze liście powinny pojawić się wiosną.

eprasa.pl a704a3fade

Dalsza pielęgnacja

Sadzonki korzeniowe nie potrzebują ciepła – wystarczy sporadyczne podlewanie, aby pobudzić je do rozwoju. Jesienią i zimą trzymaj je w zimnym inspekcie lub nieogrzewanej szklarni i podlewaj od czasu do czasu, aby podłoże nie wyschło. W tym czasie zaczną wyrastać nowe korzenie. Do wiosny wyrośnie ich bardzo dużo, a następnie zaczną rozwijać się liście. Na tym etapie, mniej więcej w połowie wiosny, przesadź sadzonki do osobnych doniczek i uprawiaj je dalej – jesienią powinny być gotowe do wysadzenia do gruntu.

Wierzch podłoża przysyp żwirem, aby zapobiec zatrzymać wzrost chwastów

Sadzonki ukorzeniają się zimą, a wiosną wydają liście

ZDJĘCIA: PAUL DEBOIS; NEIL HEPWORTH; JASON INGRAM

eprasa.pl a704a3fade

Wypróbuj na tych roślinach

Z sadzonek korzeniowych dobrze rozwijają się różne byliny rabatowe i rośliny zdrewniałe. Sadzonki korzeniowe sprawdzają się u szerokiej gamy roślin zielnych, które głęboko się korzenią, takich jak dziewanny (*Verbascum*), przegorzany (*Echinops*), mak wschodni (*Papaver orientale*), zawilec hupeheński (*Anemone hupehensis*) czy pierwiosnek ząbkowany (*Primula denticulata*). Mogą być również używane do rozmnażania niektórych roślin zdrewniałych, takich jak pigwowiec (*Chaenomeles*), katalpa (*Catalpa*) i akacja (*Acacia*).

Maki wschodnie trudno rozmnożyć przez sadzonki pędowe, ale łatwo przez sadzonki korzeniowe

Przegorzan łatwo się rozsiewa, ale przez sadzonki korzeniowe szybciej uzyskasz większe rośliny

Dziewanny zwykle żyją tylko kilka lat, więc regularnie rozmnażaj je przez sadzonki korzeniowe

eprasa.pl a704a3fade

Posadzone teraz w doniczkach paprocie można później przenieść na rabaty

Dosadź do doniczek zimozielone paprocie

Zapewnij długotrwały efekt zimowych donic, dosadzając do roślin o jasnych pędach i kwiatach kilka zimozielonych paproci. Zimozielone paprotniki (*Polystichum*), podrzenie (*Blechnum*), zanokcice (*Asplenium*) i nerecznice (*Dryopteris*) są teraz dostępne w centrach ogrodniczych. Najpierw namocz rośliny, a następnie posadź je wśród innych w donicy.

Delikatnie ugnieć ziemię i dodaj więcej beztorfowego podłoża, tak, aby poziom ziemi znajdował się tuż poniżej krawędzi donicy. Na koniec dobrze podlej całość, żeby nawodnić naruszone korzenie innych roślin.

Kompostuj gałęzie

Zbierz gałązki lub gałęzie, które jesienią złamały się i opadły z drzew oraz krzewów.

Potnij je na małe kawałki o długości 4-5 cm, żeby zmieściły się na dnie kompostownika, gdzie stworzą szczeliny powietrzne, pomagające utrzymać aktywność bakterii. Zapewnia to również szybszy rozkład gałązek Opcjonalnie, zwiąż je i włóż w żywopłot, jako dodatkową osłonę dla hibernujących owadów.

Dłuższe, mocniejsze gałązki o dobrej strukturze można zachować na przyszły rok jako tyczki do grochu.

KROK PO KROKU

Posadź żywopłot z buka

Kup teraz wiązki tanich sadzonek buka z odkrytym korzeniem do stworzenia żywopłotu. Te świeże, młode rośliny wykopane z gruntu są dostępne tylko teraz. Najpierw namocz korzenie, a następnie podlej ponownie sadzonki po posadzeniu. Podlewaj je regularnie, aby zaczęły rosnąć w przyszłym roku.

1 PRZYTNIJ włókniste korzenie o około jedną trzecią, żeby pobudzić wzrost, stworzyć silny system korzeniowy i umożliwić im rozrastanie się w przygotowanym rowku.

2 UŻYJ szpadla, przechylając go do przodu, żeby wzdłuż sznurka wykopać rowek w kształcie litery V. Wyrównaj jego krawędzie z obu stron, jeśli gleba jest ciężka lub zbita.

3 USTAW rośliny w rowku, w odstępach 40-50 cm i udepcz ziemię wzdłuż rzędu, sprawdzając, czy żadna zdrewniała łodyga nie została zakopana pod powierzchnią.

TEKST: ROSIE YEOMANS. ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; PAUL DEBOIS; JASON INGRAM

eprasa.pl a704a3fade

Proste kompozycje w pojemnikach często wyglądają lepiej, gdy użyjesz takich samych glinianych doniczek

Posadź skimię w doniczce na zimę

Ciesz się żywą, zimową ozdobą, sadząc w doniczkach skimię z jagodami.

Czerwone owoce pięknie uzupełniają doniczkę z terakoty, dodając odrobinę luksusu do zacienionego miejsca.

Namocz rośliny przed przesadzeniem do nowych doniczek, co najmniej 10 cm szerszych niż bryła korzeniowa i wypełnionych beztorfowym podłożem do krawędzi nowej doniczki.

Włóż więcej ziemi po bokach i delikatnie uciśnij, upewniając się, że rośliny znajdują się w środku. Podlej je ponownie i regularnie nawadniaj, żeby zapobiec żółknięciu liści.

Sprawdź wilgotność podłoża u roślin w doniczkach

Pomimo chłodu rośliny mogą dość łatwo wyschnąć zimą, szczególnie jeśli jest bardzo wietrznie i sucho. Nie możesz polegać na deszczu, więc warto to kontrolować.

Włóż palce w podłoże, żeby sprawdzić poziom wilgoci lub podnieś doniczki, by sprawdzić ich wagę. Jeśli podejrzewasz, że korzenie są przemoczone, lecz powierzchnia jest sucha, wciśnij cienką zieloną trzcinę prosto w podłoże, żeby sprawdzić, czy woda nie plami końcówki.

Kieruj wodę bezpośrednio do ziemi, nie mocząc roślin.

Nie zapomnij

- Włóż do oczka wodnego piłkę, aby zapobiec zamarzaniu tafli i zapewnić dzikim zwierzętom dostęp do wody
- Wyczyść, naoliw i naostrz wszystkie narzędzia tnące; w razie potrzeby najpierw rozłóż je na części
- Tuż przed wniesieniem choinki do domu odetnij 3 cm od pnia i namocz jej koniec
- Sprawdź, czy mocowania drzew (opaski, klipsy, taśmy, itp.) nie są zbyt ciasne lub zbyt luźne
- Zaizoluj zewnętrzne krany i rury, żeby woda nie zamarzła podczas mrozów

Wycinanie niepotrzebnych pędów bambusa utrzymuje go w porządku i podkreśla jego atrakcyjną pionową formę

Uporządkuj bambusy

Przytnij odstające boczne pędy bambusa, a także najstarsze łodygi, które straciły swój żywy kolor.

Jeśli możesz systematycznie to robić, odcinając małe gałązki z liśćmi, oczyścisz świeże, kolorowe łodygi i sprawisz, że bambus stanie się prawdziwą atrakcją zimowego ogrodu.

Wycinaj całe pędy u nasady za pomocą sekatora z długimi rączkami. Przycinając pędy uważaj na małe wystające końcówki, które są bardzo twarde i ostre.

eprasa.pl a704a3fade

Oczyść rojniki

Wyszukaj stare rozety rojników, które obumarły po kwitnieniu. Będą czarne i wyschnięte, więc łatwo je usuniesz. Pozostałe zdrowe rośliny wypuszczą więcej odrostów i zapełnią wolną przestrzeń w następnym sezonie, zanim zakwitną. W taki sposób, co roku zawsze będziesz mieć zapas nowych roślin, a zimą ciekawą kompozycję. Dosyp żwiru w wolne miejsca, żeby uporządkować doniczkę.

Wyschnięte rozety rojnika wyglądają naturalnie, ale najlepiej je usunąć

Podczas sadzenia zawsze warto sprawdzić, czy nie ma larw opuchlaka, zwłaszcza w przypadku żurawek

ODWIEDŹ
www.GardenersWorld.com/december w poszukiwaniu pełnej listy prac do wykonania w tym miesiącu

Posadź żurawki

Posadź na rabacie żurawki, żeby zimą cieszyć się kolorowymi liśćmi. Paleta barw waha się od fioletowego do zielonego, żółtego i brązowego. Żurawki są półzimozielone, więc stracą swoją żywotność pod koniec zimy, lecz warto je sadzić ze względu na ładnie wyglądające liście wśród roślin cebulowych (cyklamenów, przebiśniegów i żonkili).

Uprawiaj w słońcu lub cieniu i wszystkich rodzajach podłoża, unikając tych najwilgotniejszych. Dobrze ugnieć ziemię przy sadzeniu i dokładnie podlej. Wiosną wyrosną świeże liście, a latem – kwiaty.

Przytnij pędy winorośli do zaledwie dwóch pąków od nasady, żeby w przyszłym roku jak najlepiej rosły i owocowały

Mocno przytnij winorośl

Winorośl, taką jak 'Muscat Bleu', najlepiej przycinać teraz. Winorośle można prowadzić jako kordony, które dobrze sprawdzają się w uprawie w szklarni. Główny pęd wytwarza owocujące łozy, które są przycinane w celu utworzenia krótkopędów. W przypadku winorośli prowadzonych w ten sposób, po prostu obetnij nowe pędy, wyrastające z głównego pnia, przycinając je do dwóch pąków od nasady. W przyszłym sezonie owoce pojawią się na nowych pędach, które wyrosną z tych pąków.

Nie zapomnij

- **Unikaj chodzenia po trawniku po silnych mrozach**
- **Uzupełniaj karmniki dla ptaków pożywieniem o wysokiej zawartości tłuszczu**
- **Wyczyść stare kuwety, doniczki i tyczki w szklarni, aby zapobiec przezimowaniu szkodników**
- **Zaplanuj, co chcesz uprawiać w przyszłym roku i zamów nasiona**
- **Sprawdź rośliny pod włókniną, gdy są zapowiadane przymrozki, aby upewnić się, że są dobrze przykryte**

TEKST: ROSIE YEOMANS. BEECHGROVE WORDS: SCOTT SMITH. ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE, MARSHA ARNOLD

eprasa.pl a704a3fade

DOBRA RADA

Krzewy o pachnących zimowych kwiatach posadź blisko ścieżki lub wejścia do domu, aby cieszyć się zapachem przed nadejściem wiosny. Dobrymi kandydatami na takie miejsce jest sarkokokka (*Sarcococca*), podobnie jak zimokwiat wczesny (*Chimonanthus praecox*) i pachnące oczary wirginijskie.

Posadź ostatnie tulipany

Wysadź teraz do gruntu wszystkie pozostałe, nieposadzone cebule tulipanów, aby zdążyły się ukorzenić i zakwitnąć razem z resztą. Tulipany sadzone później często kwitną na krótszych łodygach, lecz nadal dają kolorowy efekt.

Posadź je spiczastymi końcami do góry, w dołkach o głębokości około 12 cm. Wypełnij dołek podłożem, a na powierzchni posyp trochę żwiru, żeby pamiętać, gdzie znajdują się na rabacie.

ODWIEDŹ www.GardenersWorld.com/bulb po więcej informacji o uprawie roślin cebulowych

Posadź teraz pozostałe cebulki tulipanów, inaczej zgniją i zmarnują się

Przytnij pędy zimowych bratków

Podaruj nowe życie bratkom uprawianym w doniczkach, przycinając przekwitłe łodygi kwiatowe i wszystkie słabe odrosty, żeby odrosły z silnymi, zdrowymi liśćmi.

Kilka pędów odrośnie z podstawy, tworząc bardziej zwarty kształt niż wcześniej. Bratki znów zakwitną i będą cieszyć oczy kolorem przez resztę zimy.

Wiosną szukaj sadzonek wokół podstawy doniczki; tam wcześniej zwisały kwiaty i rozsiały nasiona.

Unikaj ręcznego uszczykiwania odrostów, ponieważ możesz uszkodzić korzenie

Grube, włókniste ściółki dobrze odprowadzają wodę i utrzymują warstwę ciepłego powietrza nad cebulami

Ściółkuj agapanty dla ochrony przed przymrozkami

Dzięki grubej warstwie ściółki agapanty będą zabezpieczone na czas zimowych mrozów oraz będą miały mnóstwo składników odżywczych na przyszły rok.

Jedną ręką przytrzymaj kępkę liści, a drugą wepchnij ściółkę pod spód. Do tego będą odpowiednie: ziemia liściowa, przekompostowany obornik lub kompost ogrodowy.

Agapant o szerokich lub zimozielonych liściach jest najbardziej narażony na zimowe chłody, lecz jeśli będzie w osłoniętym, dobrze odwodnionym miejscu i zostanie odpowiednio wyściółkowany, powinien bez problemu przetrwać zimę [w Polsce agapanty należy przezimować w pomieszczeniu zabezpieczonym przed mrozem – red.].

Nie zapomnij

- Zaprojektuj i zaplanuj nowe rabaty i schematy nasadzeń, a wiosną zamów rośliny
- Przytnij byliny, które się przewróciły
- Posortuj nasiona kwiatów według terminów siewu, przygotowując je na przyszły rok
- Ściółkuj między bylinami, gdy ziemia jest wilgotna, lecz nie przemoknięta
- Wykop sadzonki korzeniowe floksów, dziewanny i wieloletnich maków

TEKST: ROSIE YEOMANS. ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; PAUL DEBOIS

eprasa.pl a704a3fade

Mocno przytnij górną część rośliny, żeby ułatwić jej przechowywanie i uzyskać w kolejnym roku silne egzemplarze o zwartym pokroju

Przytnij i przechowuj pelargonie

Zapewnij sobie trochę darmowych kolorów na lato do przyszłorocznych kompozycji w pojemnikach, porządkując i przechowując pelargonie przez zimę.

Wykop je za pomocą łopatki lub po prostu wyjmij z donicy na plandekę i odetnij wszystkie miękkie liście oraz kwiaty, pozostawiając kępę wysokości około 10 cm.

Lekko przytnij odstające korzenie, a następnie posadź pelargonie w doniczkach lub skrzyniach z luźnym podłożem i nie podlewaj. Przechowuj przez zimę i wczesną wiosnę w miejscu nie narażonym na mróz i deszcz, a w przyszłym roku ponownie przesadź je do doniczek.

Usuń chore liście róż

Ogranicz rozprzestrzenianie się chorób róż, takich jak czarna plamistość, usuwając wszystkie porażone liście, które nadal są na krzewie. Teraz róże są w dużej mierze uśpione, więc możesz spokojnie usunąć wszystkie liście – ułatwia to również przycinanie i formowanie ramblerów i klimberów.

Ogranicz ponowne zakażenie, grabiąc i usuwając wszystkie opadłe liście i łodygi. Liście można kompostować, lecz w większości kompostowników nie jest wystarczająco gorąco, żeby zabić czarną plamistość, więc najlepiej jest wrzucić je do pojemnika na odpady zielone.

Zmniejsz ryzyko ponownego zakażenia, usuwając chore liście róż

KROK PO KROKU

Posadź ciemierniki

Rozjaśnij rabaty, sadząc kwitnące zimą ciemierniki. Idealne będzie dla nich bogate w próchnicę, przepuszczalne podłoże, a większość swobodnie kwitnących odmian poradzi sobie w miejscach słonecznych lub zacienionych.

1 OCZYŚĆ ziemię z chwastów i samosiejek. Za pomocą łopatki usuń ściółkę, aby posadzić ciemiernik.

2 WYKOP nieco szerszy i głębszy dołek niż doniczka, w której roślina do tej pory się znajdowała. Jeśli podłoże jest dobrze zdrenowane, podlej dołek. Delikatnie wyjmij sadzonkę z doniczki.

3 UMIEŚĆ roślinę w dołku i uciśnij ziemię wokół niej tak, aby była nieco niżej i żeby zrobić miejsce na warstwę ściółki z kompostu. Podlej, a potem wyściółkuj.

eprasa.pl a704a3fade

Wyeksponuj pędzone cebulki

Teraz, kiedy pędzone cebule kwiatowe zaczynają kiełkować, przenieś je na miejsce docelowe, gdzie będziesz mógł cieszyć się ich odświętnym wyglądem oraz w pełni docenić zapach kwiatów. Dobrym wyborem będzie stół w dobrze oświetlonej jadalni.

Wybierz dla nich chłodne, jasne stanowisko, z dala od kaloryferów, wolnostojących piecyków opalanych drewnem lub kominków, ponieważ kwiaty szybko więdną w bardzo ciepłych pomieszczeniach z suchym powietrzem. Miej w gotowości cienkie, zielone paliki oraz klamerki do podparcia łodyg, które zaczną się uginać pod ciężarem rozwijających się kwiatów.

Cienka warstwa drobnego żwiru poprawia wygląd pędzonych cebulek kwiatowych

Nadszedł odpowiedni moment na przeniesienie poinsecji z ogrzewanej szklarni do domu

Przenieś poinsecje na odpowiednie miejsce

Umieść poinsecje na odpowiednim stanowisku, aby mieć pewność, że jej przylistki zachowają olśniewający, dekoracyjny wygląd przez cały okres świąteczny, a nawet dłużej.

Trzymaj swoją poinsecję w miejscu o dużej ilości światła, ale z dala od bezpośredniego działania promieni słonecznych i przeciągów. Jeśli zdecydujesz się umieścić ją na parapecie upewnij się, że jest on na tyle szeroki, by liście rośliny nie ocierały się o zasłony lub żaluzje.

W trakcie transportu rośliny do domu chroń ją przed silnym wiatrem, który może uszkodzić liście i spowodować ich przedwczesne opadanie.

Kiedy już znajdziesz dla niej odpowiednie stanowisko, podlewaj ją oszczędnie i dopiero wtedy, gdy wyschnie podłoże; regularnie zraszaj, aby zwiększyć wilgotność powietrza i dłużej utrzymać ją w dobrej kondycji.

Nie zapomnij

- **Przez resztę zimy trzymaj cytrusy w dobrze oświetlonym, chłodnym, ale chronionym przed mrozem pomieszczeniu**
- **Sprawdź, czy na liściach roślin doniczkowych nie ma oznak obecności szkodników**
- **Podlewaj teraz rośliny oszczędnie i wylej nadmiar wody z podstawek**
- **Usuń żółknące lub martwe liście, aby zapobiec gniciu i rozwojowi pleśni**
- **Regularnie obracaj wiszące rośliny, aby zapewnić im równomierną ekspozycję na światło słoneczne**

Usuwanie przekwitłych kwiatostanów kalanchoe pomoże zapobiec innym problemom związanym z uprawą tej rośliny

Przytnij kalanchoe

Przytnij przekwitłe kwiatostany kalanchoe, aby nie więdły na roślinie, przyczyniając się do rozwoju pleśni.

Używając ostrych nożyczek przytnij pędy jak najniżej się da. Zimą trzymaj kalanchoe w jasnym miejscu: parapet od strony południowej jest idealny. Podlewaj tylko wówczas, gdy górna warstwa podłoża jest całkowicie sucha, a i wtedy rób to bardzo oszczędnie. Kalanchoe to rośliny z grupy sukulentów, dlatego magazynują wodę lepiej od innych roślin doniczkowych o cieńszych liściach.

SZYBKIE ROZWIĄZANIA

Postaw paprocie doniczkowe na tacy z mokrymi kamieniami ozdobnymi, aby zwiększyć wokół nich wilgotność i zapobiec usychaniu liści. Dolej więcej wody do kamieni zanim całkowicie wyschną. Zamiast tego możesz też przenieść rośliny na słoneczny parapet w łazience, gdzie skorzystają na wyższej wilgotności powietrza. Spróbuj powiesić je na drzwiach do prysznica, aby stworzyć oryginalną dekorację.

TEKST: ROSIE YEOMANS. ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; TIM SANDALL

eprasa.pl a704a3fade

Na zbiory wybierz pogodny dzień bez deszczu, aby mieć pewność, że gałązki są suche i łatwo jest się z nimi obchodzić

Zbierz gałązki do świątecznych dekoracji

Zrób naturalne, sezonowe, zupełnie darmowe dekoracje z zebranej z ogrodu roślinności. Zetnij trochę gałązek z pięknymi owocami i zimozielonymi liśćmi do przygotowania aranżacji, wieńców na drzwi, a także girland na poręcze schodów. Zimozielone pędy mirtu z ciemnoniebieskimi jagodami oraz czerwone liście mahonii wywołują spore wrażenie. Męskie kwiaty skimii wprowadzają do kompozycji element luksusu, przydatne są również wybarwione na czerwono pędy derenia. Jeśli masz jemiołę, jest ona najbardziej sezonową rośliną. Być może będziesz musiał pospieszyć się ze ścięciem kilku pędów z jagodami, zanim zabiorą się za nie ptaki.

Przed rozpoczęciem pracy z zebranymi pędami, od razu po ścięciu umieść je na dwie godziny w wiadrze z wodą o temperaturze pokojowej, po czym znów je przytnij, rozgnieć im końcówki i ponownie namocz w świeżej wodzie. Jeśli planujesz zachować je na dłużej, zanurz ich końcówki w słoiku z mieszanką składającą się z jednej miarki gliceryny i dwóch miarek gorącej wody i zostaw je tak na dwa tygodnie. Dzięki temu dłużej pozostaną świeże.

KROK PO KROKU Najlepsze rośliny na świąteczne dekoracje

1 ZETNIJ całe gałęzie irgi do stworzenia dekoracji lub mniejsze gałązki z jagodami, które będzie można przymocować drucikiem do wieńców i girland. Ta roślina najlepiej rośnie w słońcu lub cieniu.

2 UWAŻAJ na ciernie podczas ścinania ognika. Ta roślina bardzo obficie owocuje, a jagody mogą przybierać kolor od bladożółtego po głęboki odcień czerwieni. Ten krzew wyjątkowo dobrze nadaje się do uprawy przy ścianach.

3 ZETNIJ jagody ostrokrzewu znajdujące się na pokrytych liśćmi pędach, aby po dodaniu ich do świątecznych ozdób uzyskać jak najlepszy efekt. Kremowo obrzeżone liście dodatkowo wzbogacają dekorację.

4 ZBIERZ pędy bluszczu, aby stworzyć z nich klasyczne dekoracje. Starsze liście mają mniej kanciasty kształt i stanowią wspaniałe tło dla owoców.

TEKST: ROSIE YEOMANS. ZDJĘCIA SARAH CUTTLE; JASON INGRAM

eprasa.pl a704a3fade

Felieton

Opowieści Titchmarsha

Trzeba zawsze znaleźć czas na bujanie w obłokach – to stąd biorą się najlepsze pomysły ogrodnicze – zapewnia **Alan**

Marzenia. Wszyscy ich potrzebujemy. Nie chodzi mi o szalone marzenia senne, w których nie można znaleźć żadnego sensu. Nie, mam na myśli fantazje, które pojawiają się nam w głowie, gdy działamy w ogrodzie. O tym, że posążek rzymskiej bogini zmieniłby ten okropny zakamarek pod żywopłotem z cyprysowców Leylanda w punkt skupiający wzrok i cel sam w sobie. No dobrze – to zbyt przekombinowane. I niepraktyczne. I kosztowne.

Ale wszyscy wiemy, o co chodzi. Marzenia pojawiają mi się w głowie, gdy idę za kosiarką lub wiosną, gdy spomiędzy wydobywających się spod ziemi funkii usuwam na klęczkach chwasty. Oczyma duszy widzę aleje z ogłowionych platanów klonolistnych lub formowanych lip i grabów. Widzę wysokie fontanny rozlewające się w stawy o charakterze formalnym i groty wyłożone lśniącymi muszelkami.

Już słyszę, jak komentujesz: „Pomysły ponad stan. Iluzje wielkości". Tymczasem jeśli nie mamy wielkich marzeń, nigdy nie wpadniemy na pomysł wprowadzenia do ogrodu czegoś nowego, nawet skromnego.

> W środku zimy, zwłaszcza w okolicy świąt, w najlepsze rozwija się – przed kominkiem – moje marzycielstwo

ZDJĘCIA: JASON INGRAM
ILUSTRACJA: CHRIS MADDEN ILLUSTRATION

Napisawszy ostatnio książkę o cudownych ogrodach w Chatsworth w hrabstwie Derbyshire, mógłbym złożyć tę skłonność do luksusowych rozwiązań w ogrodzie na zwykłą zazdrość, ale naprawdę nie zazdroszczę ludziom ich ogrodów – co najwyżej inspirują mnie do kopiowania ich pomysłów, które najprawdopodobniej sami od kogoś skopiowali. Jak czasem słyszymy, nie ma nic nowego pod słońcem. Z drugiej strony zawsze mogę stworzyć coś nowego pod moim własnym słońcem.

Gdy przyglądam się zmianom, jakie wprowadziłem na swoim kawałku ziemi, widzę ukłony w kierunku wielu ogrodów, które przez te lata odwiedziłem. Strumyk płynący przez trawnik w kierunku domu zawdzięcza swoje istnienie Kaskadzie z Chatsworth i cudownie meandrującej strudze z Rousham w hrabstwie Oxfordshire – pierwsza z nich to dzieło francuskiego hydrotechnika Monsieur Grilleta, ukończone w roku 1696, a drugą zaprojektował w kolejnym wieku architekt i projektant krajobrazu William Kent. Mój mały strumyk – długi na 23 metry, z trzema bulgoczącymi fontannami i dziesięcioma maleńkimi stopniami kaskady wodnej – może jest maciupeńki w porównaniu ze swoim pierwowzorem, ale przyjemność, jaką mi daje, jest tak wielka, że wręcz nie da się zmierzyć.

Pod starym cisem z drugiej strony strumyka jest niewielki ceglany wychodek ze spadzistym daszkiem pokrytym omszonymi dachówkami. Podobnie, jak nasz dom, jest budynkiem zabytkowym drugiej klasy (mało kto może pochwalić się posiadaniem zabytkowej toalety). Gdy się tu pojawiliśmy, był już pozbawiony elementów sanitarnych i choć jestem synem hydraulika, jakoś nie miałem ochoty wyposażać tego miejsca w porcelanowy tron. Zamiast tego, zainspirowany toaletą irlandzkiej ogrodniczki Helen Dillon, przekształciłem go w wyłożoną muszelkami grotę. Piszę „przekształciłem", ale ten proces jeszcze trwa i biorąc pod uwagę tempo, w jakim radzę sobie z cementem oraz muszlami przegrzebków, omułków i pobrzeżek, gdy zostanie ukończony, a pani domu dokona oficjalnego otwarcia wychodka, pewnie będziemy tam zmierzać przy chodzikach. Ale w końcu każdy musi mieć jakiś projekt w realizacji, bo po co człowiek wstawałby rano z łóżka?

Oczywiście okazjonalnie dostaję po łapach. Owe kształtne, glazurowane, andaluzyjskie wazy, jakie widuje się na południu Francji, są w stanie wnieść śródziemnomorską atmosferę do każdego ogrodu. Ale mają jedną wielką wadę: nie są odporne na mróz. Po dziesięciu latach pozamiatałem skorupki po ostatniej z nich i użyłem ich jako materiału drenażowego w innych dużych donicach, zastępując wazę podobnego kształtu mrozoodporną donicą z kamienia. Dostałem lekcję.

Czy żałuję swojego porywu fantazji? Nie. Żałuję straconych pieniędzy, ale sytuacja pokazała mi, że miałem rację, jeśli chodzi o kształt donicy, choć może niekoniecznie, jeśli chodzi o materiał, z jakiej była ona zrobiona. Czegoś się dzięki temu nauczyłem.

W środku zimy, zwłaszcza w okolicy świąt, będę dalej puszczał wodze fantazji przy kominku. Zawsze znajdą się takie fragmenty ogrodu, które można upiększyć przez zasadzenie nowych roślin albo wprowadzenie starych elementów. Łatwo jest spocząć na laurach, ale w ten sposób doprowadza się do stagnacji w ogrodzie.

Świętując narodziny Dzieciątka w Betlejem, pomyśl też o tym, jak wprowadzić do ogrodu nowe życie. Wesołych Świąt!

Alan

eprasa.pl a704a3fade

Gardeners' World EDYCJA POLSKA

Polska

Redaktor naczelna
Małgorzata Wójcik
malgorzata.wojcik@avt.pl

Redaktor merytoryczny
Łukasz Skop
lukasz.skop@avt.pl

Asystent wydawcy
Anna Cember
anna.cember@avt.pl

Współpracownicy
Anna Moroz,
Bożka Piotrowska,
Ewa Kuczyńska,
Katarzyna Kaczan-Borowska,
Marta Karcz,
Grzegorz Falkowski,
Katarzyna Bellingham,
Małgorzata Kalemba-Drożdż

Marketing i reklama
Marta Zaczek
marta.zaczek@avt.pl
tel. 22 257 84 76

Anna Brzywczy
anna.brzywczy@avt.pl
tel. 883 125 997

DTP
Studio Adekwatna

Prenumerata
prenumerata@avt.pl
tel. 22 257 84 22 (godz. 10:00–14:00)

Kolportaż
Paweł Gago
pawel.gago@avt.pl
tel. 22 257 84 24

United Kingdom

GARDENERS` WORLD
MANAGING DIRECTOR
Catriona Bolger

EDITOR-IN-CHIEF
Lucy Hall

ASSOCIATE EDITOR
David Hurrion

BBC STUDIOS, UK PUBLISHING
CHAIR, EDITORIAL REVIEW BOARDS
Nicholas Brett

MANAGING DIRECTOR, CONSUMER PRODUCTS AND LICENSING
Stephen Davies

COMPLIANCE MANAGER
Cameron McEwan

DIRECTOR, MAGAZINES

AND CONSUMER PRODUCTS

Mandy Thwaites

UK.publishing@bbc.com
www.bbcstudios.com

IMMEDIATE MEDIA CO LTD
CHAIRMAN
Martin Weiss

CEO
Tom Bureau

DIRECTOR OF INTERNATIONAL LICENSING AND SYNDICATION
Tim Hudson

INTERNATIONAL PARTNERS MANAGER
Molly Hope-Seton

Adres redakcji
„Gardeners' World. Edycja Polska"
ul. Leszczynowa 11
03-197 Warszawa
tel. 22 257 84 99
www.magazyngardenersworld.pl

Źródłowe materiały publikacyjne pochodzą z miesięcznika brytyjskiego „Gardeners' World".

© Copyright 2024 AVT

Mimo wszelkich starań przy opracowaniu materiału do tego czasopisma, wydawca nie ponosi odpowiedzialności za jakiekolwiek błędy w tym czasopiśmie.

Redakcja nie ponosi odpowiedzialności za zamieszczone na łamach pisma „Gardeners' World. Edycja Polska" treści reklamowe oraz artykuły promocyjne.

Wydawca
AVT-Korporacja Sp. z o.o.
ul. Leszczynowa 11
03-197 Warszawa tel. 22 257 84 99

Wydawnictwo AVT należy do Izby Wydawców Prasy

Miesięcznik, nr 11-12/2024

Magazyn jest wydawany na licencji brytyjskiego wydawnictwa Immediate Media Co Ltd

oraz BBC Studios

BBC Gardeners World magazine is published by AVT-Korporacja Sp. z o.o. under licence from BBC Studios, Television Centre, Wood Lane, London W12 7TQ. The Gardeners World logo and the BBC Blocks are the trade marks of the British Broadcasting Corpo-ration. Used under licence. © Immediate Media Company Limited. All rights reserved. Reproduction in whole or part prohibited without permission.

W następnym numerze...

styczniowo-lutowe wydanie

w sprzedaży pod koniec grudnia

Wrzośce kwitnące zimą

Róże polecane przez Alana

Polecane sklepy ogrodnicze

Krotoszyn
Szkółka Bielawni Anna Bielawna
63-700 Krotoszyn, Ordonówny 1/lok. 6
66 471 28 30 • biuro@szkolkabielawni.pl
www.sklep.szkolkabielawni.pl

Nowodworce
Davis & Kryjan-Gardens s.c.
Centrum Ogrodnicze
16-010 Nowodworce, Kwiatowa 7
85 744 15 95 • ogrody@dkgardens.pl
www.dkgardens.pl

Płońsk
Centrum Ogrodnicze Eljan
09-100 Płońsk, Skarżyn, Wyszogrodzka 14
603 984 504 • info@eljan.eu
www.eljan.eu

Puławy
Centrum Ogrodnicze Ogród Marzeń
Aldona Sójka
24-100 Puławy, Lubelska 100
697 084 823 • szkolkisojka@gmail.com
www.szkolkisojka.pl

Suwałki
Centrum Ogrodnicze Ilex
Roman Marek Barwicki
16-400 Suwałki, Wojska Polskiego 56
87 566 61 91 • ilex.suwalki@op.pl
www.ilex.suwalki.pl

Tuczempy
Centrum Ogrodnicze Piotrów Alicja Piotrów
37-514 Tuczempy, Kwiatowa 7
16 623 19 84 • kwiaty.piotrow@wp.pl
www.ogrodnictwo-piotrow.pl

W tych sklepach zawsze znajdziesz magazyn „Gardener's World. Edycja Polska" oraz wydania specjalne.
Serdecznie zapraszamy wszystkie sklepy ogrodnicze do współpracy B2B:
22 257 84 99 (godz. 10:00–14:00) • prenumerata@avt.pl

eprasa.pl a704a8fade

lniany zaułek®

len - linen - leinen

Kwiatowe wzory, które odmienią Twój dom – ten i wiele innych czeka na Ciebie.

www.lnianyzaulek.com

SKLEP STACJONARNY
ulica Lniany Zaułek 3A, Żyrardów, tel. +48/46 855 34 50

PRODUKCJA I SPRZEDAŻ HURTOWA
Tex-Len Plus ul. Lniany Zaułek 3B, Żyrardów, tel. +48/602 329 514

eprasa.pl a704a3fade

Organizator:

PTAK WARSAW EXPO

ufi Member

Warsaw GardenExpo

5. edycja

MIĘDZYNARODOWE TARGI OGRODNICTWA

18-20 LUTEGO 2025

www.warsawgardenexpo.com

ZAREJESTRUJ SIĘ

Garden Innovations

Aleja Katowicka 62, 05-830 Nadarzyn | info@warsawexpo.eu | www.warsawexpo.eu | / warsawexpo

eprasa.pl a704a3fade